

فرهنگ در صدر برنامه های دولت دهم

حمایت از برگزاری نمایشگاه های یاد یار مهربان با هدف تجهیز کتابخانه های مدارس گفت: «این بشارت را می دهم که رویکرد دولت بیشتر رویکرد فرهنگی است و با آغاز سفرهای دور سوم، اولویت با مسائل فرهنگی است و با تاکیدی که مقام معظم رهبری داشته اند و این که ما باید فرهنگ را از مظلومیت خارج کنیم، باید توجه بیشتری به این موضوع داشته باشیم.»

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در افتتاحیه نمایشگاه کتاب کرمان گفت: «اکنون در بسیاری از کشورها، مردم در موقعیت های مختلف نظیر تاکسی، مترو، اتوبوس و... دائم مطالعه می کنند که مسوولان ما نیز برای رسیدن به چنین جایگاهی باید قدم بردارند، هر چند در گذشته اقداماتی نظیر عرضه کتاب همراه در مراکز چوب پایانه ها و فرودگاه ها اجرا می شد که تاثیر گذار بودند.» وی ضمن اشاره به

کتابخانه

شنبه ۲ آبان ۱۳۸۸
شماره ۲۴، ۱۴۳۰، اکتبر ۲۰۰۹
شماره ۲۴، پیاپی ۸۵۵
صفحه ۲۰۰، تومان

ISSN: 1029-3345

صاحب امتیاز: خانه کتاب
نشانی: خیابان انقلاب اسلامی
خیابان برادران مظفر جنوبی، کوچه
خواججه نصیر، پلاک ۲، طبقه چهارم
تلفن: ۶۶۹۶۶۱۵۱-۴
سازمان آگهی ها: ۲۲۲۵۵۲۴۶
چاپ: شرکت افست

www.ketabehafteh.ir

حمید علیزاده:
روز آمد شدن در
عرصه کتابداری

۱۷

بهنام اکبری:
فلسفه را نمی توان
بی ریشه خواند

۱۴

محمود فتوحی:
ناشناخته های ما
بسیار است

۶

- ۲ راهبایی مقالات جدید به جشنواره نقد کتاب
- نمایشگاه کتاب زنجان چهارشنبه آغاز می شود
- ۳ سارا ماگو باز هم خشم مسیحیان را برانگیخت
- ۴ کارنامه صد ساله شعر زنان فارسی سرا بررسی شد
- پرفروش ترین کتاب های هفته

درد سرهای جدید پیرمرد مارکز به همکاری نزدیک با کوبا و شوروی متهم شد

حضور او به جشن هاوانا فرستاده شده بود. طبق این اسناد گابریل گارسیا مارکز در سال ۱۹۸۱ با این ادعا که از سوی مقامات نظامی کلمبیا مورد آزار و اذیت قرار می گیرد از دولت مکزیک درخواست پناهندگی کرد که اگرچه از سوی مقامات این کشور مورد قبول واقع نشد، اما با این حال مورد حمایت مقامات مکزیک قرار گرفت.

مارکز در گذشته با فیدل کاسترو، رهبر دولت سوسیالیستی کوبا روابط بسیار نزدیکی داشته و از حامیان او بوده است. اما نخستین بار است که این نویسنده به همکاری با سرویس های امنیتی دولت کوبا متهم می شود.

روابط نزدیک گابریل گارسیا مارکز با فیدل کاسترو رئیس جمهور کوبا بر کسی پوشیده نیست، اما این که این روابط جنبه امنیتی داشته باشد برای نخستین بار است که مطرح می شد. گابریل خوزه گارسیا مارکز، متولد ۶ مارس ۱۹۲۷ در دهکده آرکاتاکا در منطقه سانتامارا در کلمبیا، رمان نویس، روزنامه نگار، ناشر و فعال سیاسی کلمبیایی است. او بین مردم کشورهای آمریکای لاتین با نام گابو یا گایتو (برای تحبیب) مشهور است؛ وی پس از درگیری با رئیس دولت کلمبیا و تحت تعقیب قرار گرفتنش در مکزیک زندگی می کند.

ادامه در صفحه ۳

پلیس مکزیک اسنادی از گابریل گارسیا مارکز، نویسنده «صد سال تنهایی» و برنده جایزه نوبل ادبیات منتشر کرد که نشان از طرفداری وی از کوبا و اتحاد جماهیر شوروی در سال های گذشته دارد.

طبق اسناد منتشر شده در روزنامه مکزیک ال یونیورسال پلیس مکزیک اسنادی از این نویسنده شهیر در اختیار دارد که حاکی از طرفداری وی از کوبا و اتحاد جماهیر شوروی است.

در گزارشی که در این نشریه به چاپ رسیده به تصمیم گارسیا مارکز مبنی بر بخشیدن حقوق کامل یکی از آثار خود با عنوان «گزارش یک قتل از پیش اعلام شده» به مقامات کوبایی، یک ماه قبل از دریافت جایزه نوبل ادبیات اشاره شده است.

اطلاعات فوق با توجه به اسناد قدیمی منتشر شده از سوی پلیس مکزیک مؤید آن است که مارکز گذشته از طرفداری از کوبا و اتحاد جماهیر شوروی، عاملی تبلیغی در خدمت وزارت اطلاعات کوبا بوده است.

در دیگر اسناد به ورود مارکز به فرودگاه مکزیکوسیتی در صبح ۳۰ آوریل سال ۱۹۸۰ میلادی برای سوار شدن به هواپیمای ساخته شده شوروی که به خاطر مارکز از کوبا بر خاسته بود اشاره شده است. این هواپیما به دستور شخص فیدل کاسترو برای

سرآغاز

جای کتاب در رسانه ملی کجاست؟

هفته گذشته خبری با این عنوان منتشر شد: «شبکه سه با همکاری وزارت ارشاد (۹۰ سینمایی) می سازد» و خبر دیگری با این عنوان: «شبکه تلویزیونی ۲۴ ساخته ورزش راه اندازی می شود.» انتشار این دو خبر، درد کهنه ای را برابیم زنده کرد. چرا کتاب در صداوسیما اولویت ندارد؟ سال گذشته بود که به مناسبت هفته کتاب، خبری مبنی بر مذاکرات وزیر ارشاد با مسوولان صداوسیما، برای تولید برنامه های کتابی منتشر شد. هر چند نمی شود از فعالیت های صورت گرفته چشم پوشی کرد. اما آیا همین کافی است؟ سهم کتاب در رسانه ملی ایران همین است؟ نمی شود برای تلویزیون، برنامه هایی جذاب درباره کتاب تهیه کرد - نه از آن برنامه های کسالت آور که برای مخاطب خاص تهیه می شود و معمولاً نیمه شب پخش می شود - و آنهاد ساعت های پر بیننده رسانه ملی به نمایش گذاشت؟ یا نمی شود حداقل یک موج رادیویی به نام کتاب زینت بگیرد و دست کم چند ساعت از روز، گاهی داشته باشد به این حوزه؟

بچه هایمان را از اول کودکی عادت بدیم که کتاب بخوانند؛ مثلاً وقتی می خواهند بخوانند، کتاب بخوانند و بخوانند. وقتی که ایام فراغتی هست، یا مثلاً روز جمعه ای که بازی می کنند، بخشی از آن را حتماً برای کتاب قرار بدهند. در تابستان ها هم که بچه ها و جوانان تعطیل هستند حتماً کتاب بخوانند؛ کتاب هایی را معین کنند، بخوانند و تمام کنند.

بیانات رهبر معظم انقلاب
در مصاحبه با خبرنگار صداوسیما - ۷۲/۲/۲۱

بخش مشروح دیدار شاعران با

رهبر معظم انقلاب از شبکه دو سیما

مراسم شعرخوانی شاعران نزد مقام معظم رهبری که نیمه شهریور ماه انجام شده بود، از شبکه دو سیما پخش می شود.

قسمت اول مراسم شعرخوانی شاعران نزد مقام معظم رهبری که در ۱۵ شهریورماه انجام شده بود در قالب چند قسمت از روز ۲ آبان ساعت ۱۹:۴۰ از شبکه دو سیما به روی آنتن خواهد رفت. در این مراسم شاعران پیشکسوت و متعهدی همچون علی معلم دامغانی، علیرضا قزوه، مشفق کاشانی، یوسفعلی میرشکاک، قادر طهماسبی (فرید)، علی موسوی گرماردی و مصطفی محدثی خراسانی حضور داشتند.

این دیدار عصر روز شنبه ۱۴ شهریور انجام شد و پس از گفت و گوی صمیمانه، حاضران نماز جماعت مغرب و عشاء را به امامت رهبر انقلاب اسلامی اقامه و همراه با ایشان افطار کردند. در ادامه، تعدادی از شاعران جوان و پیشکسوت در حضور رهبر انقلاب اسلامی، سروده های خود را با مضامین حماسی، دینی، اخلاقی و اجتماعی قرائت کردند.

آموزش غیر حضوری قرآن

ایکنا: نخستین بسته آموزش غیر حضوری قرآن کریم همراه با ترجمه و تفسیر ویژه پنج گروه سنی مخاطب از سوی موسسه قرآنی تفسیر جوان تولید شد.

محمد بیستونی، رئیس موسسه تفسیر جوان و نویسنده قرآنی، با اعلام این خبر گفت: «یکی از مشکلاتی که جامعه ایران در زمینه آموزش قرآن با آن روبه روست، کمبود استاد است که ضرورت برگزاری غیر حضوری کلاس های قرآنی را ایجاب می کند.»

بیستونی تصریح کرد: «در این روش برای مخاطب کودک ۲۰۰ آیه مرتبط، مخاطب نوجوان ۲۰۰ آیه متناسب، مخاطب جوان کل قرآن، مخاطب زنان ۲۷۵ آیه و مخاطب مردان ۴۰۰ آیه، متناسب با فهم و درک هر گروه در قالب ترجمه، تفسیر، روش حفظ و قرائت ارائه شده است، در واقع برای هر گروه سنی پنج بسته مستقل آموزشی متناسب با درک و فهم و جنسیت آنها طراحی شده است.» وی افزود: «هر بسته این مجموعه، شامل دستگاه قرآن گویا، کارت های مخصوص حفظ، ترجمه و تفسیر و ... در کیفی ویژه عرضه شده است.»

بیستونی با بیان این مطلب که در انتخاب آیات تلاش شده تا جنبه کاربردی و مهارتی آن برای مخاطبان در نظر گرفته شود گفت: «مخاطب در این روش می تواند آیات کاربردی را که مهارت زندگی قرآنی را به وی می آموزد، قرائت و حفظ کند، همچنین می تواند با معنا و مفهوم آیات، ترجمه و تفسیر آن نیز آشنا شود.»

علاقه مندان به دریافت این بسته آموزشی می توانند به موسسه تفسیر جوان به نشانی پاسداران، بین گلستان هشتم و نهم، شماره ۴۵۱ طبقه اول مراجعه و در کارگاه های آموزشی رایگان این موسسه برای استفاده از این بسته های آموزشی شرکت کنند.

دبیر علمی جشنواره نقد کتاب:

۲۰ مقاله دیگر به مرحله نهایی داوری رسید

گفته اند که ماهیچ مقاله ای در حوزه نقد کتاب نداریم و بعد خودمان مجله را تهیه کردیم و مقالات متعددی در حوزه نقد کتاب در آن یافتیم.»

اوجبی تاکید کرد: «ما هیچ تعصبی نسبت به مجلات کتاب ماه نداریم اما واقعیت این است که عمده نشریاتی که در حوزه نقد کتاب به صورت تخصصی کار می کنند نشریات «کتاب ماه» هستند و همین باعث شده بیشتر مطرح شوند.»

اوجبی در پاسخ به این سوال که، در میان انبوه نشریات الکترونیکی نقد های تخصصی متعددی در حوزه کتاب به چشم می خورد آیا این مقالات نیز وارد گردونه داوری جشنواره نقد کتاب می شوند؟ گفت: در دوره قبل آیین نامه جشنواره را بازبینی کردیم با این هدف که آثار خوبی که به صورت الکترونیکی منتشر می شوند نیز فرصت حضور در این جشنواره را داشته باشند، بنابراین در فراخوانی که امسال داشتیم از نشریات الکترونیک خواستیم تا مقالاتشان را برای ما بفرستند اما متأسفانه استقبال چندانی از این موضوع نشد، شاید به این دلیل که این حرکت هنوز چندان که باید جا نیفتاده، اما به هر حال تعداد آثاری که در این بخش به دست ما رسیده اند کمتر از ۱۵ اثر بود که آن هم عمدتاً در حوزه شعر و داستان بود.

جشنواره نقد کتاب شامل همه حوزه ها از جمله کودک و نوجوان، فلسفه، ادبیات فارسی، ادبیات داستانی، زبان شناسی، علوم اجتماعی، علوم و فنون، دین و سایر رشته ها می شود و تنها مقالاتی می توانند در این جشنواره شرکت کنند که سال گذشته در

علی اوجبی، دبیر علمی ششمین جشنواره نقد کتاب از راهیابی ۲۰ مقاله در سه حوزه هنر، داستان کودک و نوجوان و شعر بزرگسال به مرحله نهایی داوری در این دوره از جشنواره نقد کتاب خبر داد. اوجبی در گفت و گو با کتاب هفته تعداد آثار راه یافته به مرحله نهایی را به تفکیک در بخش هنر ۱۱ مقاله، داستان کودک و نوجوان ۶ مقاله و شعر بزرگسال سه مقاله عنوان کرد. این در حالی است که ۱۴ مقاله از مجموعه ۲۰ مقاله راه یافته به مرحله نهایی در این سه رشته از نشریات کتاب ماه انتخاب شده اند. اوجبی درباره این که چرا نشریات «کتاب ماه» برگزیدگان بیشتری در جشنواره داشته اند توضیح داد: «این آمار شاید این شائبه را به وجود آورد که تعددی وجود داشته و مسؤلان جشنواره خواسته اند بیشتر مقالات را از نشریات «کتاب ماه» انتخاب کنند، اما طی بررسی هایی که در جلسه های داوری صورت گرفت به این نتیجه رسیدیم که عمده نشریاتی که به صورت تخصصی در حوزه نقد کتاب کار می کنند نشریات «کتاب ماه» هستند، بنابراین بالابودن آمار مقالات این مجلات در جشنواره موضوع دور از انتظاری نیست.»

دبیر علمی ششمین جشنواره نقد کتاب در ادامه افزود: «در جلسات داوری مکرراً به داوران یادآور می شوم که اگر به نشریه یا مقاله ای برخوردند که از نگاه ما دور مانده یا برای ما ارسال نشده آن مقاله را به ما معرفی کنند تا آن را تهیه کنیم و نکته جالب توجه این که گاه از برخی نشریات درخواست کرده ایم که آثارشان را برای ما بفرستند و آنها را در پاسخ

در ادامه برگزاری نمایشگاه های استانی کتاب

نمایشگاه کتاب زنجان چهارشنبه آغاز می شود

نمایشگاه کتاب زنجان، چهارشنبه هفته جاری با حضور دکتر محسن پرویز، معاون فرهنگی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و جمعی از مدیران فرهنگی افتتاح می شود.

از میان ۱۴۹ نمایشگاه استانی که تاکنون برگزار شده، این چهارمین بار است که زنجان میزبانی ضیافت کتاب را برعهده دارد.

در این نمایشگاه که به همت موسسه نمایشگاه های فرهنگی ایران و همکاری اداره کل ارشاد استان

زنجان برگزار می شود ۴۵۰ ناشر با ۵۲ هزار عنوان کتاب در ۳۰۰ غرفه در محل دائمی نمایشگاه های زنجان پذیرای علاقه مندان و بازدید کنندگان این نمایشگاه خواهند بود. حوزه های پزشکی، حقوقی، دانشگاهی، زبان، عمومی، کمک آموزشی، کشاورزی، کودک و نوجوان، مذهبی و هنر از جمله حوزه های موضوعی آثار ارائه شده در این نمایشگاه هستند. نمایشگاه کتاب زنجان هفتمین نمایشگاه استانی کتاب در سال جاری است و کرمانشاه و شیراز دو شهر دیگری هستند که در ماه جاری میزبان نمایشگاه استانی کتاب خواهند بود.

نمایشگاه کتاب زنجان ۶ تا ۱۲ آبان در محل دائمی نمایشگاه های زنجان در منطقه گاوآنگ، همه روزه از ساعت ۹ تا ۱۲ و ۱۶ تا ۲۱ با تخفیف ۴۰ درصدی آثار پذیرای علاقه مندان کتاب خواهد بود.

همچنین ششمین نمایشگاه کتاب کرمان دو شنبه هفته گذشته ۲۷ مهر ماه طی مراسمی با حضور دکتر سید محمد حسینی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و جمعی از مدیران فرهنگی و علاقه مندان کتاب کار خود را آغاز کرد. وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در مراسم افتتاح این نمایشگاه که در آن ۶۵۰ ناشر با عرضه بیش از ۷۰ هزار عنوان کتاب در ۴۵۰ غرفه حضور یافته اند، نمایشگاه های استانی را یک رویداد مهم فرهنگی دانست و گفت: «این نمایشگاه ها باید غنیمت شمرده شود.»

حسینی ایجاد شوق و علاقه به کتاب را در مردم از جمله اهداف برگزاری نمایشگاه های استانی عنوان کرد و با تاکید بر ضرورت پرداختن به همه حوزه ها به ویژه حوزه ادبیات در امر مطالعه یادآور شد: «اگر به ادبیات و رمان نپردازیم ناگزیر، آثار ترجمه ای بیشتر رواج می یابد، در صورتی که ما حرف های زیادی برای گفتن در حوزه ادبیات داریم.» وی همچنین برگزاری نمایشگاه های کتاب استانی، تقویت کتابخانه ها و برگزاری جایزه های کتاب سال و کتاب فصل را برای بهبود شرایط مطالعه در کشور مفید دانست و با اشاره به این که رویکرد دولت دهم رویکردی فرهنگی است اظهار داشت: «اولویت دور سوم سفرهای استانی دولت با مسائل فرهنگی است که با توجه به تاکید مقام معظم رهبری که فرموده اند باید مظلومیت از فرهنگ زدوده شود انجام خواهد شد.» وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در حاشیه مراسم افتتاح نمایشگاه کتاب کرمان درباره روند صدور مجوز کتاب نیز در جمع خبرنگاران گفت: «گلايه هایی مبنی بر کندی روند صدور مجوز کتاب وجود دارد که این موضوع در دست بررسی است و در صدد تسریع این روند هستیم.» حسینی افزود: «در این زمینه می توانیم تفویض اختیاری انجام دهیم و برای مثال احتمال دارد مجوز برخی کتاب ها که نویسندگان شهرستانی اند در خود استان ها صادر شود.» کتاب های نمایشگاه کتاب کرمان که تا روز سه شنبه این هفته ادامه دارد با تخفیف چهل درصدی عرضه شده اند.

نشریات منتشر شده باشند و این رقابت شامل کتاب های حوزه نقد - به دلیل داوری این آثار در جوایزی نظیر جلال، کتاب سال و کتاب فصل - نمی شود.

اوجبی پیش از این از دریافت ۷۰۰ مقاله در کلیه رشته ها توسط دبیرخانه این جشنواره خبر داده بود. اسامی آثار راه یافته به مرحله نهایی این جشنواره در حوزه های فلسفه اسلامی، فلسفه غرب، ادبیات فارسی و شعر کودک و نوجوان بیش از این در شماره ۲۰۰ کتاب هفته (۴ مهر) درج شد، فهرست آثار راه یافته به مرحله نهایی در سه حوزه هنر، داستان کودک و نوجوان و شعر بزرگسال را در صفحه ۴ بخوانید.

ترجمه خاطرات زنان ایرانی از جنگ تحمیلی

پنج کتاب مطرح دفاع مقدسی که ویژگی مشترک آنها روایت خاطرات زنان از جنگ است، به زودی به انگلیسی ترجمه و در سطح بین المللی منتشر می شوند.

به گزارش خبرگزاری مهر «زیتون سرخ» نوشته سید قاسم یاحسینی، «یکشنبه آخر» نوشته معصومه راهمزمزی، «پاییز ۵۹» نوشته رقیه میرابوالقاسمی، «یک دریا ستاره» از سید قاسم یاحسینی و «دا» نوشته سیده اعظم حسینی، پنج کتابی هستند که انتشارات سوره مهر آنها را منتشر کرده و دفتر ترجمه مرکز آفرینش های ادبی حوزه هنری به دلیل استقبال داخلی تصمیم گرفته است در توافقی با مترجمان داخلی و خارجی این کتاب ها را برای چاپ در عرصه بین المللی به زبان انگلیسی ترجمه کند.

اکنون مترجم «دا» و «زیتون سرخ» مشخص شده است. تاکنون پال اسپراکمن، استاد دانشگاه راترگز نیوجرسی و مترجم آمریکایی ۱۰۰ صفحه اول «دا» را به پایان رسانده و البته قصد دارد بخش هایی از این کتاب حجیم را به انتخاب خود حذف کند.

همچنین قرار است جیمز کلارک آمریکایی «زیتون سرخ» را ترجمه کند و به زودی مترجمان ۳ کتاب دیگر نیز مشخص خواهد شد. ناشر این آثار نیز احتمالاً نشر مزدا خواهد بود که پیش از این تجربه انتشار بین المللی کتاب های ترجمه شده ایرانی به ویژه در حیطه دفاع مقدس را داشته است.

اسپراکمن که ترجمه «دا» را انجام می دهد پیش از این کتاب های «سفر به گرای ۲۷۰ درجه» احمد دهقان، «شطرنج با ماشین قیامت» و «داستان های شهر جنگی» حبیب احمدزاده و «اسماعیل» امیر حسین فردی را به انگلیسی ترجمه کرده است.

اعتراض کلیسا به تازه ترین رمان ژوزه ساراماگو

رمان «قابیل» تازه ترین اثر ژوزه ساراماگو برنده پرتغالی نوبل ادبیات، خشم و اعتراض جامعه مسیحی کشور پرتغال را برانگیخت.

ساراماگو پیش تر برای نوشتن رمانی بانام «انجیل به روایت عیسی مسیح» مسیحیان را رنجانده است. جامعه کاتولیک در سال ۱۹۹۲ به انتشار این رمان اعتراض کرد و در واکنش به اعتراضات، به دستور وزیر کشور پرتغال نام او از فهرست نامزدهای جایزه اروپا حذف شد. ساراماگو نیز پس از این اقدام به نشانه اعتراض کشورش را ترک کرد و به لانساروت، جزیره ای آتشفشانی در جزایر قناری در اقیانوس اطلس رفت. او چند سال بعد به جایزه نوبل ادبیات دست یافت. عقاید ساراماگو درباره مسیحیت در اغلب رمان ها و مقالات او به چشم می خورد.

امسال هم همانند سال ۱۹۹۲، رمان ساراماگو او را در مقابل جامعه مسیحی اروپا و کشور پرتغال قرار داده است. مانوئل ماریانو، سخنگوی کلیساهای پرتغال، رمان تازه ساراماگو را نوعی عملیات تبلیغاتی علیه آموزه های مسیحیت دانست.

ساراماگو در مراسم رونمایی از رمان «قابیل» که اوایل این هفته گذشته در پرتغال برگزار شده بود گفت: «در انجیل آموزه های غلطی هست که تاثیر بزرگی بر فرهنگ و شیوه زندگی ما داشته است.» او همچنین گفت: «بدون انجیل شاید ما آدم های دیگری می بودیم. شاید آدم هایی بهتر.» ساراماگو گفت: «بعید می دانم رمانم با مخالفت کلیسا روبه رو شود، چون کاتولیک ها انجیل را نمی خوانند.» رمان «قابیل» براساس داستانی از انجیل و زندگی

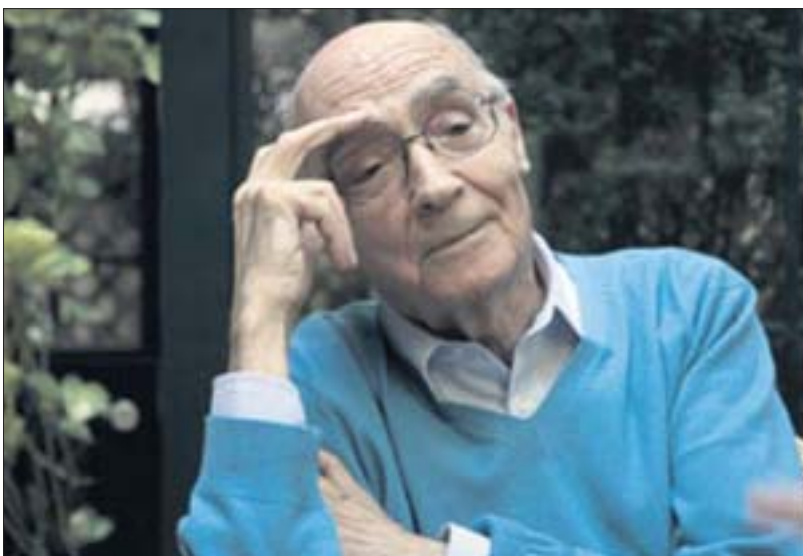
مهلت ارسال آثار به کنگره «شعر آتشی» تمدید شد

مهلت ارسال آثار به این کنگره «شعر آتشی» تا هفتم آبان تمدید شد. پیش تر آخرین مهلت ارسال آثار پنج شنبه (۳۰ مهر) اعلام شده بود. این کنگره ۲۹ و ۳۰ آبان در استان بوشهر برگزار می شود. در این کنگره علاوه

بر بررسی و تحلیل شعر آتشی، فرصتی برای شاعران نسل جوان فراهم می آید تا با شرکت در بخش مسابقه این کنگره، شعر خود را در معرض داوری قرار دهند. هر چند بخش مسابقه این کنگره به صورت سراسری برگزار نمی شود، اما مسوولان این کنگره از سراسری شدن این بخش در آینده، خبر داده اند.

مارکز به همکاری نزدیک با کوبا و شوروی متهم شد

ادامه از صفحه اول
او در سال ۱۹۴۱ اولین نوشته هایش را در روزنامه ای به نام «Juventude» که ویژه شاگردان دبیرستانی بود منتشر کرد و در سال ۱۹۴۷ به تحصیل رشته حقوق در دانشگاه بوگوتا پرداخت. در سال ۱۹۶۵ شروع به نوشتن رمان «صد سال تنهایی» کرد و آن را در سال ۱۹۶۸ به پایان رساند که به عقیده منتقدان بهترین اثر او به شمار می رود. وی سال ۱۹۸۲ برنده جایزه نوبل ادبیات شد.
مارکز در ۱۹۹۹ رسماً مرد سال آمریکای لاتین شناخته شد و سال ۲۰۰۰ برخی از مردم کلمبیا با ارسال طومارهایی خواستار پذیرش ریاست جمهوری کلمبیا توسط مارکز بودند که وی پذیرفت. مارکز یکی از نویسندگان پیشگام سبک ادبی رئالیسم جادویی است. اما تمام آثارش را نمی توان در این سبک طبقه بندی کرد.

قابیل فرزند آدم و حوا نوشته شده و لحن آن طنز آلود است.

«قابیل» که یک سال پس از رمان قبلی ساراماگو به نام «سفر یک فیل» نوشته شده، هفته گذشته در پرتغال در دسترس عموم قرار گرفت، اما پیش از آن برای نخستین بار در نمایشگاه کتاب فرانکفورت (۱۴ تا ۱۸ اکتبر) به بازار کتاب عرضه شد. ژوزه ساراماگو نویسنده پرتغالی و برنده جایزه نوبل ادبیات در سال ۱۹۹۸ است. شهرت ساراماگو در ایران با ترجمه فارسی کتاب «کوری» معروف ترین رمان این نویسنده در سال ۱۳۷۸ خورشیدی آغاز شد

نامزدهای نهایی بوکر آسیا معرفی شدند

هیأت داوران «جایزه ادبی من بوکر آسیا» پنج رمان را از بین ۲۴ نامزد اولیه جایزه «من بوکر آسیا» به عنوان کاندیداهای نهایی معرفی کرد.

به گزارش رویترز، «قایقی به سوی رستگاری» از سوتانگ، «جیمی تروریسته» نوشته عمر احمد، «دانشمند روز» نوشته سیدارتا چودری، «ارتفاعات دکارت» از اریک گامایندا و «پس مانده» اثر نیتاشا کال نامزدهای نهایی این جایزه هستند. «جایزه ادبی من آسیا» که به من بوکر آسیا موسوم شده است از سوی بنیاد انگلیسی من بوکر حمایت می شود.

برنده جایزه من بوکر ۱۴ مهر اعلام شد که امسال این جایزه به رمان «سالن گرگ» نوشته هیلاری مانتل رسید. اما برنده نهایی جایزه من بوکر آسیا ۱۶ نوامبر (۲۵ آبان) در هنگ کنگ معرفی می شود. به برنده اصلی مبلغ ۱۰ هزار دلار آمریکا اهدا می شود و رمان برنده نیز به زبان انگلیسی ترجمه و منتشر می شود. سال گذشته این جایزه به میگوئیل سیجوکو برای رمانی با نام «ایلوسترادو» رسید. رئیس هیأت داوران امسال جایزه من بوکر آسیا کالم توییبن، نویسنده ایرلندی است. جایزه ادبی من بوکر آسیا از سال ۲۰۰۶ کار خود را آغاز کرد و به آثاری اهدا می شود که در قاره آسیا نوشته شده باشند و به زبان انگلیسی نباشند. این جایزه را دو دانشگاه هنگ کنکی و چینی با حمایت بنیاد من بوکر در انگلیس برگزار می کنند. «جایزه ادبی من بوکر آسیا» به رمان ها و آثار ادبی منتشر شده در منطقه خاورمیانه که در آسیا قرار دارد تعلق نمی گیرد.

نمایشگاه فرانکفورت در آینه آمار

دوشنبه گذشته، ۲۶ مهرماه، نمایشگاه کتاب فرانکفورت به کار خود پایان داد. این نمایشگاه که بزرگ ترین نمایشگاه کتاب جهان به شمار می رود، به دلایل متعددی قابل اعتناست. به گزارش خبرگزاری کتاب ایران (ایبنا)، در شصت و یکمین دوره این نمایشگاه، ۷۳۷۳ ناشر از صد کشور سایر جهان شرکت داشتند که ۳۳۳۷ ناشر متعلق به آلمان و ۴۰۳۶ ناشر دیگر از سایر کشورها بودند. این ناشران در مجموع ۴۰۲ هزار و ۲۸۴ عنوان کتاب را به نمایش گذاشته بودند که ۱۲۳ هزار و ۴۹۶ عنوان آن جدید بود. برای فعالیت این تعداد ناشر و فعالیت های جنبی دیگر، فضایی بالغ بر ۱۷۲ هزار مترمربع اختصاص داده شده بود.

بنابه آماری که در صفحه اول وب گاه این نمایشگاه آمده است، طی پنج روز برپایی نمایشگاه، ۲۹۰ هزار و ۴۶۹ نفر از آن بازدید کردند که تنها ۲/۹ درصد از بازدید کنندگان سال گذشته کمتر بود. ثابت ماندن این رقم با توجه به رکود حاکم بر اقتصاد اروپا، حائز اهمیت تلقی می شود. این رقم البته شامل ۱۰ هزار تن از روزنامه نگارانی نمی شود که از ۶۳ کشور جهان برای تهیه خبر، گزارش و گفت و گو به این نمایشگاه آمده بودند. سهم بزرگی از این بازدیدها، متعلق به بازدید کنندگانی بود که با اهداف تجاری به نمایشگاه آمده بودند. تعداد این دسته از بازدید کنندگان بالغ بر ۱۸۶ هزار نفر می شد که ۷۵ درصد آنها آلمانی بودند. ساعت کار نمایشگاه از ۹ صبح آغاز و تا ۱۸:۳۰ (به استثنای روز آخر) ادامه داشت و غرفه داران می توانستند یک ساعت پیش از آغاز به کار نمایشگاه و یک ساعت پس از آن در نمایشگاه حضور داشته باشند. قیمت بلیت این نمایشگاه برای یک روز ۲۸ یورو و برای مجموع پنج روز، ۵۶ یورو تعیین شده بود. البته برای دانش آموزان و دانشجویان تخفیف هایی در نظر گرفته شده بود.

در «ایبنا» بخوانید

بمراجعه به سایت خبرگزاری کتاب ایران (ایبنا)، به نشانی اینترنتی «www.ibna.ir»، به این مطالب دسترسی خواهید داشت. امکان «جستجو» و «جستجوی پیشرفته» در وب سایت «ایبنا» به شما امکان دست یابی به مطالب بیشتر را هم می دهد.

عکس های کتابی از فرانکفورت

نمایشگاه کتاب فرانکفورت که در نوع خود مهم ترین و بزرگ ترین نمایشگاه دنیاست از ۱۳ تا ۱۸ اکتبر، ۲۱ تا ۲۶ مهرماه، با حضور حدود ۶۹۰۰ برگزار شد. در نمایشگاه امسال بیش از ۴۰۰ هزار کتاب از بیش از صد کشور به نمایش گذاشته می شود که از این میان ۱۳۴ هزار عنوان برای اولین بار به بازار می آیند. گزارش های تصویری اختصاصی «ایبنا» از این نمایشگاه، در هشت گزارش جداگانه منتشر شده است. این گزارش های تصویری که هریک بین هشت تا دوازده عکس از نمایشگاه کتاب فرانکفورت را در معرض دید مخاطبان گذاشته است، هفته گذشته بعد از انتشار در صدر پربیننده ترین مطالب منتشر شده این قرار گرفتند. برای دیدن عکس های این نمایشگاه کتاب فرانکفورت می توانید به صفحه گزارش تصویری این خبرگزاری مراجعه کنید. سایر اخبار نمایشگاه کتاب فرانکفورت و اخبار مربوط به حضور نمایندگان ایران در این نمایشگاه نیز در این قابل دسترسی است. عکاسان این هفته گذشته علاوه بر نمایشگاه کتاب فرانکفورت، مراسم دیگری چون افتتاح شانزدهمین نمایشگاه مطبوعات و خبرگزاری ها، همایش کارنامه صدساله شعر زنان ایران در دانشگاه الزهرا و ششمین نمایشگاه استانی کتاب کرمان را هم با زبان تصویر گزارش کرده اند.

نقد و معرفی جدیدترین کتاب ها

خبر انتشار جدیدترین آثار از سوی ناشران مختلف، معرفی کتاب هایی که به زودی قدم به کتابفروشی ها می گذارند، گفت و گوهایی با پدید آورندگان آثار، شاعران، نویسندگان، ناشران و مترجمان، تازه ترین خبرها و گزارش ها از کتاب و ادبیات و نقد و تحلیل هایی بر کتاب های جدید، از دیگر مطالبی است که می توان در پایگاه اینترنتی خبرگزاری کتاب ایران یافت. همچنین این نا جوان، وب سایت فرعی خبرگزاری کتاب ایران که اخبار مربوط به کتاب های کودکان و نوجوانان را منتشر می کند، جدیدترین کتاب های منتشر شده برای بچه ها را معرفی کرده است.

اخبار ایران در دید جهانیان

صفحه انگلیسی خبرگزاری کتاب ایران، هفته گذشته تحولات کتابی و اخبار آمار انتشار کتاب در حوزه های مختلف در ایران، مهم ترین عناوین مربوط به کتاب در نشریات فارسی زبان، گزارش نشست های سرای دائمی اهل قلم و انتشار تازه ترین کتاب های ترجمه شده به فارسی از نویسندگان غیر ایرانی را به گوش جهان انگلیسی زبان رساند.

هرچه در سرای اهل قلم گذشت

سرای دائمی اهل قلم، تقریباً همه روزهای اداری هفته، میزبان شاعران، نویسندگان و دست اندرکاران امور چاپ نشر است. از جمله جلسه های هفته گذشته این مرکز، نقد کتاب «صورتک های تسلیم» آخرین اثر محمد ایوبی، بررسی کتاب «هیرو گلیف در قرآن» و نقد و بررسی کتاب «تاریخ نگری و تاریخ نگاری در جنگ ایران و عراق» بود. اگر فرصت نکرده اید در این جلسه ها یا دیگر برنامه های سرای دائمی اهل قلم شرکت کنید، می توانید گزارش کامل آنها را در اینجا بخوانید.

فروش خوب برای

«احمق‌های چلم و تاریخشان»

«احمق‌های چلم و تاریخشان» اثر آریاک بشویتس سینگر با ترجمه پروانه عروج نیا از انتشارات آسمان خیال، از جمله آثار پرفروش در هفته گذشته بود. به گفته مسوول فروش شهر کتاب شعبه شهید باهنر علاوه بر کتاب مذکور، دو کتاب «اربرت کندی از غرق شدن نجات یافت» اثر دونالد بارتمی با ترجمه مزدک بلوری از نشر نی و دفتر شعری از رضا برهانی با عنوان «خطاب به پروانه‌ها» از نشر مرکز از دیگر آثار پرفروش این مرکز در هفته گذشته بوده‌اند.

کتاب «احمق‌های چلم و تاریخشان» سرگذشت خیالی طنزآمیز شهر یا کشورهایی است که حاکمانشان دچار توهم رسیدن به قدرت و وسعت یک امپراتوری و جهانی شدن هستند. «چلم» نام شهری در لهستان است که داستان‌ها و شوخی‌های زیادی درباره ساده‌لوحی مردم این شهر از گذشته‌های دور تا امروز بر سر زبان‌ها بوده است و با این حال از همین شهر مشاهیری در زمینه‌های ادبی و علمی برخاسته‌اند. این کتاب سال ۱۹۶۹ میلادی برنده جایزه Caldecatt شد که از جوایز مهم در زمینه ادبیات کودک و نوجوان آمریکاست. بسیاری بر این باورند که گرچه این کتاب برای گروه کودک و نوجوان تالیف شده، اما در اصل داستانی برای بزرگسالان است.

مسوول کتابفروشی نشر رود نیز آثار پرفروش خود را در هفته گذشته به این ترتیب اعلام کرد: «تنهایی پریها» اثر «بهومیل هریال» با ترجمه پرویز دویزی از نشر کتاب‌روشن؛ «فیل» داستانک‌های فلسفی» اثر برتولد برشت با ترجمه علی عبداللهی از نشر مشکی؛ «برنده تنهاست» اثر پائولو کویلیو با ترجمه آرش حجازی از انتشارات کاروان؛ «بیبانه‌های جمعیت مبارزه با خشونت علیه ایشیا» اثر امیر تاج‌الدین ریاضی از انتشارات نشر رود و «این مردم نازنین» به قلم رضا کیانیان از نشر مشکی. کتاب «تنهایی پریها» روایت تک‌گویی درونگرایانه یک کارگر به نام هانتا است که در زیرزمینی مرطوب که انبار کاغذ باطله است روزگار می‌گذراند و کتاب‌هایی را که از سوی اداره سانسور به آنجا می‌آورند خمیر می‌کند. هانتا با خواندن این کتاب‌ها دنیا را به گونه‌ای دیگر می‌بیند. نویسنده این کتاب یعنی هریال، اهل کشور چک است و این کتاب را در فاصله سال‌های ۱۹۷۴ تا ۱۹۷۶ نوشته و از آنجا که در کشورش ممنوع القلم بود این کتاب به صورت مخفیانه منتشر شد. اولین انتشار این اثر در کشور چک به سال ۱۹۸۹ برمی‌گردد.

۲۰ کشور همزمان با ایران جشن کتاب برگزار می‌کنند

همزمان با هفدهمین دوره هفته کتاب، به همت سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، در ۲۰ کشور جشن کتاب برگزار می‌شود.

حمید قبادی، مشاور معاون امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با بیان این مطلب گفت: «با حمایت معاونت امور فرهنگی ارشاد و اعلام آمادگی ۲۰ ریزین فرهنگی ایران، برنامه‌هایی متناسب با موضوع کتاب و نمایشگاه‌های کتاب در ۲۰ کشور برگزار خواهد شد.» وی اضافه کرد: «بسیست مجموعه فرهنگی شامل کتاب‌های چاپ شده در کشور در موضوعاتی مانند دین، خانواده، کودک و ایران‌شناسی آماده شده که به ریزین‌های فرهنگی تحویل خواهد شد.» قبادی گفت: «همچنین براساس هماهنگی‌های صورت گرفته با سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، برخی از نویسندگان نامی و مطرح کشور نیز در ایام هفته کتاب به این کشورها اعزام خواهند شد.» هفدهمین دوره هفته کتاب جمهوری اسلامی ایران از ۲۳ تا ۳۰ آبان ماه در سراسر کشور برگزار خواهد شد.

کارنامه صد ساله شعر زنان فارسی سرا بررسی شد

مریم حسینی: زنان شاعر ایران همپای شعر جهان پیش می‌روند

طاهره صفارزاده» شرکت کردند.

جلسه بعد از ظهر سه شنبه با دبیری سهیلا صلاحی مقدم از ساعت ۱۴ تا ۱۷ به ارائه مقاله‌هایی از سهیلا صلاحی مقدم (نقد فمینیستی مادرانه‌های فاطمه راکعی)، اسماعیل امینی (فمینیسم و شعر زن مسلمان ایران؛ بازخوانی و تحلیل اشعار فاطمه راکعی)، مهدی افشار (نگاه مترجم به شعر فاطمه راکعی)، صدیقه (پوران) علی‌پور (تحلیل ساختار معرفت‌شناسی زن در شعر زنان)، اسلام جوکار (مسائل زنان در شعر زنان)، زهرا استادزاده (حجاب و عفاف از منظر شاعران معاصر زن)، طاهره سیدرضایی (روح زنانه در شعر پروین اعتصامی)، سیمین بهبهانی و فروغ فرخزاد) و لیلا شکوه فر (وسوسه حوا در شعر زنانه) پرداخت.

سه شنبه بعد از ظهر از ساعت ۱۸ تا ۲۰ مراسم شب شعری با عنوان «زنان در شعر زنانه» و حضور تنی چند از شاعران معاصر در تالار دکتر توراتی دانشگاه الزهرا برپا شد.

ریاست جلسه صبح دومین روز همایش «کارنامه صدساله شعر زنان فارسی سرا» را فاطمه مدرسی برعهده داشت و مقاله‌های علمی این بخش از ساعت ۸:۳۰ تا ۱۰ صبح توسط حسن اکبری بیرق (جلوه‌های مدرنیته در شعر فروغ فرخزاد)، رضایی دشت ارژنه (آشنایی زدایی در شعر فروغ فرخزاد)، فاطمه مدرسی و الناز ملکی (شگرد «تکرار» و شیوه‌های آن در شعر فروغ فرخزاد)، زهرا طاهری (فروغ؛ ساختار شکنی پسامدرن)، مینا بهنام (حس آمیزی در شعر فروغ فرخزاد) و فاطمه مدرسی، به همراه محمد بامدادی (شگردهای بیانی غزلیات سیمین بهبهانی) ارائه شد. ریاست بخش دوم جلسه صبح چهارشنبه از ساعت ۱۰:۳۰ تا ۱۲ برعهده فاطمه راکعی بود و افرادی چون محمد کاظم کهدویی، نورعلی نورزاد، مطلوبه خواجه آوا و خالد فروغ درباره موضوعاتی چون «شعر زنان در ادبیات معاصر افغانستان»، «شعر بانوان تاجیک از انقلاب تا استقلال و... به سخنرانی پرداختند.

آخرین جلسه این همایش بعد از ظهر چهارشنبه از ساعت ۱۴ تا ۱۷ به ریاست مریم حسینی برگزار و مقالاتی در آن ارائه شد.

نمایشگاهی از آثار برجسته شعر زنان و آثار نقد در این حوزه و همچنین برگزاری شب شعر زنان با موضوع «زنان در شعر زنان» از دیگر برنامه‌های نخستین همایش بین‌المللی «کارنامه صدساله شعر زنان فارسی سرا» بود.

نخستین همایش بین‌المللی «کارنامه صدساله شعر زنان فارسی سرا» از سوی پژوهشکده شعر و هنر دانشگاه الزهرا (س) و با همکاری فرهنگستان هنر، معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، شورای گسترش زبان و ادب فارسی و انجمن شاعران ایران برگزار شد.

مرزبندی میان زنان و مردان در شعر و سایر مسائل توضیح داد: «قطعا چنین مرزبندی‌هایی نیاز نیست؛ اما تاریخ ادبیات کلاسیک ما نشان می‌دهد که این مرزبندی‌ها در گذشته صورت گرفته است.»

در جلسه صبح سه شنبه این همایش به ریاست فاطمه راکعی، مریم عاملی رضایی با مقاله «بررسی سیر تحول مضامین مادرانه در شعر شاعران زن از مشروطه تا امروز»، بهروز مهری با مقاله «نگاهی به پیوند موسیقی و شعر در دیوان پروین اعتصامی»، نرجس سپهرنژاد با مقاله «مقایسه سبکی شعر زنانه پروین اعتصامی با شعر حمیدی شیرازی در داستان موسی»، صادق زاده با مقاله «بررسی اصلی‌ترین عوامل تحول آفرین در شعر و اندیشه طاهره صفارزاده، اسماء حسینی مقدم با مقاله «نمود انقلاب در اشعار طاهره صفارزاده» و مریم رضایی فرد با مقاله «بررسی رابطه مضمون و تصویر در مجموعه بیعت بیداری

برنامه‌های سرای اهل قلم در این هفته

امروز شنبه (دوم آبان) در ادامه سلسله نشست‌های حافظ پژوهی، نشست دیگری با حضور دکتر پرویز عباسی داکانی برگزار می‌شود.

«نخستین سال یاد شاعر، محقق و مترجم معاصر دکتر طاهره صفارزاده» عنوان نشست روز دوشنبه سرای اهل قلم است که با حضور سیدعلی محمدرفیعی، سیداحمد نادمی به بررسی شعر، ترجمه قرآن و تأثیر صفارزاده بر ترجمه تخصصی او در ایران پرداخته است.

میزگرد صنایع فرهنگی و چالش‌های آن با حضور سیدرضا نقیب‌السادات نیز تنها نشست روز سه شنبه خواهد بود. نشست روز چهارشنبه نیز به رونمایی کتاب «دو آفتاب، دو ماه» گزینش و پژوهش جواد هاشمی با حضور دکتر محسن پرویز، معاون فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و جمعی از نویسندگان و شاعران اختصاص دارد. نقد و بررسی کتاب «راهبردهای اساسی طراحی صحنه» تالیف پیام فروتن، با حضور نویسنده اثر و جمعی از استادان و دانشجویان هنر و نمایش، دیگر نشست سرای اهل قلم در روز چهارشنبه است.

تمامی نشست‌های این هفته از ساعت ۱۶:۳۰ تا ۱۸:۳۰ در محل دائمی سرای اهل قلم واقع در خیابان انقلاب، خیابان فلسطین جنوبی، کوچه خواجه نصیر، شماره ۲ برگزار می‌شود و شرکت در این برنامه‌ها برای عموم آزاد است.

فهرست آثار راه یافته به مرحله نهایی جشنواره نقد

سیدعلی محمدرفیعی، کتاب ماه کودک و نوجوان، سال دوازدهم، شماره ۱۳۵، دی ۱۳۸۷. «حتی نویسنده هم اشتباه می‌کند»؛ حسن پارسایی، کتاب ماه کودک و نوجوان، سال یازدهم، شماره ۱۲۷-۱۲۶، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۷. «حکایت پردازی‌های بی‌پایان»؛ حسن پارسایی، کتاب ماه کودک و نوجوان، سال یازدهم، شماره ۱۳۱-۱۳۰، مرداد و شهریور ۱۳۸۷. «بدل‌سازی برای آثار دیگران»؛ حسن پارسایی، کتاب ماه کودک و نوجوان، سال دوازدهم، شماره ۱۳۳، آبان ۱۳۸۷. «پوچ‌گرایی و زشت‌نمایی در متن و تصویر»؛ سخر ترهنده، کتاب ماه کودک و نوجوان، سال دوازدهم، شماره ۱۳۵، دی ۱۳۸۷. «کتابی مفهومی، ناتوان در انتقال مفاهیم»؛ سخر ترهنده کتاب ماه کودک و نوجوان، سال دوازدهم، شماره ۱۳۳، آبان ۱۳۸۷.

● شعر بزرگسال: «نشانی اشتباه اسطوره»؛ سعیدی گل بیانی، آناهید، شماره ۲، خرداد ۱۳۸۷. «سمفونی پنجم یا پلنگ صورتی؟» محمود سنجری - سینا، الفبا، سال چهارم، شماره ۲۶، مهر و آبان ۱۳۸۷. «این شعر یک نقد روایت‌شناسانه می‌خواهد»؛ فرامرز دهگان، گوهران، شماره ۸، شهریور ۱۳۸۷.

● هنر: «جنبه‌های هنری در فتوت‌نامه سلطانی»؛ محمد جعفری (قنوتی)، کتاب ماه هنر، شماره ۱۲۱، مهر ۱۳۸۷. «هزار و یک شب صنایع الملک»؛ سیروس پرهام، بخارا، شماره ۶۷، مهر و آبان ۱۳۸۷. «حماسه آفرینی دراماتیک ذهن و زبان»؛ حسن پارسایی، صحنه، سال ۷، شماره ۶۲-۶۳، آذر و دی ۱۳۸۷. «معارضه جویی معاصر و هویت فرهنگی تهدید هنر و تمدن‌های سنتی»؛ ابوذر مجلسی، کتاب ماه هنر، شماره ۱۲۲، آبان ۱۳۸۷. «پیوندهای ایرانی و اسلامی اسطوره پارزیفال»؛ محسن میهن دوست، کتاب ماه هنر، شماره ۱۱۸، تیر ۱۳۸۷. «دفتری در شناخت کهن الگوی جوان و جوانمردی»؛ محسن میهن دوست، کتاب ماه هنر، شماره ۱۲۱، مهر ۱۳۸۷. «هنر و فرهنگ قصه‌های ایرانی»؛ صادق همایونی، کتاب ماه هنر، شماره ۱۱۷، خرداد ۱۳۸۷. «ریشه‌شناسی واژگان موسیقی»؛ سیف‌الله چنگیزی، کتاب ماه هنر، شماره ۱۱۹، مرداد ۱۳۸۷. «مفهوم نور و رنگ و بررسی آرای هنری کربن در کتاب «انسان نورانی در تصوف ایرانی» با توجه به معماری صفوی»؛ ابوذر مجلسی، کتاب ماه هنر، شماره ۱۱، تیر ۱۳۸۷.

● داستان کودک و نوجوان: «چهره‌نگاری معصومان از حکم تا مصداق»؛

گزارشی از کتابخانه تخصصی «جوان، اوقات فراغت و تربیت دینی»

پیوند کتاب با دنیای پرشور نوجوانان

از آنجا که نهادینه کردن امور دینی و اخلاقی، یکی از مهم‌ترین وظایف نهادهای فرهنگی و تبلیغی در کشور است، موسسه فرهنگی تسنیم نور، از موسسات وابسته به سازمان تبلیغات اسلامی، با راه‌اندازی کتابخانه تخصصی «جوان، اوقات فراغت و تربیت دینی» در این زمینه فعالیت‌های قابل‌تأملی را انجام داده است.

گاهی وسایل زیبا، ایجاد اتاقی با چیدمان و رنگ‌آمیزی متنوع و شاد یا انتخاب کتاب‌های جذاب برای نوجوانان و جوانان می‌تواند آنها را به سوی کتابخوانی سوق دهد. در حقیقت ایجاد جذابیت و انجام فعالیت‌های جانبی در کتابخانه‌ها، می‌تواند جوانان را به سوی کتابخانه بکشد و یکی از راهکارهای افزایش سرانه مطالعه در سطح کشور تلقی شود.

جایی در خیابان ولیعصر (عج) کمی پایین‌تر از سه‌راه جمهوری، طبقه چهارم یک ساختمان، آرامشی حاکم است که گویی از شلوغی و رفت و آمد خیابان ولیعصر (عج) فرسنگ‌ها فاصله گرفته است. زمانی که وارد می‌شوی، رنگ‌آمیزی و نورپردازی زیبا و آرامش‌بخش فضا، ناخودآگاه تو را به سوی قفسه‌های کتاب می‌کشاند.

قدم زدن در فضای کتابخانه و تماشای کتاب‌ها، روح را از تلاطم و همه‌می‌همی می‌رهاند و آرامشی وصف‌ناشدنی را جایگزین آن می‌کند.

بخش مرجع کتابخانه اتاقی تقریباً ۱۲ متری است، اما دنیایی از اطلاعات را در خود جای داده است که بیشتر آنها دایره‌المعارف‌ها و دانشنامه‌ها، کتابشناسی‌ها، نمایه‌ها و سایر کتاب‌های مرجع‌اند که با نشانی قرمز رنگ روی عطف کتاب مشخص شده‌اند.

کنار اتاق کتاب‌های مرجع، اتاقی در حال آماده‌سازی برای بازی و فکر است که در آن نوجوانان و جوانان می‌توانند از جورچین‌ها و لوح‌های فشرده استفاده کنند. البته این اتاق هنوز آماده بهره‌برداری نشده و اکنون جورچین‌ها در کنار بخش مجلات قرار دارند و کسانی که مایل به بازی در محیط کتابخانه‌ای باشند، می‌توانند از آنها استفاده کنند یا حتی آنها را به امانت ببرند.

سعید غفاری، مدیر داخلی کتابخانه تخصصی «جوان، اوقات فراغت و تربیت دینی» معتقد است: «زمانی که جوانان و نوجوانان در فضای کتابخانه‌ای حضور داشته باشند، بالاخره کتابی توجه آنها را جلب می‌کند و ناخودآگاه آن کتاب را برای مطالعه انتخاب می‌کنند. در چنین فضای جذابی مطالعه حالت تنوع پیدا می‌کند و نکاتی که آن کتاب منتقل می‌کند، ماندگاری بیشتری خواهد داشت. همچنین در این کتابخانه در کنار کتاب‌های دینی، کتاب‌های روان‌شناسی نیز قرار داده‌ایم تا به عنوان خوراک فکری اولیه در اختیار جوانان قرار گیرند.»

وی با اشاره به این که این کتابخانه تازه تأسیس است و درباره آن تبلیغات گسترده‌ای صورت نگرفته عنوان می‌کند: «امیدواریم با بازگشایی مدارس و دانشگاه‌ها بتوانیم حداقل جوانان و نوجوانان این منطقه را جذب کنیم و با برگزاری نشست‌های نقد و بررسی کتاب، جوانان را آموزش دهیم تا موضوعات گوناگون را تحلیل و بررسی کنند.»

به گفته او، وجود کتابخانه در ادارات برای بالا بردن اطلاعات کارکنان و افزایش سرانه مطالعه نقش بسزایی دارد، زیرا اگر فردی سه سال متمادی در رشته تخصصی خود مطالعه نداشته باشد، بی‌سواد به شمار می‌آید. از سویی مطالعه بین ساعات کاری حالت رویتین و خسته‌کننده کارهای اداری را از میان

می‌برد و باعث افزایش کارایی کارکنان می‌شود. همچنین زمانی که یک فرد به مطالعه روزانه عادت کند، خانواده وی نیز عادت مطالعه را یاد می‌گیرند و این می‌تواند سرانه مطالعه کشور را افزایش دهد.

کتابخانه «جوان، اوقات فراغت و تربیت دینی» از لحاظ چیدمان و فضاسازی مطابق با استانداردهای بین‌المللی کتابخانه‌ای ساخته شده است و با توجه به ویژگی‌هایی که دارد می‌توان گفت جزو معدود کتابخانه‌های استاندارد و موفق در شهر تهران به شمار می‌آید.

زمانی که بحث کتابخانه تخصصی مطرح می‌شود، ذهن به سوی پژوهشگران و محققانی گرایش پیدا می‌کند که موضوعات گوناگون را از جهات مختلف بررسی می‌کنند و اغلب نتایجی کاربردی به جامعه ارائه می‌دهند که در مقاطع زمانی متفاوت استفاده می‌شوند، اما باید دقت داشت که محیط جذاب کتابخانه با جذب پژوهشگران منافات ندارد.

علیرضا لولاجیان، مدیرعامل موسسه تسنیم نور در این باره می‌گوید: «موسسه تسنیم نور مدیریت اردوگاه‌های سازمان تبلیغات اسلامی را برعهده دارد. برنامه‌های این اردوگاه‌ها در زمینه اوقات فراغت شکل می‌گیرند. در بررسی‌ها و تحقیقات کارشناسان این موسسه برای بهره‌برداری بهتر از اوقات فراغت جوانان مشخص شد که در سطح کشور، ۷۴۰ مرکز و سازمان در این زمینه فعالیت می‌کنند، اما این فعالیت‌ها به صورت مقطعی و تنها در فصل تابستان رونق می‌گیرند و در طول سال کمتر پیگیری می‌شوند و این تداوم نداشتن، باعث از میان رفتن تأثیرات این آموزش‌ها و برنامه‌ها برای مخاطبان می‌شود.»

وی می‌افزاید: «تحقیقات و برنامه‌های موسسه تسنیم نور در راستای ماندگاری آموزش‌ها و فعالیت‌های فراغتی در طول سال است و با توجه به این که مقدمه هر کار پژوهشی، مطالعه است و بهترین مکان برای انجام تحقیقات کتابخانه‌ها و براساس نیازسنجی‌هایی که در این زمینه انجام شده، اقدام به احداث کتابخانه با محور «جوان، اوقات فراغت و تربیت دینی» کرده‌ایم که این کتابخانه اسفندماه سال ۱۳۸۷ تأسیس شده است.»

مدیرعامل موسسه تسنیم نور اظهار می‌دارد: «در زمینه فعالیت‌های پژوهشی درباره اوقات فراغت و تأثیرگذاری آموزش‌های دینی، گام‌های اولیه برداشته شده اما تا رسیدن به اهداف اصلی هنوز فاصله داریم.

فراغت جوانان در زمینه فعالیت‌های پژوهشی، تربیتی است، عنوان می‌کند: «از جمله فعالیت‌های کتابخانه «جوان، اوقات فراغت و تربیت دینی» برگزاری جلسات نقد کتاب است که باعث پویایی کتابخانه می‌شود. کتاب‌هایی که تا کنون در این جلسات نقد شده‌اند، کتاب‌های روان‌شناسی بوده‌اند که به نوعی در کنار مباحث کارشناسی روی مطالب کتاب، شیوه‌های صحیح زندگی نیز به جوانان آموزش داده شده است.»

وی درباره منابع موجود در کتابخانه می‌گوید: «اکنون در حال بازیافت نظرات کارشناسی هستیم، زیرا زمانی که بحث کتابخانه تخصصی مطرح می‌شود، نمی‌توان برای تهیه منابع، زیاد گزینشی عمل کرد و باید نظریات گوناگون را در آن جمع‌آوری کرد.»

وی همچنین به وجود یک خلأ در کار این کتابخانه اشاره می‌کند و می‌گوید: «از خلأهایی که در این حوزه احساس می‌شود، حضور یک کتابشناس ماهر است که در جمع کردن منابع موجود در موضوعات جوان، اوقات فراغت و تربیت دینی به این مرکز کمک کند تا بتوانیم کتابخانه را به جایگاهی برسانیم که کتاب‌های تمامی نویسندگان و صاحبان ایده و نظر در حوزه‌های مشخص شده در این کتابخانه قرار گیرد. زیرا گاهی برای اثبات یک نظریه باید نظرات موافق و مخالف را کنار یکدیگر بررسی کرد.»

وی می‌افزاید: «این کتابخانه یک کتابخانه تخصصی است و اهداف مطالعاتی در سه موضوع جوان، اوقات فراغت و تربیت دینی یا هر سه این موضوعات در کنار یکدیگر را پیگیری می‌کند. البته هنوز از نظرات کارشناسان برای بهسازی کتابخانه استفاده می‌کنیم و زمانی که کتابخانه به یک بلوغ برسد، در سطح گسترده برای جذب پژوهشگران این حوزه تبلیغات خواهیم کرد.»

لولاجیان تصریح می‌کند: «وجود کتابخانه تخصصی برای موسسه‌ای که بیشتر فعالیت‌هایش در ارتباط با جوانان و نوجوانان است، لازم به نظر می‌رسد. از سوی دیگر وجود کتابخانه در محیط کاری باعث می‌شود کارکنان در فواصل گوناگون کاری زمانی که احساس خستگی می‌کنند، با حضور در محیط آرام کتابخانه و مطالعه چند صفحه کتاب، شادابی لازم را به دست بیاورند و با کارایی بیشتر دوباره به ادامه کارهای اداری خود بپردازند. همچنین کارکنان با قرار گرفتن در میان منابع اطلاعاتی و دنیایی از محتوا، می‌توانند آنچه را به لحاظ اطلاعات حرفه‌ای نیاز دارند، استخراج و در کار خود از آنها استفاده کنند.»

سایر محمدی

«نظریه تاریخ ادبیات» کتابی پژوهشی به قلم دکتر محمود فتوحی است که چندی پیش از سوی انتشارات سخن چاپ و منتشر شده است. محمود فتوحی، متولد سال ۱۳۴۳ تربت حیدریه، دکترای زبان و ادبیات فارسی، از دانشگاه تهران گرفته و اکنون در دانشگاه مشهد به تدریس مشغول است. وی علاوه بر تدریس، حدود ۱۰ عنوان کتاب تالیفی در کارنامه اش دارد. کتاب «نقد خیال» او در سال ۱۳۷۹ از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی کتاب برگزیده سال شناخته شد و «بلاغت تصویر»، «شوریده ای در غزنه» و «نظریه تاریخ ادبیات»، عناوین برخی از آثار منتشر شده وی هستند. دو کتاب «تاریخ ادبیات صربستان» و «حماسه های صربی» نیز حاصل تدریس دکتر فتوحی در دانشگاه بلگراد از کشور یوگسلاوی در فاصله سال های ۸۱ تا ۸۳ است. وی اکنون کتاب «نظریه سبک شناسی» را در دست تالیف دارد. استاد دانشگاه های مشهد، ضمن تدریس و تحقیق به عنوان شاعری آگاه و متعهد یک مجموعه شعر به نام «سیب های پرتابی» نیز منتشر کرده است.

گفت و گو با دکتر محمود فتوحی، نویسنده نظریه تاریخ ادبیات

ناشناخته های ما بسیار است

می شود.

یعنی تقسیمات جغرافیای سیاسی، تاریخ ادبیات را هم تحت تأثیر قرار داده است؟

حتی از تأثیر هم فراتر، تا آنجا که برای مورخ ادبی بحران ایجاد می کند و بر روابط سیاسی کشورها تأثیر می گذارد. اجازه بدهید یک نمونه از این تأثیر را نقل کنم. سال ۲۰۰۴ در دانشگاه بلگراد، کتابی با عنوان «تاریخ ادبیات یوگسلاوی» ترجمه و تدوین کرده بودم. استادان و دانشجویان صربی در شهر بلگراد با نام تاریخ ادبیات یوگسلاوی سخت مخالف بودند و می گفتند که بعد از سال ۱۹۹۸ جمهوری یوگسلاوی از هم پاشیده و مرکزیت فرهنگی یوگسلاوها در صربستان بوده است و باید نام کتاب را بگذارید تاریخ ادبیات صربستان. اما در کتاب نویسندگان مشهوری از بوسنی و هرزگوین و کرواسی و مقدونیه هم هستند. مثلاً برنده جایزه ادبی نوبل ۱۹۶۱ ایوان آندریچ (۱۸۹۲-۱۹۷۵) در یک خانواده کاتولیک (متماثل به کرواسی) به دنیا آمد، در میان مسلمانان بوسنی رشد کرد و در بلگراد با صرب ها زیست و داستان هایش را به گویش صربی راجع به فرهنگ بوسنی و رویدادهای آنجا نوشت. حالا بر سر هویت ملی وی نزاع است. نام آندریچ در تاریخ ادبیات، سه قوم صرب، بوسنی و کرواسی آمده است. تغییر مرزهای سیاسی کشورهای بالکان در پایان قرن بیستم، بحران بزرگی برای تاریخ ادبیات به وجود آورده است. همین مسأله بعد از قرن دوازدهم در تاریخ ادبیات فارسی هم رخ داد؛ هنگام جدایی تاجیک و افغان و دیگر ملیت های فارسی زبان.

اکنون بر سر عنوان «تاریخ ادبیات فارسی» یا «تاریخ ادبیات ایران» بحث است. عنوان تاریخ ادبیات فارسی، ادبیات افغانی و تاجیکی را نیز در خود دارد؛ هر چند که برخی ملی گرایان افراطی منکر این وحدت زبانی اند و چشم بر گذشته مشترک پارسی زبانان می بندند. اگر بنویسیم «تاریخ ادبیات ایران» و مراد ما ایران درون مرزهای سیاسی فعلی باشد، ادبیات تاجیکستان و افغانستان را شامل نمی شود و از سویی باید ادبیات قومیت های درون مرزهای سیاسی امروز (ادبیات آذری، بلوچی، کردی، ترکمن و...) را نیز شامل شود. می بینید که تاریخ ادبیات بیش از تاریخ سیاسی و اجتماعی، دربرگیرنده ارزش های ملی است و سردرگمی های تاریخ ادبیات هم به همین دلیل است. وقتی تاریخ ادبیات این گونه با هویت ملی ما گره خورده است، پس چرا اروپایی ها کار نوشتن تاریخ ادبیات فارسی را زودتر از پژوهشگران وطنی شروع کرده اند؟

اگر مراد شما این است که ایرانی ها دست روی دست گذاشته اند و مثلاً «هرمان اته آلمانی» سال ۱۸۹۶ میلادی یکباره وی مقدمه در مجموعه ساختار فقه اللغة ایرانی بخشی با عنوان «ادبیات جدید فارسی» در باره تاریخ ادبیات فارسی نوشت، یا ادوارد براون از ۱۹۰۲ تا ۱۹۲۶ میلادی کتاب چهارجلدی تاریخ ادبی ایران را بی مقدمه نوشت، طبعاً چنین امری امکان پذیر نیست. منابع اصلی این مورخان ادبی غربی، کتاب ها و منابع فارسی خود ما مثل تاریخ ها و تذکره های ایرانی بوده است. ما از سال های ۵۵۰ هجری قمری که نظامی عروضی سمرقندی چهارمقاله را نوشته تا زمان هرمان اته و ادوارد براون، صدها تذکره و تاریخ داریم که

ملی چقدر است؟

بحث هویت ملی با مفهوم امروزی از پایان قرن نوزدهم و اوایل قرن بیستم اوج گرفت و همزمان رابطه هویت با تاریخ ادبی در ادبیات اروپا آشکار شد. کنکاش در مسأله هویت ملی باب تاریخ ادبیات نویسی را باز کرد چنان که وجود یک تاریخ ادبیات ملی برای هر ملتی یک ضرورت بود.

یکی از شاخص های بنیادین هویت «گذشته مشترک تاریخی ملت» است. بخشی از این گذشته مشترک در ادبیات، هنر و متن هایی که در سراسر این گذشته مشترک خوانده می شده نمودار است. چه چیز بهتر از ادبیات می تواند هویت ملتی را نشان دهد. فردوسی، خیام، بیهقی، حافظ و مولوی، متعلق به گذشته ای هستند که در زندگی اکنون ما نیز حضور دارند و حضورشان در تمام این قرن ها به نوع تفکر و زندگی ما شکل داده است.

آثار ادبی، بخش جدایی ناپذیر هویت ملی، عصاره اندیشه ها و تجربه های مشترک قومی و متعالی ترین شکل زبان ملی ما هستند که عالی ترین احساسات زیبایی شناختی ملی را در خود دارند و همواره فضیلت های انسانی را به رنگ و بوی ملی می نمایند. این آثار ماندگارترین تصویرها را از زندگی و اندیشه های نخبگان ملت عرضه کرده اند و مؤثرترین تفسیرها، تأویل ها و واکنش ها را برانگیخته اند. از زندگی و روح ملی برآمده اند و در عین حال زندگی و روح ملی را شکل می دهند. وقتی ما تاریخ ادبیات می نویسیم در واقع همه این مسائل را می نویسیم.

اگر به جنجال هایی که در تاریخ ادبیات فارسی، عربی، تاجیک و افغان بر سر هویت ملی بزرگانی مثل رودکی، مولوی، ابن سینا و فارابی، وجود دارد دقت می کنیم نقش تاریخ ادبیات را در شکل دادن به هویت ملی به وضوح درمی یابیم. اکنون مولوی به عنوان یک شخصیت بزرگ تاریخ فرهنگ جهانی با مسأله هویت ازبکستان، افغانستان، ایران و ترکیه مرتبط است. ذاتاً تاریخ ادبیات با موضوع هویت گره خورده است و گاه تودرتویی هویت ها برای مورخ ادبی بسیار مشکل ساز

همه زبان ها و در میان همه ملل داشتن تاریخ ادبیات یک ضرورت است؟

اتفاقاً یکی از پرسش های اساسی نظریه تاریخ ادبیات همین است. تاریخ ادبیات بخشی از تاریخ ملت است در کنار تاریخ سیاسی، تاریخ دین، تاریخ اجتماعی و تاریخ فرهنگ و... تاریخ نخبگان و ارزش های ماندگار یک فرهنگ که با هویت ملی گره خورده است. شما اگر بخواهید هویت هر قوم یا ملتی را بشناسید، دنبال شاخص های اصلی و ویژگی های خاص آن قوم می گردید. ممیزه هایی که یک ملت را از ملل دیگر جدا می کند در زبان، فرهنگ، دین، سنت ها و گذشته تاریخی آن قوم نمودی یابد. اینها عناصر و شاخص های عمده هویت اند. ادبیات طرفی است که هم زبان ملت را در عالی ترین سطوحش نشان می دهد، هم فرهنگ و ارزش های سنتی و دینی را و هم تصویری از گذشته مشترک تاریخی قوم ارائه می دهد. فراتر از اینها سرگذشتنامه نخبگان و فرزندانگان و فرهنگ سازان و رخدادهای مهم فرهنگی آن ملت هم هست.

به هر کشوری که بروید راهنمایان تورهای گردشگری شما را به مکان های تاریخی و فرهنگی می برند که جلوه های برجسته تاریخ و هویت ملی آنهاست؛ این اماکن به نحوی با زندگی و اندیشه نویسندگان، شاعران، دانشمندان و نخبگان آن ملت مرتبط است. خوب، اگر بخواهید آن شخصیت ها و مکان ها را بشناسید ناگزیرید اطلاعات لازم را در کتاب های تاریخ فرهنگ و ادبیات آن کشور جستجو کنید. یک وقتی خانم آنا ماری شیمل، شرق شناس بزرگ اروپای معاصر در جوانی به عنوان توریست به شهر قونیه در ترکیه می رود و از طریق تماشا می مراسم سماع مولویه، مشتاق آشنایی با مولانا می شود. زبان ترکی را فرامی گیرد که مولوی را بشناسد، بعد می بیند که این جلال الدین ایرانی بوده و کشیده می شود به ادبیات فارسی و پژوهش در این قلمرو تا ببیند اصل ماجرای قونیه از چه قرار بوده است. نیاز به تاریخ ادبیات بخشی از همان نیاز به تاریخ است.

تأثیر نگارش تاریخ ادبیات در شکل دادن به هویت

آقای فتوحی! «نظریه تاریخ ادبیات» به رغم این که حوزه ای پراهمیت در فرهنگ یک کشور است، کمتر اهل قلمی به سراغ آن می رود. شما در این کتاب به چه مباحثی می پردازید؟

این کتاب در سه فصل تالیف و تدوین شده است که فصل اول به مسائل نظری در تاریخ ادبیات اختصاص دارد و سعی کرده ام در آن عمده ترین مسائل مطرح در نگارش تاریخ ادبیات را مطرح کنم و به قدر وسع به کندوکاو گستره کار مورخ ادبی و نهان و آشکار تاریخ ادبی پرداختم. این بخش را با این هدف نوشته ام تا نگاه مولفان تاریخ ادبیات و مدرسان این حوزه را به مبانی نظری موضوع جلب کنم. چون بحث های نظری درباره حوزه تاریخ ادبی در زبان فارسی بسیار اندک است و همین اندک مباحث هم بیشتر به شیوه تاریخ ادبیات نگاری توجه دارد تا مبانی نظری آن.

در فصل دوم، داستان تاریخ ادبیات نگاری در ایران را روایت کرده ام. حدود پنج قرن تذکره نویسی، سنت استوار و پایداری را در تاریخ ادبیات نگاری فارسی پی ریزی کرده است. در این فصل جریان تذکره نویسی فارسی را بر اساس معیارهای تاریخ ادبیات نگاری بررسی کرده ام. به دنبال آن پیشینه و جریان ها، روش ها و مبانی نظری تاریخ ادبیات نگاری فارسی را به بحث گذاشته ام و ارزش ها و کاستی های تاریخ های ادبی فارسی را نشان داده ام.

فصل سوم کتاب هم به کتاب شناسی تاریخ ادبیات فارسی اختصاص دارد.

بخشی از پژوهش های شما به موضوع نظریه تاریخ ادبیات مربوط است. ضرورت پرداختن به این موضوع و تالیف کتاب «نظریه تاریخ ادبیات» از کجا شکل گرفت؟

مجله ادبیات و فلسفه در سال های ۱۳۷۸ تا ۱۳۸۰ سخنرانی هایی در موضوع «وضعیت نقد ادبی در ایران» در خانه کتاب برگزار می کرد. یکی از موضوعات آن جلسات «تاریخ ادبیات نویسی در ایران» بود که بنده عهده دار آن شدم. همان زمان ضرورت کار نظری و تئوریک را عمیقاً حس کردم، چون مجموعه بحث های نظری درباره تاریخ ادبیات در تمام زبان فارسی به ده صفحه نمی رسید. امروزه هر قلمروای از فعالیت های ذهنی بشر دارای یک پشتوانه استوار تئوریک است. آیا می شود بحثی با این درجه از اهمیت فاقد پیش زمینه نظری باشد.

از طرفی بنده معتقدم که تاریخ ادبیات نقطه آغاز و انجام همه پژوهش های ادبی است؛ از سبک شناسی گرفته تا اغلب شاخه های نقد ادبی مثل نقد تکوینی، نقد تفسیری، بینامتنیت و تاریخی نگری و حتی تاریخ زیبایی شناسی، نقطه آغاز است. به این معنی که هر پژوهشگر یا منتقدی در نخستین گام برای یافتن اطلاعات لازم درباره موضوع پژوهش خود به تاریخ ادبیات مراجعه می کند تا جایگاه موضوع پژوهش را در تاریخ و نسبت آن را با دیگر مسائل بشناسد. و باز تاریخ ادبیات نقطه پایان پژوهش های ادبی است؛ به این معنی که معتبرترین دستاوردهای پژوهش های ادبی وارد تاریخ ادبیات می شود. در واقع پژوهشی که یک جمله به محتوای علمی تاریخ ادبیات ما نیفزاید، نمی توان آن را نام پژوهش اصیل نامید.

نیاز به تاریخ ادبیات از کجا آغاز می شود و چرا در

حاوی اطلاعات گسترده‌ای درباره فرهنگ و ادبیات ما هستند. مرحوم گلچین معانی در کتاب «تاریخ تذکره‌های فارسی» حدود ۵۲۹ اثر تاریخی و ادبی مختلف را معرفی کرده که حاوی اطلاعات تاریخ ادبی هستند. اینها مصالح و موادی است که پیشینیان ما تدارک دیده‌اند. سیر تاریخی این کتاب‌ها از قرن ششم تا چهاردهم هجری نشان می‌دهد که جریان معرفی ادبیات شعری در زبان فارسی از گزینش صرف اشعار به سوی زندگینامه نویسی و سپس به جانب تألیف تذکره‌هایی بانگاه انتقادی و نهایتاً به سوی جریان شناسی و نوعی تاریخ ادبیات شبیه آنچه امروز می‌شناسیم پیش می‌آید.

اما درست است که اصطلاح «تاریخ ادبیات» را به معنی «بررسی روند تحول و دگرگونی» اروپایی‌ها برای اولین بار باب کرده‌اند. در زبان فارسی تا میانه دوره پهلوی اول (حدود ۱۳۱۳ شمسی) هیچ تألیفی نمی‌یابیم که با معیارهای دوران جدید بتوان آن را «تاریخ ادبیات» نامید. یعنی کتاب مستقلی که با نگاه تاریخی نگرودر ساختاری منظم روند تحول و دگرگونی مسائل ادبی را ترسیم کند. خوب، اروپایی‌ها که در جستجوی کشف هویت ملی ما بودند، نیاز داشتند درباره گذشته فرهنگی و فکری ما و تفاوت‌های هویتی ما با تاجیک‌ها، افغان‌ها و دیگر اقوام اطلاعات دقیقی داشته باشند. به همین جهت نوشتن تاریخ ادبیات فارسی برای شرق شناسان، نخبگان و دولتمردان غربی اهمیت داشت.

چرا پژوهشگران وطنی «بررسی روند تحول و دگرگونی» را در دستور کار نداشتند؟ این مسئله از کم کاری ما بوده است؟

خب هنوز تا آن زمان ضرورت بررسی سیر تحول به صورت جدی مطرح نشده بود. ما در منابع تاریخ ادبی خودمان از قرن یازدهم به بعد می‌بینیم که بعضی پژوهندگان ادبیات، مثل تقی‌اوحدی کاشانی (نویسنده عرفات العاشقین ۱۰۲۴ قمری) و واله داغستانی (نویسنده ریاض الشعرا ۱۱۶۱ قمری) حس تحول و لحظه‌های تغییر ادبیات را دنبال کرده‌اند، ولی دلیل این که اروپایی‌ها به این امر بیشتر توجه کردند این بود که آنها در جریان شرق شناسی دنبال شناخت هویت ملت‌های شرق بودند. در قرن هجدهم تب شرق‌شناسی در میان دولت‌ها و نخبگان اروپا بالا گرفت. در آغاز مقالات و کتاب‌هایی منتشر می‌شد که به اجمال تاریخ و فرهنگ و ادبیات ملل شرق را معرفی می‌کرد. آنها پژوهش در تمدن‌های شرقی و از جمله زبان‌ها و ادبیات ایرانی را در سه مرحله پشت سر گذاشتند: مرحله نخست، شناسایی نسخه‌ها و دستنویس‌های آثار علمی و ادبی تمدن‌های شرقی و چاپ و ترجمه آنها، مرحله دوم، نگارش زندگینامه و شرح احوال علمی فرهنگ‌سازان شرقی است. زیرا شناسایی دقیق مؤلفان و نویسندگان آن منابع، ضروری و مرحله سوم نیز، نگارش سیر تاریخی رخدادهای ادبی بود. در این مرحله، آثار و اندیشه‌ها را طبقه‌بندی و تحلیل و نقد و ارزیابی می‌کردند، سیر پیدایی و انحطاط جریان‌های فکری و ادبی را دنبال می‌کردند و مشخص می‌کردند که تأثیر و تأثرها چگونه است و از این طریق اصل اندیشه‌ها و دانش‌ها را ردیابی می‌کردند.

آنها طبعاً نیاز به کتاب‌هایی داشتند که سیر تاریخ تحول و دگرگونی فرهنگ و ادبیات فارسی را به تصویر بکشند و درک روشنی از جریان‌های فکری و فرهنگی ما در گذر تاریخ ارائه کنند.

به نظر شما دستاوردهای ایران شناسان اروپایی تأثیری در تدوین تاریخ ادبیات ما داشته است؟ اگر چنین است، ابعاد این تأثیر را چگونه بررسی می‌کنید؟ شرق شناسان پژوهش‌های ادبی و تاریخی را هم زودتر از شرقی‌ها شروع کردند و هم دقیق‌تر و علمی‌تر پیش رفتند.

با شروع نهضت‌های علمی در اروپا، روش علمی در پژوهش‌های علوم انسانی به ویژه متن‌شناسی و تاریخ ادبیات نویسی هم مطرح شد. در تاریخ ادبیات روش‌های دو فرانسوی سال‌ها الگو بود. یکی «هیپولیت تن» و دیگری «گوستاو لانسون» بودند. روش لانسون به ویژه بر هرمان اته و ادوارد براون در نوشتن تاریخ

ادبیات ایران تأثیر گذاشت. بعد از آن نخستین کتاب‌های تاریخ ادبی ما مثل تاریخ ادبیات مرحوم رضا زاده شفق (۱۳۱۳) که برای دبیرستانی‌ها نوشته شد الگوی خود را از کتاب‌های هرمان اته و ادوارد براون گرفت. مرحوم شفق اول کتاب هرمان اته را ترجمه کرد و بعد کتاب خود را نوشت. دیگرانی هم کتاب درسی نوشتند. مثل ملک الشعرای بهار (۱۳۲۰)، حسین فریور (۱۳۲۱) و سلیم نیساری (۱۳۲۴) اما الگوی خود را از شفق گرفتند تا این که استاد صفا، بزرگ‌ترین مجموعه تاریخ ادبیات فارسی را تدوین کرد.

علاوه بر این، بخش زیادی از نسخه‌های خطی ما را خاورشناسان گردآوری و ویرایش و چاپ کردند. علامه محمد قزوینی که الگوی کامل متن‌شناسی و تصحیح است، روش کار ویرایش متون کهن را از غربی‌ها آموخت. کار خاورشناسان هر چند ایرادها و اشکال‌هایی دارد، اما از لحاظ روش علمی و نوع نگاه الگو بوده و هست.

معمولاً تعداد پژوهشگرانی که سراغ نگارش تاریخ ادبیات می‌روند کمتر از کسانی است که به تصحیح و شرح و تفسیر متون می‌پردازند، از طرفی این روزها نقد ادبی با الگوها و نظریه‌های جهانی خیلی پر طرفدار است. دلیل این اقبال کم به پژوهش در تاریخ ادبیات چیست؟

به یک معنی که قبلاً هم اشاره کردم همه این پژوهش‌ها در خدمت تاریخ ادبیات قرار می‌گیرد، اما اگر منظور نوشتن کتابی با نام «تاریخ ادبیات» باشد بله، اقبال خیلی کم است. استقبال از پژوهش در تاریخ ادبیات و نوشتن آن نسبت به دیگر شاخه‌ها به ویژه تک‌نگاری‌های پژوهشی خیلی کمتر است. علت این امر دشواری کار در نگارش تاریخ ادبیات است. نوشتن تاریخ ادبیات فارسی با چند مشکل بزرگ مواجه است. اول، گستردگی دامنه کار: گستره پهناور چهارده قرن نگارش در حیطه نظم و نثر و تنوع جریان‌های ادبی فارسی در شعر و نثر مانع از آن می‌شود که یک نفر به تنهایی بتواند تاریخ ادبیات قابل اعتمادی برای ما بنویسد.

دوم، ضرورت پژوهش در همه متون: بسیاری از قضایای مشهور تاریخ ادبی ما از منابع متأخر و دم دستی استخراج شده‌اند. در حالی که اگر متن‌های اصلی و نوشته‌ها و آثار خود مؤلفان خوانده شود اطلاعات تاریخی بسیار دقیقی به دست می‌آید که بسیاری از قضاوت‌ها را درباره مؤلفان تغییر می‌دهد. حتی در دوره غزنوی و سلجوقی که بیشترین پژوهش‌ها صورت گرفته، هنوز اطلاعاتی وجود دارد که ممکن است قضایای مشهور در تاریخ ادبیات را تغییر دهد. متأسفانه به دلیل یک نوع نگاه کمال طلب در پژوهش‌های ادبی، متون درجه دو و سه چندان مورد اقبال قرار نمی‌گیرند. پژوهش‌های ادبی به سوی کلان‌نگری و ابرشاعرها و ابرمتن‌های ادبی همچنان با نگاهی شیفته‌وار می‌نگرد. دوره‌هایی که با نام عصر انحطاط معرفی شده‌اند مثل دوره تیموری و دوره صفوی یا دوره بازگشت در عهد قاجار، به دلیل غلبه ذهنیت کمال‌گرا، چندان مورد مطالعه دقیق قرار نگرفته‌اند. این دوره‌ها منشأ جریان‌هایی است که در دوره‌های بعد منجر به شکوفایی می‌شوند.

سوم مبحث، دامنه انتظارات از تاریخ ادبی است: انتظارات از یک تاریخ ادبی بسیار زیاد است. معمولاً از یک تاریخ ادبی می‌خواهند که حاوی زندگینامه‌های معتبر، نقد و ارزیابی، سبک‌شناسی و شناخت فردیت هنری، جریان‌شناسی و ... باشد. این همه انتظارات آن

هم با اطلاعات و قضاوت‌های معتبر از عهده یک نفر برنمی‌آید و باید هر بخش را افرادی با تخصص‌های جداگانه بنویسند. به ویژه که موضوع تأثیر و تأثرها و روابط بین متن‌ها و مؤلفان در بسیاری از بخش‌های تاریخ ادبیات فارسی هنوز ناشناخته مانده است. به همین دلیل ارزیابی نوآوری و قضاوت درباره ابداع و تقلید و تأثیر، چندان نمی‌تواند قابل اعتماد باشد.

چهارم این که خیلی از مسائل ناشناخته در تاریخ ادبی در متن‌های ناشناخته وجود دارد که باید مورد دقت و تحقیق قرار گیرد. متنی مثل مختارنامه (رباعیات) عطار مشکوک است، این موضوع از مقدمه کتاب و مقایسه آن با مقدمه تذکره‌الاولیا و جستجوهای تاریخی آشکار می‌شود. پژوهش‌ها در متون نثر عرفانی چندان امیدوارکننده نیست. خیلی از نسخه‌های خطی هنوز تصحیح نشده است. به ویژه دیوان‌ها و جنگ‌ها و منابع درجه دو و سه دوره تیموری و صفویه. مثلاً تذکره حجیم عرفات العاشقین که منبع بسیاری از تذکره‌نویسان بوده است و حاوی اطلاعات دقیق درباره جریان‌های ادبی قرن‌های نهم تا یازدهم است، هنوز دقیق خوانده نشده است. انتشار هر یک از این کتاب‌ها بخش‌هایی از اطلاعات تاریخ ادبی ما را تغییر می‌دهد.

پنجم این که رمانس‌ها، قصه‌های عامیانه و فولکلوریک بلا تکلیف مانده‌اند. حتی در دوره معاصر آدم‌های ناشناخته و متن‌های مغفول زیاد داریم. مثلاً داستان نویسنده ناصرالدین شاه، حالا بعد از ۱۵۰ سال مشخص شده یا رمان‌ها و داستان‌های کوتاه محمدجعفر پیشه‌وری که تا حالا به عنوان یک رجل سیاسی دوران رضا شاه شناخته می‌شد بعد از هفتاد سال منتشر شده است که نامی از وی در کتاب‌های تاریخ ادب معاصر نیامده است. همه اینها به روشنی خبر از دشواری کار و غیر قابل اعتماد بودن اطلاعات موجود دارد.

اینها مشکلاتی است که پیش روی مورخ ادبی ماست. دشواری‌های دیگر مثل نداشتن پشتوانه نظری در مسائلی مثل دوره‌بندی، دایره زمانی معاصر، مسئله هویت و دامنه جغرافیایی و تاریخی ادبیات فارسی یا ادبیات ایران را هم باید بر اینها افزود که در کتاب نظریه تاریخ ادبی به تفصیل درباره آن بحث شده است.

با این توضیحات آیا امید داشتن یک تاریخ ادبیات معتبر، عمیق و قابل اعتماد در ادبیات فارسی وجود دارد؟

آنچه بنده گفتم مشکل همیشگی تاریخ ادبیات نگاری است که همیشه سر راه پژوهشگران این قلمرو خواهد بود. طرح این مشکلات به این معنی نیست که دست روی دست بگذاریم. هر نسلی تاریخ ادبیات خاص خود را مبتنی بر درک و دانش خود می‌نویسد. چنان‌که نسل‌های پیشین نیز کار خود را انجام داده‌اند. الان هستند کسانی که با همه این دشواری‌ها سراغ نگارش تاریخ ادبیات می‌روند. هر روز که می‌گذرد اطلاعات لازم برای تدوین تاریخ ادبیات هر دوره‌ای و معتبرتر می‌شود.

به نظر می‌رسد گسترش دانشگاه‌ها و پژوهش‌های ادبی دانشگاهی زمینه‌های بهتری برای مورخان ادبیات فراهم کرده است. اعتقاد شما چیست؟

ظاهراً باید چنین باشد، اما واقع امر این است که با وجود صدها دانشگاه، هزاران مقاله و بالغ بر دوازده هزار پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکتری در مطالعات ادبیات فارسی وضع چندان تغییر نکرده است. اگر هر پایان‌نامه‌ای بخش کوچکی از این تاریخ گسترده را به دقت کاویده باشد، باید ذخایر اطلاعات ادبی ما هم از دقت و اعتبار بالا و هم از گستره وسیعی برخوردار می‌بود، اما متأسفانه چنین نیست.

بنده معتقدم که پژوهشی که به روشن شدن مسئله‌ای در ادبیات نینجامد، ماهیت علمی‌اش به نوعی محل تردید است. فقط دستاوردهای آن دسته از تحقیقات ادبی به کار تاریخ ادبیات می‌آیند که روش مشخصی داشته باشند و مسئله‌ای را روشن کنند. اگر دستاورد هر یک از آن همه پژوهش‌ها که انجام می‌گیرد تنها در قالب یک جمله یا یک پاراگراف به تاریخ ادبیات راه یابد ما نگرانی چندان برای نوشتن تاریخ ادبیات نمی‌داشتیم.

یادداشت

مینا زندگی

نگاهی کوتاه به کتاب «گلچین سخن» جملاتی کوتاه از مفاهیم بلند

گردآوری جمالات قصار، یکی از متداول‌ترین شیوه‌هایی است که بسیاری با بهره‌گیری از آن، به انتشار کتابی دست می‌زنند که از نظر فنی و ادبی، ارزش خاصی ندارد. یعنی می‌توان با استفاده از این روش، به ساده‌ترین شیوه دست به کتابسازی زد، اما به صرف آنکه برخی با استفاده از این شیوه، یا شیوه‌هایی مشابه، به تولید آثار غیرفهرنگی دست می‌زنند، نمی‌تواند به طور کلی جمع‌آوری جمالات و عبارات با مفهوم و قصار را مرود اعلام کرد. به عنوان نمونه، نیچه نیز در برخی کتاب‌هایش همچون «افراسوی نیک و بد» از شیوه‌گزین‌گویی یا جمالات قصار بهره گرفته است؛ کاری که لودویگ ویتگنشتاین در کتاب خود با عنوان «پژوهش‌های فلسفی» از آن استفاده می‌کند. اما استفاده ناشیانه و فرصت طلبانه برخی سبب شده تا این فرم ادبی، در ایران به نوعی کار سطحی و کم‌ارزش مبدل شود، مساله‌ای که البته در کتاب «گلچین سخن» کمتر به چشم می‌خورد، هر چند این کتاب نیز خالی از اشکال نیست.

نویسنده، کتاب را به هفده سرفصل تقسیم کرده است. وی در فصل اول عنوان «تفکر و خردورزی» را برگزیده است، چنانچه در دیگر سرفصل‌های کتاب نیز چنین کرده و در تلاش است تا از جنبه‌های مختلف به عنوان مورد بحث بپردازد. از همین روست که او از افرادی مانند آنتونی رابینز جمالاتی را نقل کرده که به انتشار کتاب‌های کاربردی (و البته تجاری) روان‌کاوی مشهورند، هرچند از ذکر جمالاتی از اندیشمندان چون ا.س. مارون، آلفرد آدلر و اریک فروم نیز غفلت نکرده است. به این ترتیب، طیف گسترده‌ای از خوانندگان را. هر یک به وسع و توان خود. به خواندن این کتاب دعوت کرده است.

از دیگر نکات جالب کتاب، پرداختن به سرفصل‌هایی است که شاید در کتاب‌های غیرجدی این عرصه کمتر به آنها توجه می‌شود که از جمله آنها می‌توان به «جهان بینی»، «فلسفه حیات»، «تعهد، مسوولیت و روشنفکری»، «دین و شعور دینی» و «تنبه، توبه و تزکیه» اشاره کرد.

با این همه کتاب دو اشکال عمده دارد که یکی از آنها متوجه مولف نیست و دیگری نیز شاید کمی به سلیقه شخصی برگردد. صاحبان در کتاب خود، گاه جمالات بسیار کوتاهی را آورده و گاه جمالاتی بلند و این به خودی خود نقض به حساب نمی‌آید، اما مشکلی که در برخی موارد در جمالات بلند گزیده او وجود دارد این است که با تعریف جمله قصار جور در نمی‌آیند. به عنوان نمونه، در فصل مرتبط با «تعهد، مسوولیت و روشنفکری» پاراگرافی بلند از روزه‌گاردی آمده که هر چند دارای محتوایی قابل تامل است، اما نمی‌توان آن را یک گزین‌گویی دانست. افزون بر این، کتاب از نظر صفحه‌بندی و چینش مطالب نیز دارای برخی اشکالات است، چنان‌که پیش‌تر نیز ذکر شد، چندان متوجه مولف نیست. ذکر این اشکالات فنی، مطلب را به درازا می‌کشاند، اما از کتابی که در تلاش است تا به طور جدی به مطالب بپردازد، انتظار می‌رود تا این مسائل را نیز جدی بگیرد.

گلچین سخن را انتشارات نغمه نو اندیش با شمارگان ۳ هزار نسخه و قیمت ۳۵۰۰ تومان برای نخستین بار منتشر کرده است.

از چهارشنبه تا سه شنبه با برنامه های سرای اهل قلم

برجسته سازی زبان و چگونگی سرایش حافظ

سرای اهل قلم خانه کتاب با برگزاری نشست های کارشناسی در حوزه های نقد، بررسی و معرفی کتاب و همچنین ایجاد فضایی مناسب برای گفت و گو و تبادل نظر اهالی قلم، زمینه رشد و اعتلای فرهنگی کشور را فراهم می کند.

در نشست هایی که طی چند روز اخیر در سرای اهل قلم برگزار شد، کارشناسان و منتقدان حوزه های حافظ پژوهی و ادبیات داستانی در جلساتی جداگانه به بحث و گفت و گو نشستند.

سرای اهل قلم خانه کتاب در ساختمان پلاک ۲ خیابان خواجه نصیر، روبه روی موسسه خانه کتاب، واقع در خیابان انقلاب قرار دارد.

برجسته سازی

نشست نقد کتاب «صورتک های تسلیم» با حضور محمد جعفر قنوتی، سیروس نفیسی و علی الله سلیمی در سرای اهل قلم برپا شد.

این نشست با بحث هایی درباره برجسته سازی زبان در این رمان همراه بود و یکی از کارشناسان، نثر این رمان را دارای طیف وسیعی از لحن ها و زبان های عامیانه و کهن دانست که چیدمانی سازگار یافته اند.

سیروس نفیسی: راوی اول این داستان معلمی با نام دانیال بویایی است که به جست و جو و کنکاش در گذشته اش می پردازد. در این میان با راوی دیگری با نام محمد میانجی آشنا می شویم که از هزار سال پیش و از زندگی عین القضات سخن می گوید. البته راوی سوم، خود نویسنده است و روایت داستان در پایان با حضور و روایت او محکم می شود.

این کتاب ممکن است در خوانش اول کمی کند پیش برود، ولی در خوانش بعدی مواردی در کتاب دیده می شود که خواننده هنگام مطالعه آن احساس لذت می کند و یک کتاب قدرتمند باید همین ویژگی را داشته باشد.

در این رمان طیف وسیعی از لحن ها و زبان ها به کار گرفته شده و زبان عامیانه با زبان کهن مانند زبان عین القضات پهلوزده است. این نشان می دهد نویسنده پس از سال ها نوشتن توانسته این زبان ها را با هماهنگی هنرمندانه کنار هم بنشانند.

واضح است که تاکید بیش از حد زبان و برش های از مقاطع مختلف تاریخی در این داستان به طرز بی همگون قرار داده شده، ولی ممکن است در وهله اول بخشی از مخاطبان با زبان کهن ابتدای داستان ارتباط برقرار نکنند که بحث زبان برای ایوبی بسیار مهم است و از دغدغه های همیشگی او محسوب می شود، ولی آنچه مهم است آنکه زبان در کار درست نشسته باشد. در ادامه با جلورفتن داستان متوجه می شویم بویایی جا پای محمد میانجی که با وزیر زمانه اش کشمکش داشت، گذاشته است.

در بحث اتوبیوگرافی، محمد ایوبی در ورود به عرصه خرده داستان ها از منظر ساختاری توجیه و منطق دارد که این چیدمان و ساختار شاید در خوانش اول به چشم نیاید.

محمد جعفر قنوتی: یکی از شاخصه های مهم این رمان بهره گیری از المان های قصه گویی و سنتی ایران است. داستان در داستان، برگرفته از گذشته ادبی و فنی روایی است که در این کتاب به خوبی از آن استفاده شده.

ساختار داستان و روایان متفاوتی که داستان را روایت می کنند و پایان نیافتن داستان ها از ویژگی های رمان «صورتک های تسلیم» است. در این رمان من به نحوه به کار بردن ریزه کاری های تاریخی توسط نویسنده رشک می برم.

داستان در داستان برگرفته از گذشته ادبی ماست که

ویژگی قصه گویی سنتی و قدیمی ایرانی است و ایرانیان قدیم با این فن به لحاظ نظری به خوبی آشنا بودند و ایوبی در این کتاب به خوبی از آن استفاده کرده است. در روایات این کتاب، تسلط قول بر زبان وجود دارد و بخشی از این رمان از زبان عین القضات روایت می شود و این نشان دهنده شیفتگی ایوبی به عین القضات همدانی است. در صفحات متعدد، این زبان داستان را روایت می کند و لغزش ندارد. از این حیث نثر دارای امتیازاتی عالی است.

وقتی یک راوی عین القضات است، نویسنده باید زبانش مانند عین القضات باشد و او با این کار به داستانش کمک کرده است.

چگونگی سرایش حافظ

سومین نشست از سلسله نشست های «حافظ پژوهی» با حضور پرویز عباسی داکانی، دبیر نشست، دره دادجو، سخنران و جمعی از علاقه مندان با موضوع «زیبایی شناسی شعر حافظ» در سرای اهل قلم برگزار شد.

در این نشست با تاکید بر اهمیت «حافظ پژوهی» در مقابل «حافظ چه می گوید» در مقابل «حافظ، محصول توجه حافظ به چگونه گفتن ذکر شد.

عباس داکانی: این کتاب اثری «نغز و جامع» است. بی شک ادراک ما از زیبایی شناسی شعر حافظ جدا از درک ما از زیبایی شناسی ایرانی و عرفانی نخواهد بود. حافظ در شعر و اندیشه ای رشد یافته که ادامه منطقی شعر پیش از خودش است و از سوی دیگر می توان او را صاحب تفکری با ریشه در زیبایی شناسی دانست.

حافظ خود از ما می خواهد شعرش را همچون آواز هایی از ملکوت تعبیر کنیم، شعری از دوردست ها بدانیم و زیبایی شعرش را درک کنیم. این شاعر و امدا مولانا است و ارادت ویژه ای به او دارد. به قول شفیعی کدکنی اگر فردی بخواهد پس از حافظ شعر حافظانه بگوید تقلیدی بیش نیست. پس باید دید منبع الهام شاعرانه در شعر حافظ و همچنین در میان عارفان کجاست؟

ذات هنر و عرفان نیز چنین است. به بیان دیگر رازی در جهان وجود دارد و شاعران صاحبان آن راز هستند. شاعران راز خدا، جهان و انسان را به آدمیان هدیه می کنند. در جایی فروغ فرخزاد می گوید: «من تنها در لحظه شعر، شاعرم»، این لحظه شاعرانه به جان هنری وابسته است. از سویی دیگر جهان هنری بی ارتباط با جان هنری نیست. حافظ به عنوان بزرگ ترین معمار کلمات است. نباید حافظ راتنها به عنوان معمار کلمات تلقی کنیم؛ چرا که باید سهم پرتهای نورانی تابیده بر شعر او را نیز در نظر داشت. به نظر من باید به مسأله حافظ توجه کرد.

دره دادجو: آنچه حافظ گفته پیش و پس از او نیز گفته شد و در آینده نیز گفته خواهد شد. اما زیبایی شعر حافظ در چگونه گفتن اوست. حافظ پیش از آن که به ابهام روی بیاورد از ابهام بهره می گرفته است. شعر حافظ در زیبایی مه آلودی فرو می رود و مخاطب را وادار می کند وارد مه شود و خود به آفتاب دست یابد. او هرگز به صراحت آنچه را می خواهد بیان نمی کند. ۹۰ درصد مواقع ضمیر در شعر او در جای خود نمی نشیند.

ذهن و زبان حافظ هماهنگ و همگام با یکدیگرند که دوشادوش یکدیگر رسالت هنری او را به سرانجام می رساند. حافظ اگر کسره ای اضافه در شعرش

می آورد، معنایی از آن نتیجه می گیرد. می توان گفت هر کلمه ای را به دانش، آگاهی، خرد و عشق و نه تنها بر اساس احساس به زبان می آورد. حافظ دانما چالش هایی را که خود درگیر آن است، در مخاطب ایجاد می کند. اثر هنری زمانی اثر هنری است که لذت اکتشاف را به دنبال داشته باشد. زمانی که ذهن به کنکاش می رسد ما به مرزهای هنر نزدیک می شویم. گاه چنین ویژگی را در شعر مولانا نمی بینیم؛ چرا که برخی اوقات زبان او از ذهنش جا می ماند.

حافظ به دلیل تمام حساسیت های شعری در طول زندگی خود تنها نزدیک به ۵۰۰ غزل می سراید؛ چرا که همیشه در حال ویرایش غزل هایش بوده و در نهایت کلماتی صحیح در جای جای غزل هایش جای داده است.

آنچه در کتاب «موسیقی شعر حافظ» بدان پرداخته ام بیشتر بحث موسیقی معنوی بوده است. همیشه پرسشی ذهن مرا درگیر می کرد و حتی در مقاله ای از شاملو درباره آن خواندم «برای مفاهیم شاد اوزان غم انگیز و برای مفاهیم غم انگیز اوزان طرب انگیز استفاده نمی شود».

ما در شعر، وزن شاد و غمگین نداریم؛ اما در موسیقی این مسأله دیده می شود. این در حالی است که با مقایسه میان دو غزل حافظ در یک بحر، وزن و مضمون، فضای یکی را شاد و فضای دیگری را غمگین دیدم (دوش می آمد و رخساره برافروخته بود) و (دوش در حلقه ما قاصه گیسوی تو بود). به بیان دیگر در غزل های حافظ نوع چینش واژگان فضای شعر را شاد یا غمگین می کند.

موسیقی شعر نه قافیه، نه ردیف، نه جناس و نه مراعات نظیر، بلکه تمایزی است که شاعر در سخنش دارد. این نکته توانسته حافظ را حافظ کند. هر چند حافظ از سعدی و شاعران پیشین خود در شعرش بهره گرفته، اما او می داند کدام کلمه را در کجا قرار دهد. همچنین از نظر تفکر و اعتقاد یکی از معترضان بزرگ ادبیات ماست. (بیا تا گل برافشانیم و می در ساغر اندازیم/ فلک را سقف بشکافیم و طرحی نو دراندازیم)، هدفش حرکت بود و در مبارزه با ریا پیش می رفت. شاعر و مخاطب در مکثی زیبا به انتظار بیت بعدی می نشیند. در حقیقت قافیه نقش پلان های سینمایی را بازی می کند. البته آنجا که شاعر، حافظ است و چنین قدر، تا لحظه آخر مخاطب را تشنه شنیدن بیت بعدی نگه می دارد. قافیه زیبا آن چیزی نیست که شاعر از پیش به دنبالش باشد، بلکه چون جریان طبیعی، بکر و ناب در شعر ظهور می یابد.

آغاز فصل جدیدی از تاریخ جنگ

نشست نقد و بررسی کتاب «تاریخ نگری و تاریخ نگاری جنگ ایران و عراق»، عصر ۲۸ مهر با حضور علیرضا کمری، تاریخ پژوهی و تدوینگر این اثر و ابوالفضل رضوی، فرانک جمشیدی و محمد درودیان به عنوان پژوهشگر در سرای اهل قلم برگزار شد.

ابوالفضل رضوی، منتقد: انتخاب عنوان «تاریخ نگری و تاریخ نگاری جنگ ایران و عراق» زمانی برای این کتاب موثر است که در مقدمه تعریف کاملی از تاریخ نگری و تاریخ نگاری نوشته و ارائه شود تا مخاطب نسبت به موضوع کتاب آگاهی پیدا کند.

تاریخ، به کنش جمعی انسان هادر گذشته می پردازد. یک مورخ کنش جمعی آدمیان را در یک نگاه ساختاری بررسی می کند تا امکان رفع نیازهای جامعه به وجود آید. بر همین اساس در این اثر باید مسائلی از موضوع جنگ تحمیلی عراق علیه ایران مشخص شود تا جامعه

را به تفکر وادارد. بدین صورت که وضعیت جامعه در زمان دفاع مقدس به چه شکل بوده و امروز در چه وضعی قرار دارد.

از آنجا که جنگ تحمیلی بخشی از ساختارهای جامعه را در دهه اول انقلاب تشکیل می داد، اهمیت این اثر زمانی مشخص می شود که بتواند در خدمت تحول و تداوم جامعه قرار گیرد.

زمانی می توان جنگ را به عنوان مقوله ای خاص مطرح کرد که از زاویه نظری مورد بررسی قرار گیرد. بر این اساس مخاطب نیز می تواند به دریافت مناسبی از مفهوم آن برسد.

مقاله های بخش «روایت و تاریخ نگاری جنگ، چستی روایت و چرایی و چگونگی تغییر آن» با نگاه تاریخی و تاریخ نگری به مبحث روایت پرداخته که از نکات مثبت این اثر است. در واقع شخصی که به نگارش خاطره می پردازد مجبور است از نزدیک به درک موضوع پردازد. اما کسی که خاطره می گوید تحلیل و صحت مباحث را به مصاحبه کننده می سپارد. بنابراین خاطرات خودنوشت بهتر از خاطرات دیگر نوشت است.

محمد درودیان، پژوهشگر: این کتاب در ابتدا هویت مستقلی نداشت. بلکه در قالب مقاله هایی مستقل در فصلنامه نگین، در مرکز اسناد دفاع مقدس به چاپ می رسیدند. اما به دلیل وابستگی موضوعی آنها، در قالب کتاب منتشر شده اند. مرکز اسناد دفاع مقدس از سال ۱۳۶۲، به موضوع تاریخ نگاری جنگ تحمیلی پرداخت. این کار سوال هایی را ایجاد کرد؛ تاریخ جنگ و موضوع آن یعنی چه؟ آیا واقعه تاریخی که تمام حیات جامعه را دربر می گیرد هنگام وقوع، مسأله مسؤولان جامعه است یا نه؟ این سوال ها اساس نگارش مقاله های فصلنامه نگین را دربر گرفت.

فرانک جمشیدی، ویراستار کتاب: نگارش و نگرش درباره هر موضوعی به شناخت ماهیت و زبان بیان آن موضوع نیاز دارد. بنابراین شناخت ماهیت تاریخ نگاری جنگ، درون ماهیت خود جنگ نهفته است. بر این اساس جنگ مظهری است که در ظرف زبان روایان مختلف گنجانده شده است. در واقع با ذهن و زبان افراد روبه رو می شویم. این کتاب بیانگر آغاز انکارناپذیر فصل جدیدی از تاریخ جنگ است. به نظر می رسد حیات واقعی تاریخ جنگ از همین مسیر است.

علیرضا کمری، تدوینگر کتاب: درباره چرایی عدم بیان مفهوم تاریخ نگری و تاریخ نگاری در ابتدای این اثر باید گفت این کتاب برای مخاطبان مبتدی تدوین نشده، بنابراین فرض بر این است که آنها با مفهوم تاریخ نگری و تاریخ نگاری آشنایی دارند.

تدوین فهرست نامه ای از نمایه در نمایه ها برای کتاب «تاریخ نگری و تاریخ نگاری جنگ ایران و عراق» لازم بوده است زیرا این اثر پر از اصطلاحات تخصصی است. همچنین نبود پیوستی از فهرست تمام کتاب های تاریخی و تاریخ جنگ و عدم بیان مسأله شناسی های تاریخ شناسی جنگ جزو دیگر کاستی های این کتاب هستند. این مجموعه منبع ابتدایی برای هر نوع بحث تاریخ شناسی پیرامون جنگ تحمیلی است.

مطالب کتاب در سه بخش با عنوان «تاریخ نگاری جنگ، چالش ها، محدودیت ها، آسیب ها»، «تاریخ نگاری جنگ؛ ظهور و بروز، رشد و شکل گیری» و «روایت و تاریخ نگاری جنگ، چستی روایی و چرایی و چگونگی تغییر آن» گردآوری شده اند.

کتاب «تاریخ نگری و تاریخ نگاری جنگ ایران و عراق» در سال ۱۳۸۷ توسط مرکز اسناد دفاع مقدس (مطالعات و تحقیقات جنگ) چاپ و منتشر شده است.

فرهنگ در صدر برنامه های دولت دهم

آبان ماه را به واسطه برگزاری هفته کتاب در سراسر کشور، باید نوروز کتاب و کتابخوانی بدانیم. باید گفت که استان کرمان و مردم این دیار زودتر از دیگران به استقبال این ماه دوست داشتنی و برنامه های مرتبط رفتند تا مدت زمان برپایی هفته کتاب که معمولاً در سراسر کشور ۱۰ روز برگزار می شود. در کرمان نزدیک به یک ماه شده، چراکه کرمانی ها در آخرین روزهای مهرماه پذیرای ششمین نمایشگاه کتاب با حضور بیش از ۶۰۰ ناشر شدند و با استقبال از این نمایشگاه و ۷۰ هزار عنوان کتاب معرفی شده داشتند و دارند، همچنان در حال و هوای کتاب و کتابخوانی می مانند تا هفته کتاب آغاز شود.

پس از برگزاری دو نمایشگاه کتاب استانی در آذربایجان شرقی و غربی در مهرماه، آخرین روزهای ماه بازگشایی مدارس و آغاز به کار دانشگاه ها برای شکل گیری نمایشگاهی دیگر به کرمان اختصاص یافت تا هم دانشجویان و دانش آموزان خوشحال از برگزاری نمایشگاه در این ماه شوند و هم بهترین زمان از نظر آب و هوا برای شکل گیری این رخداد انتخاب شده باشد.

البته نمایشگاه کتاب امسال استان کرمان از نکات مثبت و قابل توجه دیگری نیز در مقایسه با نمایشگاه های سال های گذشته بهره مند شد که مهم ترین آنها حضور وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در مراسم افتتاحیه بود. نمایشگاه کتاب استان کرمان، اولین نمایشگاه کتابی است که توسط سیدمحمد حسینی به عنوان وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی دولت دهم افتتاح شد.

در افتتاحیه ششمین نمایشگاه کتاب کرمان، علاوه بر دکتر سیدمحمد حسینی، دکتر محسن پرویز، معاون امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، احسان الله حجتی، مدیرعامل موسسه نمایشگاه های فرهنگی ایران و بسیاری از مسوولان استان نیز حضور داشتند.

در این مراسم وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، برگزاری نمایشگاه های کتاب استانی را یک رویداد مهم فرهنگی معرفی کرد و گفت: «این فرصت را باید غنیمت شمرد.»

افزایش سرانه مطالعه

وی پس از تبریک ایام دهه کرامت و برگزاری جشنواره فرهنگی و هنری رضوی در سراسر کشور، به پایگاه کتاب و کتابخوانی و ارزش قرآن و دیگر کتاب های ارزشمند اسلامی نظیر نهج البلاغه و صحیفه سجادیه اشاره کرد و گفت: «این انتظار وجود دارد که ملت ما در عرصه کتاب و فرهنگ پیشتاز باشد و اگر

می خواهیم به اهداف بلند و آنچه در ایران ۱۴۰۴ ترسیم شده، دسترسی پیدا کنیم، این طور نیست که این رسالت را به عهده عده معدودی از نخبگان و زیدگان واگذار کنیم. همه اقشار جامعه باید اهل مطالعه باشند که خوشبختانه این حرکت آغاز شده است. برخی از آمارهایی که دوستان ما با بررسی های فراوانی که در نهاد کتابخانه های عمومی کشور تهیه کرده اند، نشان می دهد سرانه هشت دقیقه ای مطالعه در ۱۰ سال گذشته اکنون به ۱۸ دقیقه رسیده است و ما این را به فال نیک می گیریم.»

کارکرد موفق نمایشگاه ها

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در ادامه گفت: نمایشگاه های کتاب و دیگر برنامه هایی از این دست با هدف افزایش شوق و علاقه مردم به کتاب شکل می گیرد که خوشبختانه مقام معظم رهبری نیز تاکنون بیشترین تاکیدات را درباره کتاب و کتابخوانی داشته اند و مطالب مطرح شده از طرف ایشان در نمایشگاه های مختلف ثبت و ضبط شده که نشان دهنده عنایت ایشان به کتاب و مطالعه در زمینه های مختلف است. امام (ره) نیز این مشی را داشتند.»

انس با کتاب

سیدمحمد حسینی پس از سخن گفتن از رفتار مقام معظم رهبری در زمینه کتاب و کتابخوانی به عنوان الگویی مناسب برای مدیران و مردم گفت: «ما نیز

وظیفه داریم که آثار و کتاب های ارزشمند را معرفی کنیم. اگر یک امام جمعه در خطبه ها کتابی را معرفی کند، به یقین جاذبه خواهد داشت و عده ای به مطالعه و کتابخوانی علاقه مند می شوند. اگر مدیران، کارکنان و افراد بینند رئیس آنها نیز اهل کتاب و مطالعه است، بالطبع بیشتر به این امر توجه خواهند کرد.»

وی افزود: «نویسندگان نیز باید به گونه ای قلم بزنند که نه تنها در داخل کشور بلکه آثارشان با توجه به امکانات موجود در راینی های فرهنگی، به زبان های مختلف ترجمه شود.»

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در بخش دیگری از سخنانش گفت: «امیدوارم به زمانی برسیم که مطالعه یک عادت برای همگان شود، کودکانمان از دوران دانش آموزی با کتاب به گونه ای انس بگیرند و با شیرینی و حلاوت کتاب را مطالعه کنند و از آن جدا نشوند و مطالعه را یک تکلیف ندانند.»

کتاب در معرض دید قرار گرفت. علاوه بر این تعداد، یکصد عنوان نرم افزار تخصصی درباره دفاع مقدس از دیگر محصولات این غرفه بودند. در روزهای پایانی نمایشگاه، جلسه هم اندیشی نویسندگان و ناشران کتاب های دفاع مقدس استان با حضور بیش از ۳۵ نویسنده و کارشناس در محل نمایشگاه برگزار شد. بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس کرمان که در عرصه چاپ و نشر کتاب های مرتبط با هشت سال دفاع مقدس بسیار فعال است پیش از این کتابخانه تخصصی کتاب های این حوزه را در کتابخانه مرکزی کرمان راه اندازی کرده بود. برپایی نمایشگاه کتاب تازه های نشر از دیگر فعالیت های جنبی ششمین نمایشگاه کتاب کرمان بود. در این غرفه مجموعه ای از جدیدترین کتاب های منتشر شده در حوزه های مختلف در معرض دید قرار گرفته بود تا به نوعی مراجعان به نمایشگاه با فعالیت مراکز تازه های نشر استان آشنا شوند.

اکنون در استان کرمان چهار مرکز تازه های نشر تحت نظارت اداره کل امور کتابخانه های عمومی استان فعالیت دارند که کتاب های این مرکز از طرف معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به صورت اهدایی تامین می شوند. با توجه به همین رویکرد، امسال نیز نظیر دو سال گذشته غرفه نسبتاً بزرگی به کانون پرورش فکری کودکان و

سراسر کشور، مراسم تجلیل از خادمان نشر، برگزاری مراسم کتاب سال، برپایی جشنواره کتاب فصل، اقدام مناسب جایزه ملی جلال، جایزه پروین، هفته کتاب و دیگر برنامه ها هم اقدامات مناسبی در زمینه توسعه فرهنگ کتابخوانی به حساب می آیند.»

سیدمحمد حسینی در خاتمه سخنانش ضمن اشاره به حمایت از برگزاری نمایشگاه های یاد یار مهربان با هدف تجهیز کتابخانه های مدارس به عنوان اقدامی مناسب گفت: «این بشارت را می دهم که رویکرد دولت بیشتر رویکرد فرهنگی است و با آغاز سفرهای دور سوم، اولویت با مسائل فرهنگی است و با تاکید بر این که مقام معظم رهبری داشته اند و این که ما باید فرهنگ را از مظلومیت خارج کنیم، لذا باید توجه بیشتری به این موضوع داشته باشیم.»

در مراسم افتتاحیه ششمین نمایشگاه کتاب استان کرمان که با حضور بیش از ۶۰۰ ناشر در ۴۵۰ غرفه برگزار شد، حبیب الله دهمرده استاندار کرمان، نمایشگاه کتاب را یکی از فرصت های مناسب برای توسعه فرهنگ مطالعه معرفی کرد و گفت: «کرمان با داشتن ۹۰ باب کتابخانه عمومی، رشد قابل ملاحظه ای در زمینه شاخص های کتاب و کتابخوانی به دست آورده است.»

مهدی جهان، مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان کرمان نیز در این مراسم پس از اشاره به برگزاری سه دوره متوالی نمایشگاه کتاب در این استان، به امکانات موجود در نمایشگاه اشاره کرد.

هفت روز با نمایشگاه کرمان

در نمایشگاه کرمان علاوه بر اختصاص بیش از ۴۰۰ غرفه به ناشران شرکت کننده از سراسر کشور، تعدادی از غرفه ها به سازمان ها و مراکز فرهنگی استان اختصاص یافت تا به معرفی عملکرد خود بپردازند که البته برخی از این غرفه ها به اجرای فعالیت های جنبی نمایشگاه اختصاص داشتند که از جمله آنها غرفه پاسخگویی به سوالات شرعی، غرفه اطلاع رسانی با هدف معرفی ناشران و کتاب های موجود در نمایشگاه، غرفه های فروش بن کتاب که با تخفیف ۲۰ درصدی عرضه می شد و... بودند. البته برخی از این غرفه ها با توجه به جایگاه و عملکردی که داشتند، بسیار مورد توجه قرار گرفتند که از جمله آنها غرفه مرتبط با فعالیت های جنبی، غرفه کرمان شناسی، غرفه معرفی آثار مکتوب هشت سال دفاع مقدس و غرفه کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان بود.

نوجوانان استان اختصاص یافت تا برنامه های متنوع و متعددی برای بازدید کنندگان خردسال نمایشگاه اجرا شود. قصه خوانی، قصه گویی، نمایش فیلم، آموزش نقاشی، برپایی نشست های تخصصی در زمینه داستان کودک و جلسات نقد و بررسی کتاب، از جمله برنامه های غرفه کودک و نوجوان ششمین نمایشگاه کتاب کرمان بودند.

افزایش سرانه فضای کتابخانه های کشور

همزمان با افتتاح و برگزاری ششمین نمایشگاه کتاب استان کرمان، منصور واعظی، دبیر کل نهاد کتابخانه های عمومی کشور نیز در مصلاهی کرمان، محل برگزاری نمایشگاه کتاب حضور یافت و از افزایش سرانه فضای کتابخانه های کشور تا پایان سال خبر داد.

وی با اشاره به افزایش سرانه فضای کتابخانه کشور در چارچوب برنامه پنجم توسعه گفت: «اکنون فضای کتابخانه ای کشور به طور متوسط ۷۳۰ مترمربع است.»

واعظی اظهار امیدواری کرد که با طرح های در دست اقدام، این شاخص در انتهای سال جاری به دو متر برسد. وی افزود: «تعداد کتابخانه های عمومی کشور هزار و ۹۰۴ باب است که در صورت اتمام کتابخانه های در حال ساخت، این آمار در سال جاری به دو هزار کتابخانه خواهد رسید.»

حاشیه های پر رنگ

در غرفه فعالیت های جنبی نمایشگاه کتاب کرمان که به همت موسسه نمایشگاه های فرهنگی ایران دایر شده بود، برای برگزاری سه نشست در حوزه داستان، شعر و عکاسی با حضور حسین فتاحی، محمد کاظم مزینانی و افشین بختیار برنامه ریزی های لازم صورت گرفت. در اولین روز برگزاری نشست ها افشین بختیار، کارگاه عکاسی طبیعت را اجرا کرد که این نشست با استقبال قابل توجهی از طرف عکاسان جوان استان مواجه شد.

در این نشست، علاوه بر نمایش تعدادی از عکس های بختیار، کتاب های او نیز در معرض نمایش و استفاده قرار گرفت. البته در ایام برگزاری نمایشگاه نشست دیگری با حضور بختیار در زمینه چاپ کتاب های عکاسی نیز برگزار شد. حسین فتاحی و محمد کاظم مزینانی نیز در روزهای چهارم و پنجم نمایشگاه نشست هایی را با موضوع کتاب کودک و کتاب های شعر کودک برگزار کردند.

در این نمایشگاه غرفه معرفی کتاب های مرتبط با دوران دفاع مقدس نیز با استقبال بازدید کنندگان مواجه شد. در این غرفه که به همت بنیاد حفظ آثار و ارزش های دفاع مقدس کرمان برگزار شد، بالغ بر ۷۰۰ عنوان

فرناز میری

چندی پیش بازنویسی ۳۰ اثر کهن فارسی توسط ۳۰ نویسنده معاصر به پایان رسید؛ آثاری چون «تاریخ بیهقی»، «ویس و رامین»، «تذکره الاولیا»، «اسرارنامه» و حتی «مثنوی معنوی» و «شاهنامه فردوسی» به روایت امروزی نویسندگان معاصر، آماده چاپ است. دبیری این مجموعه که توسط انتشارات (کتاب پارسه) منتشر می شود به عهده یوسف علیخانی، نویسنده و برگزیده دوره پیشین جایزه جلال آل احمد است. تصویرسازان و طراحان گرافیک نیز به سرپرستی علی بخشی صورتی زنده تر و چشم نوازتر برای قصه ها پدید آورده اند. علیخانی، دبیر این مجموعه، خود بازنویسی «تذکره الاولیا» عطار را بر عهده داشته است. به همین بهانه با او گفت و گویی انجام داده ایم.

یوسف علیخانی، دبیر مجموعه «یکی بود یکی نبود»:

رناليسم جادویی در قصه های عطار موج می زند

دوباره روایت کنم. همیشه از پند بیزار بودم و خواه ناخواه متون کهن ما پر است از این پند و اندرزها. تلاش کردم این بخش ها حذف شود و تنها صدای راوی را بشنوم که قصه می گوید؛ قصه هایی از «تذکره الاولیا» عطار.

به طور معمول از هر اثر کلاسیک، چندین تصحیح در بازار کتاب موجود است. شما از کدام یک از این تصحیح ها در بازنویسی به عنوان منبع بهره گرفته اید؟ بررسی، تصحیح و توضیحات محمد استعلامی بهترین تصحیح «تذکره الاولیا» شیخ فریدالدین عطار نیشابوری است. من چاپ هشتم (۱۳۷۴) انتشارات زوار آن را داشتم. استعلامی کتاب را به دو بخش «متن تذکره الاولیا» و «ملحقات تذکره الاولیا» تقسیم کرده و معتقد است متن اصلی، شامل ۷۲ بخش می شود، اما در دست نویس های جدید نوشته شده پس از قرن دهم، ۲۰ تا ۲۵ بخش دیگر نیز به آن پیوست شده و کاتبان عنوان «ذکر متأخران» را در صدر این بخش آورده اند.

اکنون بازنویسی شما از این اثر به پایان رسیده و کتاب را تحویل ناشر داده اید. تا چه اندازه داستان های عطار را دارای قابلیت بازنویسی می دانید؟

عطار قصه گو است؛ به قول امروزی ها، حرف دارد برای گفتن. حرفش را هم پیرانه سر نمی گوید که فقط پند و اندرز باشد. در کمال آرامش، مثل یک نویسنده معاصر می نشیند، زمینه چینی و فضا سازی می کند، شخصیت می سازد و شخصیت ها را در موقعیت قرار می دهد و بعد به نتیجه دلخواهش می رسد. به گمان من مادر ادبیات کلاسیک خود دو گروه کاتب و شاعر داریم؛ گروهی دست اول و گروهی دست دوم. اگر «نظامی» را ناظمی داستان سرا و دست اول بدانیم و «جامی» را مقلد و دست دوم، تردید نداشته باشید که عطار یکی از دست اولی هاست؛ کسی که دنیای خودش را دارد. چه این دنیا در «منطق الطیر» باشد و چه در «الهی نامه» یا «اسرارنامه». به همین دلیل چهار کتاب از ۳۰ کتاب مجموعه «یکی بود یکی نبود» از آثار عطار برای بازنویسی در این مجموعه انتخاب شده است.

برای وفاداری به متن اصلی اثر بهتر است الگویی برای بازنویسی در نظر گرفته شود. شما چه الگویی را برای بازنویسی برگزیدید تا به متن وفادار بمانید و در حین بازنویسی با چه دشواری هایی روبه رو بودید؟

قرارمان از ابتدا این بود که تصور کنیم قصه های کتاب هارامی خوانیم و بعد آن را برای شخص دیگری تعریف می کنیم؛ البته بدون حواشی، زیاده گویی ها، موعظه، نصیحت و پند و اندرز که ویژگی متون کهن به شمار می رفتند. دشواری هایی هم داشت. مثلاً ناچار بودیم زبانمان، نلنگد. بازی درنیاورد. سراسر است و صاف و ساده و در یک کلام، ارتباط گیرنده یا هر مخاطبی باشد. مخاطب عام البته ارجح بود. دشواری دیگر در بازنویسی، مقید بودن به اصل متن بود و به همین دلیل ناچار به مراعات وفادار بودیم؛ چرا که قرار است روی کتاب منتشر شود به طور مثال «تذکره الاولیا» عطار نیشابوری - به روایت یوسف علیخانی».

مجموعه در چه مرحله ای است و فکر می کنید چه زمانی آماده انتشار و توزیع باشد؟ این مجموعه مرحله تصویرسازی را می گذراند. نمی دانم چه زمانی منتشر شود، اما دوست دارم این ۳۰ موجود زنده را هر چه زودتر در کتابخانه ام ببینم.

عملی شود. بر همین اساس در مرحله نخست افرادی را به مجموعه دعوت کردم که خوشنام باشند و در عملی کردن طرح مرا مطمئن کنند. پیش از موعد دو ماهه، کارها تحویل گرفته شد. مرحله دوم به اسفند ۸۷ رسید و قرار شد ۱۵ نفر دعوت شوند تا از تعطیلات نوروز به نفع ادبیات، سودجویی کنیم. چنین هم شد و بعد هم تا آن کارها تحویل داده شود، به باقی دعوت ها رسیدیم.

برای بازنویسی این مجموعه از برخی نویسندگان جوان تر دعوت کرده اید. آیا این علت خاصی داشته است؟ و اصولاً با چه معیاری این ۳۰ نویسنده انتخاب شده اند؟

برای انتخاب نویسندگان، در درجه نخست فقط به نویسنده بودن آنها اهمیت دادم اما تلاش کردم یک سوم نویسندگان زن باشند. همچنین قرار عملی گذاشته بودم که یک سوم نویسندگان، نویسندگان جوان و کمتر معروف باشند. تصمیم جدی دیگری هم داشتم که خوشبختانه آن را عملی کردم. این تصمیم استفاده از نویسندگان غیر مرکز نشین بود. با شناخت و در گفت و گوی اولیه با نویسندگان، بدون آن که طرف های گفت و گویم بدانند برای چه پرس و جو می کنم (خبر این مجموعه هفت ماه پس از آغاز اعلام عمومی شد) توانستم بفهمم این افراد با چه متن ادبی کهنی مرتبط هستند، اغلب این طور بود و به پیشنهادها می رسیدیم. البته چند مورد نیز پیش آمد و به پیشنهاد من و انکار نویسنده دعوت شده برای بازنویسی اثر رسیدیم؛ یکی حیدری ملک میان که نمی پذیرفت روی «آفرینش و تاریخ» کار کند اما بعد خوشحال بود از آشنایی با منی که به قول خودش اگر به او معرفی نمی کردم، شاید خودش هرگز سراغ آن نمی رفت. متن دیگر «اسکندرنامه» بود که علی عبداللهی با اکره پذیرفت، اما بعد بسیار در کارش خوش درخشید.

آثاری که در مجموعه «یکی بود یکی نبود» برای بازنویسی انتخاب شده اند، معمولاً حجیم و سخت خوان هستند. آیا یک قالب کلی و روند ثابت برای این ۳۰ اثر در نظر گرفته شده تا مجموعه نهایی یک شکل باشد؟

بله. قرار بود هر کتاب از مجموعه «یکی بود یکی نبود» ۱۳۰ صفحه دست نویس نویسندگان باشد و به همراه حدود ۷۰ صفحه تصویر، در نهایت کتابی ۲۰۰ صفحه ای به دست آید. اما پس از گذشت مرحله نخست و نگارش برخی از کتاب ها از جمله همین «تذکره الاولیا»، تصمیم ناشر تغییر کرد و قرار شد، تعداد صفحات دست نویس ۹۰ صفحه باشد. نسخه اولیه بازنویسی قصه های تذکره الاولیا را دارم. آن زمان ۶۰ قصه با حجمی میان یک تا چهار صفحه را

«صد سال تنهایی» و «پدر و پیرامو» هم در بخش هایی از آثار ایرانی تاثیر پذیرفته اند که قرنی است همه از زیر شولای نویسنده اش بیرون آمده و می آیند

به عنوان نویسنده ای که بازنویسی یک اثر کلاسیک را انجام داده، اهمیت بازنویسی این متون را در چه می دانید و اصلاً چرا باید آثار کلاسیک را به زبان امروزی بازنویسی کرد؟

هر اثری - حتی معاصر - پس از دوره ای، خودش کهن می شود و این کهن بودن برای من مزیت به شمار می رود، چون نشانگر دوره خاصی است. این دوره می تواند سیاسی، زبانی یا فرهنگی باشد. آثار کهن یعنی فرزند من دو روز دیگر بتواند به من تکیه کند و بهتر بنویسد؛ چون من پشتوانه و سند می شوم. او نمی تواند بدون بودن من بگوید که از گذشته چیزی دارد. در واقع من برای او حکم پل ارتباطی میان دوره پدرم و پدربزرگم هستم. پدربزرگ من قصه هایی تعریف می کند که اغلب ریشه در حافظه تاریخی شان دارد؛ چه شفاهی و سینه به سینه شنیده و چه مکتوب و کتابی خوانده باشند. آثار کهن هر ادبای، حکم سنگ بنای آن ادبیات است. قبول ندارم که ادبیات بدون سنگ بنا، ادبیات نیست، اما وقتی ما چنین سنگ بناهای محکمی داشته ایم، حیف نیست رویش را خاک بگیریم؟ یا سنگ بناها را از خاک بیرون بیاوریم و به قیمتی ناچیز به غیر بفروشیم تا در موزه هایشان بگذارند و بعد خود ما با خرید بلیت و گذراندن هزار مکافات، به دیدارشان بشتابیم که بگذارید عکسی برداریم به یادگار از آثار کهن خود. این ظلم است.

در مجموعه «یکی بود یکی نبود» با شعرها و متن های کهن در قالبی داستانی روبه رو هستیم. چرا در این مجموعه فقط «قصه» های کهن را برای بازنویسی انتخاب کرده اید؟

ذهن ما ایرانی ها بسیار قصه شنو و قصه گو است. قصه یا داستان به مفهوم امروزی و معاصر، ریشه در خون، پوست و گوشت ما دارد. قصه گویی، سنتی است که هنوز در بسیاری از قریه های دوردست ایران رواج دارد و هنوز بسیاری از آدم ها برای فهماندن منظور و مقصود خود از مثل و قصه استفاده می کنند. در گفت و گوهای پیشین با برخی افرادی که در مجموعه «یکی بود یکی نبود» بازنویسی اثری کلاسیک را بر عهده داشتند، درباره انگیزه شان از انتخاب آن اثر پرسیدم و آنها اظهار داشتند که این اثر پیشنهاد علیخانی بوده. به عنوان دبیر مجموعه دلیل انتخاب افراد و پیشنهاد کتاب های کهن به هر یک توسط شما چه چیزی بوده است؟

به یاد دارم روز دوم آذر سال ۸۷ از نشر کتاب پارسه برای حضور در انتشارات با من تماس گرفتند؛ البته دو هفته پیش از آن اطلاع داشتم «علی دهباشی» مرا به نشر کتاب پارسه و «اسماعیل حسن زاده» معرفی کرده است. خواسته حسن زاده و پورناجی، مشاور نشر کتاب پارسه مجموعه کتاب هایی درباره متون کهن بود. قرار بر این شد تا طرح و فهرستی از کتاب های مد نظر من را ارائه کنم. دو هفته پس از آن تاریخ، طرح جامعی در بیش از ۳۰ صفحه را به همراه فهرستی شامل بیش از ۶۲ متن کهن به نشر کتاب پارسه ارائه کردم. عنوان نخست این طرح «بازآفرینی قصه های متون کهن» بود، سپس به «بازنویسی» رسیدیم و عنوان کلی طرح را به «یکی بود یکی نبود» تغییر دادیم. همچنین فهرست ۵۰ نویسنده را با بیوگرافی و فهرست آثار منتشر شده شان به انتشارات ارائه کردم. از میان آثار کلاسیک نیز ۳۰ عنوان کتاب انتخاب و تصمیم گرفته شد این ۳۰ عنوان در شش مرحله پنج کتابی

نگاهی به «شعر امروز را چگونه بخوانیم»: اثر: کاظم سادات اشکوری

مقالاتی کوتاه؛ مباحثی طولانی و خواننده‌ای سردرگم

عموماً از پاره‌ای نظریات غربی استخراج شده بود) موجب شد که گروه دیگری از شاعران به جای شعر ساده، شعر سهل و ممتنع را تبلیغ کنند. این روند، همان طور که از کتاب سادات اشکوری برمی آید، همچنان نیز ادامه دارد. سادات اشکوری تأکید می‌کند که «شعری که شاعر پس از دستیابی به زبان ظاهراً ساده می‌سراید، در عین ساده بودن پیچیده است» اما واقعا کدام یک از منتقدان شعر امروز می‌توانند منظور او را از ترکیب «زبان ظاهراً ساده» متوجه شوند؟ در واقع تکلیف خواننده با حکم‌های ریز و درشت نویسنده در نهایت مشخص نمی‌شود.

مثلاً او گله دارد که برخی شاعران، خروج از مسیر معقول و مقبول را نوعی دخل و تصرف در زبان می‌دانند و یادآور می‌شود که این موضوع برای برخی معاصران، به ویژه جوان ترها سوء تفاهم ایجاد کرده است. سپس در ادامه می‌افزاید: «دخل و تصرف در زبان، اما، هنگامی امکان دارد که شاعر زبان خود را بشناسد و بداند؛ و گرنه ساختن قیدها و صفت‌های نابجا و کاربرد غلط فعل و اسم و از این قبیل کارها، دخل و تصرف به شمار نمی‌آید.» این که کاربرد غلط فعل و اسم، شعر به وجود می‌آورد یا نه یک بحث است؛ این که بالاخره دخل و تصرف درست و خوب چیست، مسأله دیگری.

در بخش نخست، می‌توان به کاربردن صفت به جای اسم (کاربرد غلط به قول آقای سادات اشکوری) را از شعر «منجیک ترمذی» مثال زد که تاکنون ندیده‌ام کسی آن را بد یا غیر شعر بداند: «گوگرد سرخ خواست ز من سبز من پریر/ امروز اگر نیافتی روی زردمی». در این بیت «سبز» که صفت است به جای اسم نشتسته و با توجه به قرنی که منجیک در آن زندگی می‌کرده، و هنوز این قبیل کارها به قول آقای سادات اشکوری، اپیدمی نشده بوده، کار عجیبی بوده. اما ای کاش آقای اشکوری می‌نوشتند که دخل و تصرف خوب و درست، اگر شاعر زبان را بشناسد، چگونه دخل و تصرفی است؟ یادست کم، ای کاش، یک مثال از آن ذکر می‌کردند.

باز در جای دیگری نویسنده نظر خود را به صراحت بیان می‌کند. او می‌نویسد: «شعر سپهری را به جایی رساندند که نزدیک است از اعتبار بیفتد و به اصطلاح سکه یک پول شود، اما شعر مشیری هنوز جایگاه خود را از دست نداده است.»

به هر حال «شعر امروز را چگونه بخوانیم» نوشته کاظم سادات اشکوری در سال جاری با شمارگان ۲۰۰۰ نسخه و قیمت ۲۶۰۰ تومان در نشر هزاره منتشر شده است.

که مدافع شعر سهل و ممتنع است و ساده بودن یا پیچیده بودن یک شعر را، نشان خوب بودن آن نمی‌داند. در این بین، مشخص است که شعر شاعرانی چون حافظ، خاقانی، مولوی، بسیاری از ابیات نظامی، سیف فرغانی، بابافغانی شیرازی، فردوسی، فرخی سیستانی، منوچهری، عنصری، امیر معزی، مجیرالدین بیلقانی، انوری، خواجهی کرمانی، سلمان ساوجی، اثیر اخیسکی، کمال‌الدین اصفهانی و پدرش جمال‌الدین عبدالرزاق و از میان شاعران معاصر، شعر شاعرانی چون سهراب سپهری، اخوان ثالث، نیمایوشیخ، شعرهای اولین احمد رضا احمدی برای مثال در دفترهای شعر روزن، محمدعلی سپانلو و یدالله رویایی از دایره شعر خوب به معنایی که سادات اشکوری می‌پسندد خارج می‌شوند. در واقع چند شاعر بیشتر نمی‌مانند که شعرشان شاید مصداق شعر سهل و ممتنع باشد که سادات اشکوری در نظر دارد؛ که در صدر همه سعدی است باغزلیاتش و از شاعران معاصر شاید فریدون مشیری و حمید مصدق.

تأکید بر سهل و ممتنع بودن یک شعر، بیش از هر وقت آنجا به اوج رسید که شاعران دهه هفتاد اشکال‌های اساسی به تفکر شاعران دهه شصت وارد کردند و تلاش داشتند نشان دهند که شعر اصولاً نمی‌تواند «ساده» باشد. فارغ از این که آنها در این کار موفق بوده باشند یا نه، تأکیدشان بر زبان به عنوان عنصر اساسی شعر و حتی وجود آدمی (که

می‌پسندد، و اگر می‌گوید هم دلیل محکمه پسند، کمتر ارائه می‌دهد. این اشکال از همان آغاز کتاب به او وارد است؛ آنجا که در بررسی این که هنر شاعری فطری است یا اکتسابی، صرفاً نظراتی از دو گروه ارائه داده و تبیینی اصولی از نقاط ضعف و قوت آرای آنها مطرح نکرده است. سادات اشکوری به آرای «ایمی لولول»، «شمس قیس رازی» و «نظامی عروضی» اشاره می‌کند که هنر شاعری را اصولاً و عموماً اکتسابی می‌دانسته‌اند و از آن سو نظر ژان پل سارتر و اکتاویو یوپاز را مطرح می‌کند که شعر را اصولاً و عموماً فطری می‌دانند. ولی خود او جهت‌گیری مشخصی ندارد.

این جهت مشخص نداشتن، اگر چه شاید در نگاه نخست به این معنا باشد که نویسنده از ارزش گذاری و ارزش داوری به دور بوده و خواسته‌نگاهی بی‌طرف به یک بحث داشته باشد. ولی در واقع ضعف یک نوشته است؛ چون هیچ عقل سلیمی باور نمی‌کند یک منتقد که پدی طولاً در شاعری هم دارد، پس از عمری مطالعه، به تبیینی یا دست کم نظری مشخص و واضح در چنین مسأله‌ای نرسیده باشد. یک ایراد دیگر به بحث سادات اشکوری در همین نوشته کوتاه (فطری یا اکتسابی بودن هنر شاعری)، این جمله او در پایان گفتار است: «آنان (شمس قیس نظامی) نیز چون ناقدان امروز تا حدودی با زمان خویش، به مفهوم اکتسابی هنر شاعری نزدیک شده‌اند.» تنها جای این نوشته که می‌توان نظر نهایی نویسنده را درباره مسأله‌ای که مطرح کرده تا حدی حدس زد، همین جاست؛ یعنی نویسنده چون متعلق به گروه شاعران امروز است، پس معتقد است هنر شاعری اکتسابی است. ولی مشکل از آنجا نشأت می‌گیرد که اصل این حکم مبهم و مه‌آلود است. کدام یک از ناقدان امروز گفته‌اند هنر شاعران اکتسابی است؟ سادات اشکوری در بحث خود هم حتی بیش از یک مورد از ناقدان امروز (ایمی لولول) را نتوانسته ذکر کند که چنین نظری داشته باشد. در مقابل، در بحث خود او، سارتر و پاز بر فطری بودن هنر شاعری تأکید دارند. این که پایان بندی یک بحث را به آرای افرادی که موافق ما می‌اندیشیده‌اند (آن هم شمس قیس و نظامی و نه حتی دو منتقد معاصر) اختصاص دهیم تا تأثیر روانی بحث بر مخاطب موافق نظر ما باشد، چندان شیوه راست و مستقیمی نیست.

نگاه سادات اشکوری در آغاز مقاله «باستان‌یگران زیبایی» بیشتر مشخص می‌شود؛ آنجا که او با صراحت نظر خود را درباره شعر خوب بیان می‌کند و می‌نویسد

«شعر امروز را چگونه بخوانیم»، کتابی است از کاظم سادات اشکوری. او در این کتاب آرای خود را درباره چگونه خواندن شعر امروز، به آن شکل که صحیح تر می‌داند مطرح می‌کند. اهمیت این کتاب از آنجاست که در آن نظرات یکی از شاعران شاخص دهه‌های پیش در این باره مطرح شده است؛ نظراتی که می‌تواند آینه‌ای باشد برابر شاعران امروز تا با برخورد بخشی از شاعران نسل‌های پیش در این باره بیشتر آشنا شوند. اما این کتاب خالی از ایراد نیست. سادات اشکوری را با مجموعه شعرهایی چون «آن سوی چشم انداز»، «از برکه‌ها به آینه»، «از دم صبح»، «تصویرهای بامدادی»، «چهار فصل و شعرهای دیگر»، «در سایه سکوت»، «در کنار جاده پاییز» و «هوای منتشر» می‌شناسند. در کنار این مجموعه شعرها، سادات اشکوری همواره نگاهی انتقادی به مسائل مبتلا به شعر امروز نیز داشته است؛ نگاهی که در آثار دیگری چون «قاصد روزان ابری: نگاهی به آثار چهار شاعر معاصر»، «با اهل هنر؛ مقالاتی در شعر و شاعری»، «با ماسه‌های ساحلی؛ منتخبی از دیدارها و مکالمات» و «سرانجام، شعر امروز را چگونه بخوانیم» تبیین شده است. نگاه او به شعر، نگاهی است مشابه نگاه بخش مهمی از شاعران دهه شصت که شعر را ساده و صمیمی (به تسامح فرض می‌کنیم معنای این دو اصطلاح مشخص باشد) می‌خواستند؛ و از پیچیدگی‌های زبانی و تصویری گریزان بودند. تبیین‌های دیگری از این نگاه، امروز هم در گفته‌ها و نوشته‌های شاعرانی چون حافظ موسوی و شمس لنگرودی به چشم می‌آید. شاید یکی از دلایل آنچه افراط‌های شاعران دهه هفتاد در حوزه زبان و تصویر در شعر فارسی خوانده می‌شود، همین افراط‌های شاعران دهه شصت در تأکید بر سادگی شعر بوده باشد. در این بین، البته همه یک نوع نمی‌اندیشیدند؛ یک نوع تبیین نداشتند و یک راه مشخص را پیشنهاد نمی‌کردند. بخش‌هایی از نگاه حافظ موسوی از نخستین آبخشورهای بلاغت نظری شعر فارسی، چون آرای عبدالقاهر جرجانی سیراب می‌شود و شمس لنگرودی در تأکید خود بر سادگی، نگاه به افق‌های تازه‌ای که در فرهنگ غرب تشخیص داده دارد.

اما کاظم سادات اشکوری، در کتاب خود نیم‌نگاهی به سنت شعر فارسی دارد و برای مثال برای در پیش بردن بحث‌های خود از اصطلاحات سنت بلاغی شعر فارسی استفاده می‌کند. در مهم‌ترین بحث‌ها، سادات اشکوری دوره معمول را مشخص می‌کند اما سرانجام نمی‌گوید کدام یک از آن را خود

یادداشت

کاظم سادات اشکوری

شعر؛ پانهادان به دنیای ناشناخته‌ها

همیشه دوست داشتم درباره شعر بنویسم به همین دلیل هر گاه موضوعی به ذهنم می‌رسید می‌نوشتیم. این مقاله‌ها به نوعی نقد شعر، اما بیشتر درباره شعرند. شاید بتوان این مطالب را انتقال بخشی از تجربه به جوانانی دانست که به درست یا به غلط، این راه را انتخاب کرده‌اند یا برای پیمودن این راه انتخاب شده‌اند.

فضای شعر، فضایی است مه‌آلود، چون دشتی پنهان در زیر مه. باید منتظر نسیمی شد که مه را کنار بزند. شعر موفق نیز این گونه است. باید تأمل کنیم تا نسیمی مه‌آلودگی و ابهام را که در شعر موفق امروز

و گذشته حکم فرماست کنار بزند و حقیقت را به ما نشان دهد. در چند یادداشت بخش نخست کتاب سعی شده است راهی برای ورود به فضای شعر گشوده شود. هر چند شعر از ذهن سرچشمه می‌گیرد و ورود به فضای ذهنی دشوار است. تصور به راه خطا رفتن شاعر در شیوه نو به همان اندازه باور نکردنی است که نوآوری و نواندیشی در زمینه‌های دیگر. از سوی دیگر هر کلام موزونی را نمی‌توان شعر نامید و هر کلام ناموزونی را نثر. وزن هنگامی امتیاز به حساب می‌آید که جدا از درونمایه شعر نباشد.

مایاکوفسکی می‌گوید «شاعری، همواره، پای نهادن به دنیای ناشناخته‌هاست». برخی بر این اعتقادند که شعر امروز دشوار و درک آن مشکل است؛ در حالی که به نظر اهل فن نه آسان بودن برای یک شعر امتیاز محسوب می‌شود و نه مغلق و پیچیده بودن؛ بلکه «خیال» و «اندیشه» می‌تواند کلام ساده یا پیچیده را به شعر نزدیک کند. در شعر تقلید یا تأثیر پذیری از شاعر پیش از خود حتی اگر آگاهانه باشد ایرادی ندارد؛ به شرطی که خواننده هنگام خواندن شعر به یاد شاعر نخستین نیفتد. کار شاعر تنها قالب شکنی نیست، بلکه مسؤلیت‌های

دیگری نیز دارد.

نگاهی به وضعیت تولید کتاب برای گروه‌های سنی «ج» و «د»

سهم گمشده نوجوانان در ویرین کتابفروشی‌ها

ذهن کودک و نوجوان گسترش دهند. دانش پایه و اطلاعاتی را عرضه کنند که به درک یافته‌های نو کمک کنند. به سطح خواندن و واژگان پایه توجه کنند. تصویرسازی آموزشی و عکس در آنها جایگاه ویژه داشته باشد و ...

تحقق این اهداف نیازمند همکاری پیوسته یک تیم علمی و منسجم است؛ موضوعی که در بین ناشران ایرانی جایگاهی ندارد. کافی است به شناسنامه کتاب‌های علمی که ناشران مطرح دنیا منتشر کرده‌اند، نگاهی بیندازیم تا مفهوم کار گروهی را بهتر دریابیم. این وضعیت در مورد کتاب‌های داستانی کمتر به چشم می‌خورد، چرا که نویسنده اثر خود را به ناشر می‌دهد و ناشر آن را به تصویرگر می‌سپارد تا باتوجه به فضای کار، تصویرهایی برای آن تهیه کند. در بهترین حال نیز گفت و گویی میان نویسنده و تصویرگر رخ می‌دهد.

از سوی دیگر اغلب کتاب‌هایی که ترجمه می‌شوند، به‌ویژه فرهنگ‌نامه‌ها، بیش از آن که برای دانش آموزان ایرانی مناسب باشند، برای دانش آموزان کشورهای غربی مناسب‌اند، زیرا به موضوع‌های فرهنگی ویژه آن جوامع بیشتر پرداخته‌اند و حتی در زمینه موضوع‌های علمی که به گمان برخی جنبه جهانی و عام دارند، با نگاه ویژه به نیازهای دانش آموزان کشورهای غربی و فرهنگ آن جوامع نوشته شده‌اند. به عنوان مثال، کتاب‌های زیادی در زمینه‌های گیاهان و جانوران ترجمه شده‌اند که دانش آموز ایرانی را با گیاهانی از جای جای جهان آشنا می‌کند که البته تا اندازه‌ای لازم و سودمند است، اما درباره گیاهانی که در کشور ما رویش دارند و جانورانی که در کشور ما زندگی می‌کنند، اطلاعات چندانی ندارند. آیا دانش آموزی که با طبیعت کشور خود آشنا نیست، برای حفظ آن کوشش می‌کند؟ این وضعیت در مورد موضوع‌های تاریخی بیشتر به چشم می‌خورد، چرا که اغلب این کتاب‌ها درباره تمدن باستانی ایران اطلاعات چندانی ندارند.

در خوش‌بینانه‌ترین حالت باید گفت مناسب بودن این فرهنگ‌نامه‌ها و کتاب‌ها برای دانش آموزان غربی، ضعف آنها نیست و باید به افرادی که با توجه به فرهنگ و نیاز دانش آموزان فرهنگ‌نامه می‌نویسند، آفرین گفت، از آنان درس گرفت و کتاب‌هایی سازگار با فرهنگ و نیاز دانش آموزان ایرانی نوشت.

جای خالی تصویرسازی، نقد و ...

در زمینه کارهای تالیفی نیز ناشر باید برای تصویرسازی کتاب نوجوانان هزینه کافی در نظر بگیرد، زیرا درباره کتاب‌های نوجوانان، دست کم نصف بار انتقال مفهوم به خواننده بر دوش تصویر است. متأسفانه در ایران به اندازه‌ای که به تصویرگری کتاب کودک توجه نشان داده‌ایم، از این مقوله برای نوجوانان صرف نظر کرده‌ایم.

نبودن نقد جدی و مستند کتاب‌های نوجوانان مبحثی بسیار جدی است. در بستر نقد است که جریان ترجمه و تالیف کتاب‌های این گروه سنی، روند رو به رشدی را طی می‌کند و این امر در دراز مدت به شرط جهت‌گیری‌های اصولی، نهادی، تأثیرگذار، فرهنگی و علمی کشور امکان‌پذیر خواهد بود.

ناشران دولتی و ناشرانی که از بودجه عمومی جامعه استفاده می‌کنند، رسالتی دوچندان در قبال کتاب نوجوانان به عهده دارند. آنها با انتشار الگوهای مناسب می‌توانند راهگشا باشند.

بی تردید راه‌های بی‌شمار دیگری را می‌توان جست‌وجو کرد و بر شمرده که البته در این مجال نمی‌گنجد.

کتاب باید از یک رسم الخط واحد و رایج مانند شیوه‌نامه فرهنگستان زبان و ادب فارسی یا رسم الخط کتاب‌های درسی برخوردار باشد.

- نوشتن کلمات فارسی و زبان‌های محلی و بومی با حروف غیرفارسی مجاز نیست.

- کتاب‌های کودک و نوجوان باید با زبان فارسی معیار نوشته شود و غلط‌آموزی نداشته باشد.

با این همه فراوانی کتاب‌های تفننی و بازاری که با استفاده از نوعی اشعار شبه خلاقه سروده شده‌اند و با فرهنگ و حال و هوای ذهنی مخاطبان فاصله بسیار دارند، در همین حال تکراری بودن و ترجمه‌ای بودن اغلب کتاب‌های علمی و ناهماهنگی محتوای آنها با نیازهای امروزی مخاطبان، ترجمه شتابزده و بی‌دقت و عدم تسلط بسیاری از مترجمان به زبان مبدأ و مقصد، از مشکلات نشر کتاب کودک و نوجوان است.

اگرچه طی سال‌های اخیر در این بخش به لحاظ کمی آثار ارائه شده رشد نسبی داشته‌اند، اما کسالتی که باعث این رشد کمی در تولید کتاب‌های نوجوانان شده‌اند تخصصی عمل نکرده‌اند و موج ایجاد شده برای تولید چنین کتاب‌هایی، ذائقه کودکان و نوجوانان را به لحاظ هنری، ادبی و علمی تضعیف کرده است.

نیازسنجی دوره نوجوانی

و تولید براساس تقاضا

در گزارش شورای کتاب کودک که آذر و اسفند ماه سال ۱۳۶۳ منتشر شد، کتاب‌های کودک و نوجوان به صورت زیر طبقه‌بندی شده‌اند:

کتاب‌های داستانی، کتاب‌های غیرداستانی، کتاب‌های تصویری و کتاب‌های شعر. همچنین کتاب‌های غیرداستانی به شاخه‌های زیر تقسیم شده‌اند: کتاب‌های علمی، کتاب‌های دینی، کتاب‌های دانش اجتماعی، کتاب‌های هنری، زندگی‌نامه‌ها و کتاب‌های بازی و سرگرمی.

کتاب‌هایی که در سال‌های اخیر در زمینه‌های علوم، تاریخ، جغرافیا، ریاضی و حوزه‌های اجتماعی یا تفریحی از اینها، بیشتر مورد توجه قرار گرفته و نوشته شده‌اند، نقش کلیدی در فرآیند آموزش بازی می‌کنند.

کتاب‌های علمی که برای نوجوان نوشته می‌شوند، باید ویژگی‌های خاصی داشته باشند که متأسفانه کمتر به آنها توجه می‌شود. به عنوان مثال کتاب‌های علمی برای نوجوانان باید بتوانند به کنجکاوی نوجوان درباره جهان پیرامونش پاسخ دهند. دانستنی‌هایی را عرضه کنند که برای زندگی روزمره لازمند. تفکر علمی و نهادینه‌سازی روش علمی در

مهم فیلم‌ها و سایر فرآورده‌های فرهنگی برای کودکان و نوجوانان است.

کانون دی ماه سال ۱۳۴۴ به عنوان موسسه‌ای فرهنگی، هنری و غیرانتفاعی تاسیس شد و پس از انقلاب اسلامی همچنان به عنوان شرکتی دولتی وابسته به وزارت آموزش و پرورش به فعالیت خود ادامه می‌دهد.

چندی پیش به مناسبت روز جهانی کودک و در مراسم هفت روزه «یک هفته با کانون» نشست «جایگاه کانون در ادبیات کودک و نوجوان» با حضور مدیران کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان و فعالان این حوزه برگزار شد.

در این نشست حمیدرضا شاه‌آبادی، مدیر انتشارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، با توجه به آنچه را واقعیت‌های موجود دانست به فعالیت‌های این موسسه نمره پانزده داد.

وی با تأکید بر این که شرایط امروز کانون با دهه شکل‌گیری آن (دهه ۱۳۴۰) کاملاً متفاوت است، اذعان داشت: «در سال ۴۴ کانون فعالیت‌های خود را با انتشار دو کتاب شروع کرده و در سال ۵۷ این عدد به ۱۰ عنوان رسید، اما در همین فاصله زمانی آثار کانون به خوبی گل کرد. اما امروز کانون با وجود انتشار سالانه ۱۰۰ عنوان کتاب کم‌کار به نظر می‌رسد.»

نگاهی به آثار تولید شده در کانون نشان می‌دهد این رشد کمی، بیشتر متوجه کتاب‌های کودکان بوده است و نوجوانان در این سال‌ها مخاطب فرعی کتاب‌های کانون بوده‌اند. این واقعیتی است که کانون تنها در دوران کودکی می‌تواند مخاطب را به خود جذب کند و کودکان پس از ورود به دوره نوجوانی هیچ پایگاهی در میان ناشران ندارند. البته در این میان باید نشر افق، سروش و چند ناشر انگشت‌شمار دیگر را به عنوان استثنا پذیرفت.

تولید تخصصی اصلی که رعایت نمی‌شود

گرچه هیأت نظارت بر نشر کتاب‌های کودکان و نوجوانان در تیرماه سال ۸۴ آیین‌نامه‌ای را در ۱۴ ماده، ۶۹ بند و ۸ تبصره تدوین کرد که به تصویب وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی رسید و لازم‌الاجرا شد، اما همچنان شاهد تولید کتاب‌هایی برای نوجوانانیم که نه در شکل و نه در محتوا به الزامات این آیین‌نامه وفادار نیستند، هرچند می‌توان این آیین‌نامه را از دید کارشناسی نیز مورد نقد قرار داد.

این آیین‌نامه شامل قواعد بازنویسی متون کهن، چگونگی درج آگهی در کتاب، چگونگی استفاده از قواعد دستوری زبان فارسی، چگونگی جایگزینی معادل‌های مناسب فارسی برای واژه‌های خارجی و ... می‌شود. برای نمونه از آنچه در این آیین‌نامه مورد توجه قرار گرفته است، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- زبان اثر باید مبتنی بر واژگان پایه و ترکیبات زبانی مناسب گروه سنی مخاطب باشد.

هرگاه صحبت از تولید کتاب برای غیربزرگسالان به میان می‌آید، گروه سنی کودک و نوجوان با هم ترکیب می‌شوند و تولید کتاب برای نوجوانان هرگز به عنوان یک طبقه سنی خاص و با تعریفی خاص مورد توجه قرار نگرفته‌اند. توجه به کتاب‌های نوجوانان و تلاش برای ارتقای کمی و کیفی آنها، همواره در سایه کتاب‌های کودکان قرار گرفته است، هرچند از سوی دیگر کتاب کودک و نوجوان در صحنه نشر ایران از سابقه زیادی برخوردار نیست. چاپ کتاب برای کودکان و نوجوانان از حدود دهه ۱۳۲۰ شروع شده و از دهه ۱۳۳۰ به بعد دوره تولید انبوه آن آغاز شده است.

نوجوانان: گروه سنی فراموش شده

کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان را می‌توان مهم‌ترین و نخستین مرکز تخصصی تولید کتاب برای کودکان و نوجوانان دانست. این کانون دارای وسیع‌ترین شبکه کتابخانه‌های کودک و نوجوان و از مهم‌ترین و معتبرترین تولیدکنندگان و ناشران کتاب‌های این دو گروه سنی در ایران و تهیه‌کننده

عبدالرحیم ابن ابوطالب نجار تبریزی، مشهور به «طالبوف» بیش از یک سده پیش کتابی به نام «احمد» منتشر کرد. این کتاب در واقع یک فرهنگ‌نامه سه جلدی ویژه کودک و نوجوان بود که در قالب پرسش و پاسخ به برخی از مهم‌ترین مفاهیم‌های علمی، اجتماعی، تربیتی، تاریخی، فلسفی و مذهبی می‌پرداخت.

وی در مقدمه کتاب خود علاوه بر مشخص کردن هدف تهیه چنین اثری، به روشنی مشخص می‌کند که آن را برای چه مخاطبی نوشته است: «این بنده هیچ نیرزنده، عبدالرحیم ابن طالبوف تبریزی در این عصر که انوار معرفت روی زمین را فراگرفته مگر وطن عزیز ما که بدبختانه به واسطه پاره‌ای اسباب نگفتنی از این فیوض محروم مانده سهل است که ابواب تعلیمات ابتدائیه سؤال را نیز به روی اذهان کودکان بسته‌اند. بنابراین، محض ملت خواهی خواست کتابی به عنوان سؤال و جواب که حاوی مقدمات مسائل علم و فنون جدید و اخبار صحیح و آثار قدیمه باشد از زبان اطفال در لباسی که متعلمان را به کار آید و مبتدیان را بصیرت‌افزاید، ترتیب بدهد، شاید بدین وسیله ذهن انبای وطن در ابتدای تعلیم فی‌الجملة باز و روشن شده، در آتی از برای تعلیم فنون عالیّه مستعد شوند.»

احمد که پسر کنجکاو و پرجنب و جوشی است، همگام با پیشرفت کتاب، هم به لحاظ سن و هم به لحاظ دانایی پیشرفت می‌کند، به گونه‌ای که در کتاب سوم، درس خود را به پایان برده و مهندس شده، صاحب تالیف‌هایی شده و این بار اوست که برای پدر از تازه‌های علم و فن می‌گوید و پدر را به وجد می‌آورد. برای مثال، وقتی پدر از او می‌پرسد در جراید چه اخبار تازه‌ای خوانده است، احمد درباره کشف اشعه رادیو اکتیو می‌گوید و میان پدر و پسر بحث گرمی در این باره درمی‌گیرد. در این گزارش تلاش شده است به موضوع تولید کتاب برای نوجوانان، یک قرن پس از نخستین بارقه‌های توجه به این مقوله، نظری به اجمال انداخته شود.

تاریخچه تولید کتاب برای نوجوانان

از عواملی که بر رشد و شکوفایی نسل جوان تأثیر بسیار دارد، کتابخوانی است که پایه‌های آن از دوران کودکی ریخته می‌شود، اما این پایه‌ها در دوران نوجوانی مستحکم می‌شود. با این حال کمتر به تولید کتاب برای این گروه سنی توجه شده است.

هرگاه صحبت از تولید کتاب برای غیربزرگسالان به میان می‌آید، گروه سنی کودک و نوجوان با هم ترکیب می‌شوند و تولید کتاب برای کودکان سهم نوجوانان را نیز مصادره می‌کند. نوجوانان هرگز به عنوان یک طبقه سنی خاص و با تعریفی خاص مورد توجه قرار نگرفته‌اند. توجه به کتاب‌های نوجوانان و تلاش برای ارتقای کمی و کیفی آنها، همواره در سایه کتاب‌های کودکان قرار گرفته است، هرچند از سوی دیگر کتاب کودک و نوجوان در صحنه نشر ایران از سابقه زیادی برخوردار نیست. چاپ کتاب برای کودکان و نوجوانان از حدود دهه ۱۳۲۰ شروع شده و از دهه ۱۳۳۰ به بعد دوره تولید انبوه آن آغاز شده است.

زهرا نیلی

۲۸ مهر تا چهارم آبان ماه، مصلاهی تهران میزبان روزنامه نگاران، خبرنگاران و علاقه‌مندان به این حوزه است. پیش از این تاریخ هم جشنواره مطبوعات کودک و نوجوان به همت کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان برگزار و از برترین نشریه‌ها تقدیر شد اما نثر روزنامه نگاری چیست؟ چه ویژگی‌هایی دارد و چه تاثیری بر ادبیات کودک و نوجوان می‌گذارد؟ بعضی بر این باورند که نمی‌توان تاثیر نشریات بر ادبیات داستانی کودک و نوجوان را نادیده گرفت؛ چرا که نشریات، خاستگاه بسیاری از نویسندگان خوب این گروه سنی بوده‌اند و بسیاری از نویسندگان و تعداد زیادی از شعرها و داستان‌های خود را، ابتدا در نشریه‌ها منتشر کرده‌اند. برخی دیگر هم بر این گمانند که تاثیر منفی ادبیات بر روزنامه نگاری را هم نمی‌توان نادیده گرفت. در ادامه به گفت‌وگو با صاحب‌نظران درباره این موضوع پرداخته‌ایم.

تاثیر متقابل روزنامه نگاری و ادبیات کودک و نوجوان بر یکدیگر

هماهنگ با دیگر گونی‌های زمان

محمدرضا یوسفی:

نشریات به نقد ادبیات می‌پردازند

محمدرضا یوسفی، سال ۱۳۲۲ در شهر همدان به دنیا آمد. او نوشتن را با شعر و نمایشنامه آغاز کرد و با داستان و فیلمنامه ادامه داد. نخستین اثر او با عنوان «سال تحویل» سال ۱۳۵۷ منتشر شد. «افسانه بلیناس جادو گر»، «حسنی به مکتب نمی‌رفت»، «ستاره‌ای به نام غول» و «دختر سیاره سبز و مجموعه داستانک‌ها» از جمله آثار او هستند.

شما به همه چیز از دیدگاه ادبیات می‌نگرید؛ از این منظر روزنامه نگاری و نثر آن را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

از منظر ادبیات، ژورنالیسم به آثار ادبی ای گفته می‌شود که لزوماً در یک نشریه منتشر نشده‌اند، اما شتابزده و هماهنگ با جریانات روز هستند و ایجاز و اختصار در آنها به چشم می‌خورد. اما در کل و نه در جزء، آثار ژورنالیستی، سطحی و شتابزده هستند، چرا که در مدت زمان کوتاهی نوشته می‌شوند و تلاش می‌کنند تا نیاز آبی مردم جامعه را برآورده کنند و این جاست که مرز میان ژورنالیسم و ادبیات واقعی آشکار می‌شود.

به عبارتی، سطحی نگری را از ویژگی‌های ژورنالیسم می‌دانید.

ببینید، این به این معنا نیست که روزنامه نگاران آدم‌های سطحی‌ای هستند، بلکه بدان معناست که نمی‌توانند به عمق مطالب بپردازند؛ چرا که زمان لازم برای این کار را ندارند. از این روست که متأسفانه به آثاری که عمیق و برخوردار از جوهره هنری نباشد و ساخت و پرداخت قدرتمندی نداشته و عامه‌پسند باشد، کارهای ژورنالیستی گفته می‌شود.

اما هر تأثیری متقابل است. مارکز یا همینگوی که از بهترین نویسندگان قرن حاضر بوده و هستند با روزنامه نگاری آغاز کرده‌اند...

ادبیات با رشته‌های دیگر همواره در حال دادوستد بوده است و این ارتباط متقابل همچنان ادامه دارد. نویسندگان ما بسیاری از شیوه‌های نگارش ژورنالیستی را وام گرفته‌اند و خود ژورنالیسم با همه ویژگی‌های منفی به ما کمک کرده و به ما معیارهایی داده که براساس آن به تعریف گونه‌های ادبی و سبک‌های مختلف بپردازیم. از سوی دیگر نشریات هستند که به معرفی نویسندگان و کتاب‌های تازه می‌پردازند و بدون رسانه‌ها جایگاه ادبیات، آن گونه که باید و شاید شناخته نمی‌شود.

علاوه بر آن خیلی از شاعران و نویسندگان کودک و نوجوان ما برای بچه‌ها هم می‌نویسند...

بله. بسیاری از نویسندگان کودک و نوجوان، به ویژه بعد از انقلاب از مطبوعات به دنیای ادبیات راه پیدا کردند. بیشتر کسانی که با سروس و نوجوان یا کیهان بچه‌ها همکاری می‌کردند، دست به کار شدند و آثارشان را در قالب کتاب منتشر کردند.

به عبارتی یک ارتباط دوسویه بین نویسندگان و مطبوعاتی‌ها وجود داشته است.

بله. گاهی نویسنده تحت تاثیر یک گزارش یا خبر به نوشتن داستانی می‌پردازد. آنچه اهمیت دارد این است که انتشار یک شعر یا یک داستان در نشریات، موجب می‌شود که کار شاعر یا نویسنده نقد و بازتاب آن دیده شود. از سوی دیگر، کتاب در بسیاری از شهرستان‌ها، پدیده‌ای دست نیافتنی است، در صورتی که نشریات ارزان‌تر و قابل دسترس‌تر هستند.

پس نشریات می‌توانند نقش موثری در گسترش فرهنگ کتابخوانی داشته باشند؟

در جامعه‌ای که بدون تعارف، سرانه مطالعه پایین است، نشریات می‌توانند نقش موثری در کتابخوان کردن افراد داشته باشند. از سوی دیگر ادبیات به چکشی می‌ماند که ما را از روزمرگی نجات می‌دهد و موجب می‌شود به سمت آثاری برویم که به عرق ریزان روحی بیشتری نیاز دارند. اما لزومی ندارد که همه روزنامه نگاران با ادبیات آشنا باشند. آنها بیش از هر چیز باید روزنامه نگاری را بشناسند. مسلم است که هر چه روزنامه‌ها عمیق‌تر و جدی‌تر باشند، این دادوستد بیشتر است. البته بسیاری روزنامه‌های ما به

شمارگان خود می‌اندیشند، در صورتی که باید پذیرفت، روشنفکران که قشر محدودی را دربرمی‌گیرند، چرخ جامعه را به حرکت درمی‌آورند.

رضی هیرمندی:

راه رفتن بر لبه تیغ

رضی هیرمندی، مترجم و پژوهشگر طنز، سال ۱۳۲۶ در سیستان به دنیا آمده و دوره کارشناسی ارشد را در دانشگاه تهران در رشته زبان شناسی عمومی گذرانده و تاکنون بیش از ۶۰ جلد کتاب منتشر کرده است که از آن میان می‌توان به «درخت بخشنده»، «کی کرگدن ارزان می‌خواهد»، «سقوط به بالا» ترجمه شل سیلور استاین، «کاش پاهای اردکی داشتیم» و «اگر سیرک دست‌من بود»... از دکتر ژوس و «خواست نمی‌برد خرس کوچولو؟» از مارتین وادل و... اشاره کرد.

ویژگی‌های نثر روزنامه نگاری کدام است و چه تاثیری بر داستان نویسی نوجوانان می‌گذارد؟

روزنامه نگاری به یک تیغ دولبه می‌ماند که از یک سو می‌تواند منفی و از جهت دیگر مثبت باشد و این تاثیرات خوب و بد ناگزیر است.

ویژگی‌های منفی روزنامه نگاری به سطحی بودن و شتابزدگی خلاصه می‌شود؟

نثر ژورنالیستی می‌تواند تکراری، محدود، دستمالی شده و چرک تاب باشد؛ نثری که وقتی در دایره تکرار بیفتد، از خلایق فاصله می‌گیرد و به سری دوزی خیاط‌ها شبیه می‌شود. از سوی دیگر روزنامه نگاران، فرصت پرداختن به عمق را ندارند. اگر چه، مخاطب گستره روزنامه‌ها و نشریات، به روز بودن آنها و بسیاری عوامل موجب فاصله گرفتن از عمق و پرداختن به سطح می‌شود.

اما این شتاب می‌تواند مثبت هم باشد، به این معنی که ما را با دیگر گونی‌های روز هماهنگ می‌کند.

بله خود شتابی که به عنوان عامل منفی از آن نام می‌بریم می‌تواند موجب پویندگی و سرزندگی هم باشد، چرا که ما را با دنیایی که با شتاب جلو می‌رود و هر لحظه در آن اتفاق تازه‌ای می‌افتد، هماهنگ و همراه می‌کند. این شتاب، اگر چه ویژگی مثبتی نیست، اما نتیجه خوشایندی دارد، چرا که به ایجاز کلام می‌انجامد و این از جنبه‌های مثبت نثر شبه ژورنالیستی است؛ همان نثری که نویسنده‌ای چون جلال آل احمد از آن بهره‌ها برده است.

استفاده از لغات دم دستی و رایج تا چه اندازه مثبت یا منفی است؟ استفاده از این واژگان که در نقد ادبی آن را منفی می‌دانند موجب می‌شود که ارتباط خوبی بین نویسنده و مخاطب برقرار شود و خواننده احساس کند کتاب به زبانی نوشته شده که با آن آشنا و نزدیک است، زیرا این لغات با زندگی روزمره مردم در ارتباط است.

پس شما به گونه‌ای نثر بینابین باور دارید؟

در ذات این عبارت، یک نوع محافظه کاری وجود دارد. نثر بینابین یعنی نوعی مصالحه بین شکل‌های مختلف زبانی و من فکر می‌کنم زبانی به کار کودکان و نوجوانان می‌آید که لایه‌ها و سطوح مختلف زبانی را دربرمی‌گیرد و یکی از عناصر مهم آن خلایق ادبی و هنری است. زبانی که یک کودک مفروض در فلان نقطه از کشور هم می‌تواند آن را بخواند و احساس کند که به زبان او سخن گفته‌اند.

یعنی چه؟ این به معنی زبان سهل و ممتنع است؟

دقیقاً باید از زبان کوچ، زبان ژورنالیستی و... بهره برد و همه این زبان‌ها را با عنصر خلایق در آمیخت و زبانی تازه خلق کرد؛ آن گونه که احمد محمود رفتار کرده است. او شخصیت‌هایی بسیار آشنا و مانوس خلق کرده که به زبان ما سخن می‌گویند و نمی‌گویند، چرا که زبان آنها با ذهن خلایق نویسنده در آمیخته است. بسیاری از ما، زبان شخصیت‌های «زمین سوخته» را به کار می‌بریم، اما نه با این همه زیبایی و ظرافت و ایجاز. به عبارتی روزنامه نگاری به ساده نویسی در صرف و نحو و استفاده از واژگان می‌انجامد.

آشنایی با ادبیات تا چه اندازه به کار روزنامه نگاران کودک و نوجوان می‌آید؟

کار هنری باید به گونه‌ای باشد که یک اثر جدید هنری به جمع آثار اضافه شود. قاعدتاً باید با زبان کودک و نوجوان، همچنین با ادبیات کلاسیک، چه قدیم و چه مدرن آشنا بود.

منظور از کلاسیک مدرن کدام است؟

کلاسیک قدیم گنجینه‌های ارزشمندی چون شاهنامه و مثنوی و گلستان و بوستان را دربرمی‌گیرد و منظور از کلاسیک مدرن، کتاب‌هایی هستند که یک شبه ره صدساله رفته‌اند.

بسیاری از شاعران و نویسندگان کودک در نشریاتی که برای بچه‌ها منتشر می‌شود هم می‌نویسند، بدون آن که تفاوتی در سبک نگارششان به چشم بخورد.

اگر کسی چنین کند معنا و ماهیت ادبیات و ژورنالیسم را دریافته است. این ضعف است که نویسندگان در کتاب و نشریات به یک گونه بنویسند. به هر حال نویسندگان باید در صورت و معنا خلاقانه برخورد کنند.

آتوسا صالحی:

آشنایی با ادبیات ضروری است

آتوسا صالحی، سال ۱۳۵۱ به دنیا آمده و سال ۱۳۶۹ فعالیت خود را با سروس و نوجوان آغاز کرده است. از صالحی تاکنون بیش از سی عنوان کتاب برای کودکان و نوجوانان منتشر شده که از میان آنها می‌توان به آثاری چون «مثل همه، مثل هیچ کس»، «دلم برای تو تنگ است»، «کسی خواب میمون کوچولو را ندیده»، «افسانه‌های شاهنامه در ۹ جلد»، «دریای عزیز و سی و پنج کیلو امیدواری» و... اشاره کرد.

شما نثر ژورنالیستی را چگونه تعریف می‌کنید؟

نثری که ساده و روان است و از پیچیدگی و ابهام و صنایع ادبی در آن خبری نیست و به راحتی با مخاطب خود ارتباط برقرار می‌کند و آنچه می‌خواهد بگوید را به راحتی و به سرعت به او منتقل می‌کند.

آیا همه اینها، ویژگی‌های مثبت این گونه نثر است؟

در کل روزنامه برای این نوشته و منتشر می‌شود که در کوتاه‌ترین زمان با مخاطب خود ارتباط برقرار کند و اطلاعات لازم را در اختیار او بگذارد. نویسندگانی چون همینگوی و مارکز هم روزنامه نگار بوده‌اند و این نوع نگارش را در کارهایشان می‌توان دید.

نویسندگان ما یا روزنامه نگاران ما توانسته‌اند از این ظرف به درستی استفاده کنند؟

نویسندگان ما به ادبیات بیش از اندازه بها می‌دهند و سطح روزنامه را پایین می‌آورند، در صورتی که هر یک، دانش و تخصص خاص خود را می‌طلبند. ای بسا نویسندگان خوب نتوانند گزارش نویسان خوبی باشند و ضرورتی هم وجود ندارد. از سوی دیگر بسیاری از روزنامه نگاران ما با ادبیات، به ویژه ادبیات کهن بیگانه‌اند، در صورتی که متون کلاسیک به دانش آنها و دایره لغاتشان می‌افزاید. روزنامه نگارانی که ادبیات را نمی‌شناسند، نثرشان معیوب است.

پس قالب‌های مختلف باشند، بدون آن که ارزش گذاری شوند.

ما همیشه در پی ارزش گذاری قالب‌ها هستیم. شعر را برتر از داستان و داستان را بهتر از روزنامه نگاری می‌دانیم در صورتی که مخاطب به انواع مختلف نیاز دارد و گاهی یک گزارش، به مراتب تاثیرگذارتر از یک داستان یا شعر است. آنچه اهمیت دارد این است که آثار تولید شده باید خلاقانه باشند. بگذریم از این که ما روزنامه‌ای ویژه کودکان نداریم و آنچه هست هفته‌نامه و ماهنامه است با ویژگی‌هایی که کمتر شباهتی به ژورنالیسم دارد؛ چرا که همان شاعران و نویسندگان کودک در آن می‌نویسند، بی آن که سبک نگارش گزارش یا معرفی کتاب را بدانند.

سجاد صاحبان زند

توماس آکویناس، اندیشمندی است از سده میانه که با همه اهمیتی که در عرصه فلسفه دارد، کتاب‌های بسیار کمی از او به فارسی ترجمه شده است. به تازگی کتاب «درباره آکویناس» نوشته جان اینگلیس با ترجمه بهنام اکبری روانه کتابفروشی‌ها شده است که از چند حیث می‌تواند دارای ارزش باشد. نخست آن که این کتاب که با زبانی ساده نوشته شده، می‌تواند قدم‌های اولیه با این اندیشمند سده میانه را کلید بزند و دیگر آن که، قدمی باشد برای توجه بیشتر پژوهشگران به آکویناس تا کتاب‌های بیشتری درباره او نوشته و منتشر شود. اکبری همچنین دو کتاب دیگر را که یکی درباره آکویناس و دیگری کتابی از خود وی است، در دست انتشار دارد. گفت‌وگوی زیر به بهانه انتشار کتاب «درباره آکویناس» با این مترجم و پژوهشگر انجام شده است.

«درباره آکویناس» در گفت‌وگو با بهنام اکبری

فلسفه را نمی‌توان بی‌ریشه خواند

آن که خواندن هایدگر و دیگر فلاسفه معاصر بد باشد. خود من پیش از آن که آکویناس بخوانم، با فلسفه پیش از او تا حد زیادی آشنا بودم، اما زمانی که با آرای این فیلسوف آشنا شدم، این حس در من ایجاد شد که باید دوباره آرای افلاطون و ارسطو را بخوانم. در همین تحقیقات بود که به نقش تفکر روانی در اندیشه توماس رسیدم. شاید خود توماس این نکته را به صورت آگاهانه نمی‌دانسته. یعنی توماس را انگار به گونه‌ای موظف می‌کند که اندیشه پیش از او را نیز باید شناخته باشید و خود نیز به مرور این اندیشه‌ها می‌پردازد، اما در مورد هایدگر و نیچه...

نام این فیلسوف‌ها را مطرح کردیم، چون خود شما آنها را به عنوان مثال نام بردید...

بله و در کنار آنها فیلسوفی همچون ویتگنشتاین، اندیشه‌های خود را به صورتی مبهم بیان می‌کند و شما نمی‌توانید نقش مستقیم فلاسفه پیشین را در آرای او ببینید. به همین دلیل خیلی‌ها این آثار را خودبسنده می‌دانند و سراغ گذشته آنها نمی‌روند در صورتی که در مورد توماس این گونه نیست.

و حتی ممکن است در مورد فردی چون ویتگنشتاین، به نفی فلسفه گذشته انجامیده باشد... بله. وقتی شما آثار توماس را می‌خوانید، انگار او در حال گفت‌وگو با ارسطوست. یعنی آرای ارسطو را مطرح می‌کند و سپس به نقد و بررسی آن می‌پردازد. این گفت‌وگوی مستقیم با تاریخ فلسفه و وضوح بحث‌های آکویناس، باعث می‌شود حتی اگر به اجبار هم باشد ما به گذشته برگردیم و فلسفه را از گذشته‌اش شروع کنیم.

کتابی که پیش روی ماست شاید دشواری چندانی در ترجمه نداشته باشد. اما آن دو کتاب به هر حال دشواری خاص خود را داشته‌اند. می‌خواهم به عنوان آخرین پرسش در این مورد بگویم.

من زمانی ترجمه این کتاب را شروع کردم که در این حوزه کارهایی را انجام داده بودم. از سویی نثر این کتاب بسیار شیرین و شیواست و به مشکل برخوردیم. اما درباره کتاب خود توماس آکویناس داشتیم. اول آن که زبان تخصصی سده‌های میانه لاتین است و زبان لاتینی ریشه زبان‌های اروپایی است. به همین دلیل اگر ما، واژگان لاتینی را از دریچه زبان انگلیسی یا فرانسوی ببینیم، دچار اشکال می‌شویم. این اشکال را در برخی از ترجمه‌ها دیده‌ایم. حداقل کاری که من می‌توانستم انجام بدهم این بود که کتاب را به کسانی که لاتینی می‌دانستند نشان دهم و از آنها کمک بگیرم. وسواس دوم در مورد اصطلاحات بود. من برای ترجمه اصطلاحات به اصل لاتینی آنها رجوع کردم. سعی کرده‌ام که در صورت نیاز آنها را در پاورقی توضیح دهم. از سویی برخی از این اصطلاحات در زبان فارسی بی‌سابقه و کم‌سابقه بوده‌اند. اگر شما بخواهید در مورد کانت کار کنید، با وجود همه مشکلات، آنقدر منبع دارید که بتوانید کار کنید، اما در مورد توماس این گونه نیست. اما وقتی من کار می‌کردم می‌دیدم که برخی اصطلاحات تاکنون به فارسی برگردانده نشده‌اند و این نکته کار را دشوار می‌کرد. برخی از این ترجمه‌ها به گمان من پیشنهاد است و باید روی آنها بیشتر کار کرد.

دید که چند برابر کسانی که در رشته فلسفه کلاسیک در آزمون شرکت می‌کنند، افرادی هستند که خواستار تحصیلات تکمیلی در فلسفه معاصر هستند. حتی دانشجویان تخصصی ما نیز انگار رقبتی به خواندن افلاطون و ارسطو ندارند. حال فلسفه سده میانه که دیگر جای خودش را دارد. خواندن متون این دوره فلسفی کمی سخت‌تر است و از سویی کار در این مورد کمتر صورت گرفته.

آکویناس، همان طور که شما اشاره کردید، از لحاظ فلسفه تطبیقی نیز بسیار مهم است. وقتی ما آثار او را می‌خوانیم می‌توانیم در مورد ابن رشد، اگوستین و خیلی‌های دیگر متوجه شویم. معتقدم برای خواندن آثار فلسفی باید آنها را دسته‌بندی تاریخی کنیم. در یکی از این دوره‌های تاریخی که مربوط به سده میانه است، فیلسوفی به نام توماس آکویناس را داریم که با خواندن آثارش یک دوره فلسفه افلاطونی و نوافلاطونی، ارسطو و نوارسطویی، یونیوسپوش و... را می‌خوانیم. او تمام فیلسوف‌های پیش از خود را به نوعی در آثارش دارد، گاه به طور مستقیم به آنها پرداخته و آثارشان را نقد و بررسی کرده و گاه در خلال اندیشه‌هایش به طور غیرمستقیم به آنها می‌پردازد. یعنی ما وقتی آکویناس را داریم، تاریخی از فلسفه را در اختیار داریم: «چون که صد آمد، نود هم پیش ماست.»

البته بیان این مسأله ممکن است همان مشکلی را ایجاد کند که شما متوجه آموزش فلسفه کردید، چون به هر حال در مورد هایدگر نیز این مسأله می‌تواند مطرح شود که چون به شناخت او اقدام می‌کنند، کل فلسفه پیش از او را هدف گرفته‌اند... آیا شما این اشکال را وارد می‌دانید یا آن که آکویناس شرایط متفاوتی دارد؟

بله. این اشکال در صورتی که ما بخواهیم از ابتدا به آکویناس و اندیشه‌های او بپردازیم وارد است. کار خوبی که آکویناس با آثارش با خود من انجام داد این بود که مجبور شدم برای شناخت بیشتر او سراغ فلاسفه پیش از او بروم. متأسفانه این نکته در مورد هایدگر و نیچه کمتر اتفاق می‌افتد و به همین دلیل شناخت دانشجویان از آنها ابتر می‌ماند و کمتر کسی آنها را برای شناخت بیشتر این فلاسفه به تاریخ فلسفه ارجاع می‌دهد. ابتر ماندن بد است، نه

سال‌های ۸۴ و ۸۵ ترجمه شده‌اند، اما مشکلات نشر و از جمله اقتصاد نشر چاپ این آثار را کمی دچار مشکل کرد. امیدوارم آن دو کتاب دیگر تا نمایشگاه کتاب تهران در سال آینده منتشر شوند. ما باید این سه کتاب را در کنار هم می‌دیدیم تا بتوانیم قضاوت بهتری از آنها داشته باشیم. اما به گمان من خواننده می‌تواند با خواندن این سه کتاب، تا حد زیادی با آرای توماس آشنا شود.

درباره اهمیت شناخت آکویناس نیازی به توضیح نیست، چه به لحاظ دستگاه فلسفی او و چه به لحاظ فلسفه تطبیقی. به نظر شما چرا درباره این فیلسوف در ایران کم کار شده است؟

این کم کاری می‌تواند چند دلیل داشته باشد. من در مقدمه‌ای که بر کتاب مورس دو وولف نوشته‌ام، این مسأله را تا حدی شرح داده‌ام و شاید اگر آن کتاب زودتر چاپ می‌شد، نیازی به توضیح دوباره نبود. به همین دلیل بود که در این کتاب، به دلیل آن که نمی‌خواستیم به تکرار مسائل بپردازیم، مقدمه مسووط نوشتیم. در آن مقدمه به ورود فلسفه در سده اخیر اشاره کرده‌ام، که انگار از پشت عینک مدرنیته وارد شده است. یعنی از زمان آقای فروغی که می‌خواست فلسفه را به صورت روشمند و غربی عرضه کند، بیشتر به فلسفه دکارت پرداخته‌ایم و آرمان ما فلسفه مدرن بوده است. همه آن چیزهایی که در سال‌های اخیر مورد توجه ما بوده معطوف به کانت، دکارت، هگل و مارکس بوده‌اند. متأسفانه نگاه ما به فلسفه این گونه بود و دانشجویان ما نیز انگار باید فلسفه را وارونه بخوانند. یعنی به جای آن که از تاریخ فلسفه شروع کنند و به فلسفه متأخر برسند، از فلسفه جدید شروع می‌کنند و به گذشته برمی‌گردند؛ از نیچه و هایدگر شروع می‌کنند و به افلاطون و ارسطو می‌رسند. به همین دلیل است که دچار فقر فلسفی می‌شوید و نه تنها شناخت مناسبی از تاریخ فلسفه پیدا نمی‌کنند بلکه حتی شناختشان از هایدگر و نیچه نیز کامل نیست، چرا که شناخت این فلاسفه بدون شناخت بستری که در آن رشد می‌کنند، میسر نیست. مثلاً فهم اندیشه‌های نیچه، بدون فهم فلسفه مسیحیت ممکن نیست. خود غربی‌ها نیز به این نکته اذعان دارند که نمی‌توان بدون شناخت ریشه‌های مذهبی، بسیاری از فلاسفه معاصر از جمله هایدگر و نیچه را شناخت. من نکته‌ای را که همواره در نظر داشته‌ام این است که ما در دانشگاه‌هایمان فلسفه را از ابتدا بخوانیم و به دنیای معاصر برسیم. همین نگاه وارونه سبب شده تا ما به دلیل شناخت نامناسب، به فلسفه معاصر توجه بیشتری داشته باشیم. مثلاً اگر شما به شرکت کنندگان کنکور فلسفه نگاه کنید خواهید

در مقدمه کتاب به این نکته اشاره کرده‌اید که چندین کتاب درباره آکویناس منتشر شده است. چطور شد که این کتاب را برای ترجمه انتخاب کردید؟

البته همان طور که می‌دانید، تعداد بسیار کمی کتاب درباره این اندیشمند به فارسی نوشته یا ترجمه شده است. من این کتاب را همراه دو کتاب دیگر ترجمه کردم که یک سه‌گانه را تشکیل می‌دهد. قرار بود نخست آن دو کتاب دیگر منتشر شوند، اما گویا به دلایل اقتصادی این کتاب زودتر منتشر شد و آن دو دیگر در حال طی مراحل نشرند. این کتاب از این لحاظ که اندیشه‌های آکویناس را از ابتدا بررسی می‌کند و ریشه‌های آن را در ارسطو، افلاطون و افلاطونیان، بئوتیوس و حتی ابن میمون دنبال می‌کند حائز اهمیت است. به عنوان مثال تاکنون در آثاری که درباره آکویناس خوانده‌ام، کمتر دیده‌ام که به ارتباط اندیشگی او و ابن میمون پرداخته شده باشد، اما در این کتاب که جان اینگلیس آن را نوشته، حتی به این مسأله نیز پرداخته شده است.

در عین حال کتاب بسیار کلاسیک نوشته شده، یعنی در ابتدا به زندگی آکویناس و به تدریج وارد مسائل تحلیلی شده است. این نکته هم در انتخاب شما موثر بوده است؟

بله. اما نکته دیگری که در نظر داشتم این بود که ما کتاب‌های مقدماتی خیلی کم داریم. مثلاً اگر کسی بخواهد درباره ابن سینا بخواند، کمتر کتابی مقدماتی درباره او پیدا می‌کند. بنابراین او باید از کتاب‌هایی شروع کند که بسیار تحلیلی و پیچیده‌اند یا باید در شکلی بدتر سراغ خود کتاب‌های ابن سینا برود که سردرگمی‌اش افزایش خواهد یافت. دانشجویان به دلیل وقت کم و زندگی مدرن، ممکن است نتوانند همه فلاسفه را به طور عمیق مطالعه کنند اما این نکته نمی‌تواند دلیل بر آن باشد که آنها را از داشتن یک شناخت ابتدایی محروم کنیم. در نتیجه انتشار کتاب‌هایی چون «درباره آکویناس» ضروری است. مثلاً در پایان نامه‌ام که «نظریه معرفت در آرای توماس آکویناس» عنوان داشت، هیچ کتاب جامعی به فارسی در این باره ندیدم که در صفحات محدود او را معرفی کرده و اطلاعات جامعی درباره‌اش داده باشد. این کتاب، کاملاً مقدماتی است و کسی که این کتاب را می‌خواند توان آن را خواهد یافت که به طور تخصصی‌تر به آثار توماس بپردازد. به نظرم انتشار کتاب‌هایی از این دست، از ضروریات است. انتشاراتی‌ها و دانشگاه‌های معتبر نیز چنین کتاب‌هایی را چاپ می‌کنند که برای دانشجویان کاربرد دارد. حتی آکسفورد به تازگی مجموعه‌ای را منتشر کرده که بسیار مقدماتی به این مسائل پرداخته است.

یعنی باید کتاب‌هایی برای سطوح مختلف وجود داشته باشد که بتوانند متناسب با نیاز خود از آنها استفاده کنند؟

در سه‌گانه‌ای که من در مورد توماس آماده کرده‌ام و یکی از مجلداتش به تازگی منتشر شده، این مسائل لحاظ شده است. یکی از کتاب‌ها به خود آثار توماس اختصاص دارد. دیگری شرح کلاسیکی است از مورس دووولف با عنوان «نظام فلسفی آکویناس» و دیگری همین کتاب است که آن را باید مقدمات آشنایی با آکویناس دانست. البته این کتاب‌ها در

در نشست خبری هفتمین جشنواره امام رضا (ع) عنوان شد

معرفی فرهنگ و باورهای ایران اسلامی به جهان

ارتقای سطح کیفی جشنواره یادآور شد: «تشکیل اتاق فکر با شرکت ۱۰۰ نفر از هنرمندان برجسته، ۱۶۵ نفر به عنوان هیأت علمی در سراسر کشور، ۲۰۶ نفر داور در سراسر کشور، انعقاد ۱۸ تفاهم نامه نظارت کیفی بر جشنواره ها و همایش ها با نظارت معاونت تخصصی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، طرح و تصویب برنامه های هر استان در شورای فرهنگ عمومی استان، تقویت داوری ها، راه اندازی واحدهای ارزیابی در دبیرخانه های موضوعی جشنواره در سراسر کشور، سفارش اثر به هنرمندان و پژوهشگران، پشتیبانی سازمان های تخصصی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی از برنامه های تخصصی این جشنواره در راستای افزایش کیفی این برنامه اند.»

این جشنواره بین المللی، یکی از عظیم ترین جشنواره های فرهنگی و هنری کشور است که همه ساله به مناسبت ولادت امام موسی کاظم (ع)، کریمه اهل بیت حضرت فاطمه معصومه (س) و مولای صبر و رضا، حضرت امام علی بن موسی الرضا (ع) از ۲۸ مهرماه تا هشتم آبان ماه توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با مدیریت و نظارت دبیرخانه دائمی جشنواره و همچنین همراهی اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی ۳۰ استان کشور و دیگر سازمان های مربوط در گستره ملی و بین المللی برگزار می شود.

جشنواره امام رضا (ع) یکی از رویدادهای مهم فرهنگی است که با هدف غنای هنری آثار این حوزه هر سال همزمان با دهه کرامت از یکم تا یازدهم ذیقعدة از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در گستره ملی و بین المللی برگزار می شود. امسال این جشنواره هفتمین دوره خود را پیش رو دارد.

سه شنبه (۲۸ مهرماه) مصادف با اول ماه ذیقعدة از شهر مقدس قم، بارگاه کریمه اهل بیت (س) برنامه های جشنواره فرهنگی و هنری امام رضا (ع) آغاز شد.

سید محمدحسینی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در نشست مطبوعاتی ای که با حضور سید جواد جعفری، مدیرکل فرهنگ و ارشاد خراسان رضوی و دبیر جشنواره فرهنگی و هنری امام رضا (ع) در سالن اجتماعات دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی برگزار شد، با اشاره به اهداف این دوره، این جشنواره را فرصتی برای استعدادیابی و تجلیل از هنرمندانی دانست که در این زمینه فعالیت دارند.

وی با اشاره به این که شناخت و حمایت از هنرمندان و تولیدکنندگان آثار هنری این حوزه از رویکردهای برگزاری این جشنواره است، خاطر نشان کرد: «جشنواره فرهنگی - هنری امام رضا (ع) با اهداف ترویج فرهنگ و معارف غنی رضوی در سطح جامعه برای گسترش فعالیت های فرهنگی، هنری و مذهبی در ۳۰ استان کشور برگزار خواهد شد.»

حسینی با اشاره به پیشینه این جشنواره گفت: «این جشنواره در استان های مختلف برگزار می شود و در میانه راه به شهر شیراز می رسد و در آنجا با تصویب شورای فرهنگ عمومی شورای عالی انقلاب فرهنگی بزرگداشت حضرت احمد بن موسی، شاهچراغ در روز ششم ذیقعدة به رسم هر سال برگزار خواهد شد. هشتم آبان ماه و در مشهد مقدس نیز این مراسم با حضور مقامات و رئیس جمهور پایان می یابد.»

وی با اشاره به این که این جشنواره در آغاز از استان خراسان آغاز و هر سال بر عظمت آن افزوده شد اظهار داشت: «امسال جشنواره فرهنگی هنری امام رضا (ع) در گستره ای وسیع و باشکوه بیشتری نسبت به گذشته برگزار خواهد شد، به طوری که علاوه بر مراکز استان ها در برخی از شهرستان ها نیز برپا خواهد شد.»

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی ارتقای رشد کیفی و کمی این برنامه را از ضروریات عنوان کرد و اظهار داشت: «در این دوره علاوه بر مرکز استان ها، برخی از شهرستان ها نیز میزبان این رویداد فرهنگی و هنری خواهند بود. براساس آمارهای ارائه شده، آثار تولیدی امسال با رشد ۳۰ درصدی کمی مواجه می شوند.»

دکتر حسینی میزبانی ۲۰ کشور خارجی را از دیگر ویژگی های جشنواره هفتم خواند و گفت: «در بخش جشن های مردمی نیز شش هزار گروه شرکت دارند. وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی سعی دارد با گسترش جشنواره های هنری به تمام استان ها و شهرهای کشور، زمینه ای را فراهم کند تا هنرمندان شهرستانی نیز بتوانند با چنین رویکردی بهتر به معرفی آثار خود بپردازند.»

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در زمینه آثار ارائه شده برای شرکت در این جشنواره ملی و بین المللی اعلام کرد: «براساس آماری که از سوی دبیرخانه

این جشنواره اظهار داشت: «تئاتر، فیلم، هنرهای تجسمی و موسیقی از جمله بخش های هنری جشنواره امام رضا (ع) به شمار می روند. البته هر یک از بخش های ذکر شده زیرشاخه های خود را هم پوشش می دهند و برای نمونه در هنرهای تجسمی شاهد آثاری در زمینه خوشنویسی، هنرهای دستی و عکس هستیم.» جعفری در زمینه تمهیدات اندیشیده شده برای

اعلام شده است، ۳۸ هزار و ۲۸۵ اثر در جشنواره فرهنگی هنری امام رضا (ع) شرکت کرده اند. در این دوره، ۲۹ جشنواره، هشت همایش و ۳۱ نمایشگاه در داخل کشور و ۳۳ جشنواره، هفت همایش و ۲۳ نمایشگاه در خارج از کشور برگزار خواهد شد. وزیر فرهنگ ادامه داد: «همچنین مسابقه ای اینترنتی با عنوان «نامه ای به امام رضا (ع)» با همکاری خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) برگزار می شود. در این راستا از سوی ستاد برگزاری جشنواره، از ۱۶۵ عضو هیأت علمی برای غنای بهتر جشنواره درخواست همکاری شده است.»

وی با بیان این موضوع که «فعالیت های فرهنگی ایران در خارج از کشور، پاسخگوی نیاز ما نیست» خاطر نشان کرد: «توانمندی ما در خارج از کشور بیش از آن چیزی است که امروز انجام می شود. ما باید از هر مناسبتی برای معرفی ایران و فرهنگ غنی آن استفاده کنیم.»

دکتر حسینی همچنین در زمینه برگزاری این جشنواره در خارج از ایران تصریح کرد: «این برنامه محدود به داخل کشور نیست و امسال در بیست کشور که متشکل از کشورهای همسایه، آسیای شرقی و برخی کشورهای اروپایی اند، برگزار می شود. حتی به این بیست کشور بسته فرهنگی مربوط به این جشنواره نیز ارائه شده است و در ضمن قرار است به جز این بیست کشور، کشورهای دیگر نیز در این زمینه فعالیت هایی انجام دهند.» وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی اضافه کرد: «از جمله ویژگی های جشنواره امسال بهره برداری مستند تاریخی «جاده ولایت» همراه با کتاب جاده ولایت توسط مرکز گسترش مستند و تجربی، تولید و انتشار گسترده آثار مرتبط با فرهنگ رضوی، نامگذاری میادین و اماکن عمومی و خیابان ها و مجتمع های مسکونی به نام امام رضا (ع)، افتتاح پروژه های عمرانی با همین نام مقدس، نقش برجسته صداوسیما جمهوری اسلامی ایران در تولید برنامه و اطلاع رسانی جشنواره و ایام میلاد برگزاری همایش طب الرضا برای احیای طب سنتی ملهم از آموزه های رضوی برای نخستین بار، جشنواره رادیو تلویزیونی و برگزاری مسابقه اینترنتی با مشارکت خبرگزاری «ایکنا» با عنوان دهه کرامت و برگزاری مسابقه ای مستقل با عنوان «نامه ای به امام رضا (ع)» است.

در ادامه این نشست، سید جواد جعفری، مدیر کل ارشاد خراسان رضوی، درباره بخش های هنری

دانشگاه عالی
نخستین مسابقه نمایشنامه نویسی با موضوع
انقلاب اسلامی ایران

در آستانه دهه چهارم انقلاب اسلامی شکوهمند ملت بزرگ ایران و به منظور تکرین و به یادگاری و بیداری، بهشت و عدالت، مدنیت و آزادی و با هدف ثبت آن همه حماسه آرینی های شور انگیز در حافظه تاریخی بشری، نخستین مسابقه نمایشنامه نویسی با موضوع انقلاب اسلامی ایران برگزار می شود این مسابقه فرصتی است برای همه صاحبان ایده و نظر و دیدگاه های خلاق، هنرمندانی که خود را در تاریخ و سرنوشت میهنی شان شریک و دخیل می دانند و اهمیت روشنگری و بازتابی حقایق و وقایع را برای فرزندان امروز و فردا در حافظه ماندگار و متناسب با موضوع رویداد انقلاب اسلامی برای انسان معاصر و روش های تربیتی - آرمان های ملی و آزادی خواهی، نظم ستیزی و عدالت طلبی، حماسه سازی، ایثار و سایر تأثیرات تمدنی آن در جهان کنونی، آثار ماندگار و شایسته ای را به کنجینه ای ادبیات نمایشی کشور خواهند افزود.

● مدارک مورد نیاز:
۱. فرم پر شده تقاضای حضور در مسابقه «ایران» هر نمایشنامه پر کردن یک فرم جداگانه الزامی است
محدودیتی بر تعداد آثار وجود ندارد
۲. سه نسخه تاپ شده از نمایشنامه به همراه فایل آن در محیط word بر روی لوح فلش در
۳ یک نطفه فلش پرستلی نویسنده.

● جوایز مسابقه:
به منظور حمایت و پشتیبانی معنوی، آثار برترنده در قالب کتاب مستقل منتشر خواهد شد. همچنین جوایزی به رسم با عنوان «به ده از برگزیده به شرح زیر اهدا می شود:
۱. سه اثر برترنده نخست: هر یک ۲۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال، معادل دو میلیون تومان
۲. سه اثر برترنده دوم: هر یک ۱۵۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال، معادل یک میلیون و پانصد هزار تومان.
۳ چهار اثر برترنده سوم: هر یک ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال، معادل یک میلیون تومان.

● آگهی شماره:
۱. ارسال آثار از طریق پست سفارشی تا تاریخ ۳۰/۱۰/۸۸
۲. اعلام نتایج و اهدای جوایز تا تاریخ ۳۰/۱۰/۸۸

فرم تقاضای حضور در نخستین مسابقه سراسری نمایشنامه نویسی با موضوع	عنوان نمایشنامه
انقلاب اسلامی ایران	نویسنده
میل	میران تحصیلات (با ذکر رشته و گرایش)
شماره تماس نویسنده	نشانی دقیق پستی
با احتیاط کامل از مدار فراخوان نخستین مسابقه سراسری نمایشنامه نویسی با موضوع	انقلاب اسلامی ایران، مدارک فوق را در صحت و درست بودن آن می نغی.
تاریخ و امضاء	

آدرس: خیابان انقلاب اسلامی، بین خیابان فلسطین و صیای جنوبی، ساختمان شماره ۱۰۸۰، طبقه دوم، روابط عمومی، صندوق پستی: ۱۳۱۵-۳۱۳ شماره تماس: ۶۶۹۶۶۲۱۲ - ۶۶۹۱۵۲۵۹

کاوه رحمانی

کتاب «نامه زرین سلامت» به تازگی توسط دکتر محمد رسول دریایی و به همت بنیاد پژوهش های اسلامی آستان قدس رضوی منتشر شده است. دکتر دریایی، مترجم، محقق و نویسنده آثار اسلامی، دوران متوسطه و دانشگاه را در سال های ۱۳۴۵ تا ۱۳۵۵ در رشته های زبان و ادبیات عرب و زبان انگلیسی طی کرد. وی سپس در گرایش زیست شناسی گیاهی و علوم تغذیه و طب گیاهی به تحصیل پرداخت. دریایی اکنون در زمینه علوم زیست شناسی، تغذیه و طب سنتی اشتغال دارد و دارای مدرک دکترا از دانشگاه و انجمن ترویج گیاهان دارویی است. از جمله آثار وی که بالغ بر ۲۵ جلد کتاب است، می توان به «اسرار خلقت و شبیه سازی انسان»، «ورزش و تغذیه در فرهنگ ایرانی»، «دانشنامه طب اهل بیت (ع)»، «طب الصادق»، «امام صادق (ع) مدیریت فرهنگی - علمی جهان تشیع و الگوی صحیح تغذیه» اشاره کرد. وی کتاب «نامه زرین سلامت» را که به طب الرضا (ع) اختصاص دارد، همزمان با میلاد این امام منتشر کرده است.

رساله ذهبیه «نامه زرین سلامت» در گفت و گو با محمد رسول دریایی

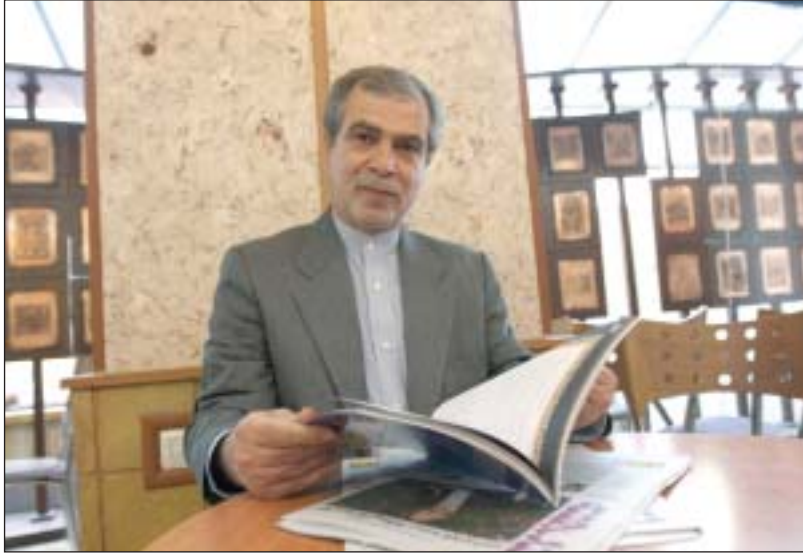
رازهای سر به مهر سلامتی

مورد توجه جدی قرار گرفت؟

این دانش از همان ابتدا مورد توجه بود، اما از دوره صفویه مورد توجه جدی تر قرار گرفت. علی ابن عبدالعال کرکی، مشهور به محقق کرکی، از عالمان برگزیده عصر صفوی است که مرحوم علامه مجلسی (ره) در کتاب بحار الانوار وی را معرفی کرده و به نقل از آن عالم دین باور، به آموزه های طبیبی امام رضا در «نامه طلایی» پرداخته است. محقق کرکی، در عصر صفویه از مهاجران علمای شیعه لبنان بوده که از اختناق و فشار حکومت های غیر شیعی رهایی یافتند و به ایران روی آوردند. حضور او و محققانی از این جمله، سبب تقویت حوزه های علمی - دینی در اصفهان، قزوین، تبریز و مشهد شد. در واقع، آنها ادامه دهنده راه فقهای اصیل شیعه در عراق و به ویژه شهرهای حله و نجف بودند. همزمان با تشکیل دولت صفوی و پس از آن که این دولت به رشد تشیع و تقویت فرهنگ شیعی توجه نشان داد، بسیاری از کتاب های عربی شیعه که نسخه های خطی آن بیرون از ایران بود، همراه مهاجران به ایران آورده شد. در نتیجه وارد شدن این کتاب ها و قرار گرفتن آنها در کتابخانه های حکومت صفوی و مدارس، پشتوانه فرهنگ علمی شیعه، قوی تر و نیرومندتر شد و بسیاری از این کتاب ها تا امروز در کتابخانه های بزرگ کشور بر جای مانده است. همه این مسائل دست به دست هم داد تا مسائل علمی شیعه، از جمله طب الرضا بیشتر مورد توجه قرار بگیرد.

محتوای نامه امام (ع) که اساس کتاب شما بر پایه آن است، چیست؟

این نامه دربرگیرنده مجموعه ای از توصیه ها و رهنمودهای طبیبی عمومی است که محتوای آن از تجارب امام (ع) و سخنانی است که از پدران شنیده اند. همان گونه که اشاره شد، امام در آغاز نامه خویش می فرماید: «مفاد پیام، در مورد آنچه که خود تجربه کرده ام و صحت آن را با آگاهی ژرف فهمیده ام و آنچه به مرور زمان از گذشتگان به جای مانده است. و تلاش انسان در توجیه جهل به آن پذیرفتنی نبوده و در ترک آموزه ها معذور نخواهد بود.» در فصل اول می بینیم که امام (ع) نه تنها بر دانشمندان طب در دوره اسلامی پیشی گرفته، بلکه محتوای پیام توانست هسته مرکزی تکوین آرای پزشکان آینده قرار گیرد. در فصل دوم، رهنمودهایی در کیفیت میل به غذا و نوشیدنی ها به لحاظ کمیت و کیفیت بیان شده است که تماماً در راستای حراست از سلامت بدن است. امام (ع) در فصل سوم به تهیه نوعی خاص از نوشیدنی که معجونی از گیاهان دارویی است و دارای فواید بسیار و قابلیت هضم برای استفاده به عنوان دسر بعد از غذا اشاره فرموده که مقصود ایشان در این پیام، تنها شخص مأمون نیست، بلکه هر کس که به سلامت خود علاقه مند است، می تواند از آن استفاده کند و تاکید امام (ع) در فصل چهارم، بر عدم افراط استعمال آب بعد از غذا است، زیرا این شیوه ناصحیح موجب زیان هایی برای معده و سرانجام بر سایر اعضای بدن می شود. در فصل های بعدی نیز مسائلی بسیار دقیق از این دست مورد توجه ایشان قرار گرفته است.

شایسته ترین متن آموزشی - کاربردی در تحقق سلامت، بهداشت و سعادت انسان، نه تنها در دوران مشعشع طلایی رنسانس اسلامی و خلافت عباسیان است، بلکه اگر ژرف اندیشانه و بی غرضانه مورد نقد، کاوش و پژوهش قرار بگیرد، همین امروز نیز می تواند پاسخگوی نیازهای پزشکی، بهداشتی و سلامت همه انسان ها باشد. درست است که این متن از دنیای سنتی و معنوی آمده است، اما فرازهای آن هر یک می تواند عنوان پژوهش و همگرایی در جهان طب و بهداشت باشد. امروزه نیز بشریت به فرازهای درخشان این پیام نیازمند است؛ پیامی که ظاهراً خطاب به مامون خلیفه عباسی و حاوی نکات بسیار جالبی است. البته پیام فرازهای این متن با آموزه های طبیبی غیر دینی تفاوتی جدی دارد. چرا که خصیصه متن دینی این است که با حقیقت مستتر در میان واژه ها، پنجره ای فراروی مخاطب می گشاید که در دوران مدرنیته بسته مانده است. انسان امروز در تمام ابعاد دچار بحران معناست و معنار باید در متن دینی یافت و فراموش نشود که انسان امروز به هر حال، انسان است و متن دینی دارای شاخصه هایی فراتر است و شاید مخاطبی که از این متن (طب الرضا) آغاز می کند، بعدها بتواند راحت تر سراغ «حکمت سلامت» برود، چرا که متن رساله، جرقه ای است که مخاطب پس از خواندن، تحلیل و کاربرد فرازهای آن، برای نقد و پژوهش های بعدی شایق تر می شود.

«طب الرضا» از چه زمانی توسط پژوهشگران متن «طب الرضا (ع)» به باور صدها پزشک اهل علم و کلام، شایسته ترین متن آموزشی - کاربردی در تحقیق سلامت، بهداشت و سعادت انسان، در همه دوران ها است

وضیع و شریف، غنی و فقیر، حکیم و فقیه، عالم و آگاه فراهم ساخته است. منبع فیاض این گونه روایات حیات بخش، کتاب پر صلابت «وسایل الشیعه» شیخ حر عاملی (ره)، «خصال» شیخ صدوق (ره)، «عیون اخبار الرضا (ع)»، «کافی» شیخ کلینی (ره)، «ارشاد» شیخ مفید (ره) و ذیل و حواشی تفاسیر آیات طبیبی و بهداشتی قرآن حکیم برگرفته از آرای مفسران عظام شیعه، بوده است و در مقام بعدی، کتب تشریحی «قانون در طب» شیخ رئیس بوعلی سینا، «تذکره داوود انطاکی»، «جامع مفردات الادیبه و الاغذیه» ابن ابیطار، «الحاوی فی الطب» محمد بن زکریای رازی، «حیاه الحیوان» دمیری، «طبقات الاطباء» ابن جُلجل، «الفهرست» ابن ندیم و صدها کتاب دیگر که همگی به فیض اشارات پیشوایان دین مبین گرد آمده است، از این تبارند.

متاسفانه برخی در این عرصه چندان که باید دقت لازم را مبذول نکرده اند و مسائل را بدون ذکر منابع مستند منتشر کرده اند. اعتقاد شما در این باره چیست؟

می پذیرم که طب های کاذب و انحرافی، تغذیه و سلامت مردم را به خطر انداخته اند، اما در حوزه دین مداری نیز یک کار سیستماتیک، تحلیلی و مستند به مقولات معنوی به درستی صورت نگرفته است. سلامت روح، روان و جسم، نکته مهمی است که در این رویکرد مغفول مانده. غایت هدفمند شریعت است که با تغذیه و بهداشت پیوندی ناگسستنی دارد. اساس محوریت سعادت انسان در سیستم معرفت دینی و برهان قرآن، گزینه های صحیح و بهداشتی مواد خوراکی است که زمینه را برای پیشگیری از جرم و جنایت و آلودگی و گناه فراهم می آورد، اما باید توجه داشت که این مطلب از منابعی مستند تهیه و استخراج شوند، چرا که نادرستی منابع، خسراتی جبران ناپذیر برای ما خواهد داشت.

... و اما درباره کتاب اخیرتان، «طب الرضا (ع)» درباره آن بگویید.

متن «طب الرضا (ع)» به باور صدها پزشک، متخصص، فیلسوف، حکیم، اهل علم و کلام،

شما تاکنون چند کتاب درباره دانش ائمه معصوم (ع) در عرصه پزشکی نوشته اید و چطور شد که این مبحث را برای پژوهش های خود انتخاب کردید؟

اقبال روز افزون مردم جهان و به ویژه ایران به «طب اصیل مکمل» و بازگشت به طبیعت و «تغذیه سالم» لزوم پژوهش بیشتر در متون معرفت دینی را ضروری می سازد و چرایی نقد و بررسی متون اصیل اسلامی در عرصه پژوهش های تطبیقی با پیشوایان سترگ بشریت، همواره بر ضرورت تغذیه صحیح و شیوه زندگی سالم پای فشرده اند و از همین روست که باید از رهیافت های مذهبی خود بهره ببریم و از میراث فرهنگی متون مذهبی مان که برآمده از احادیث است، استفاده کنیم. اگر چنین نکنیم مشکلی بزرگ در همه ابعاد زیستی و در همه زمینه ها از جمله بهداشت، تغذیه و غایت هدفمند دین مبین که سلامت روانی و جسمی مخاطبان است ایجاد می شود. در واکاوی های ژرف روایات، ما به عنوان باور مندان نظام منسجم و مترقی الهی - اسلام به بیش از پنج هزار روایت و حدیث در خصوص مسائل تغذیه، بهداشت و سلامت و فهرست گسترده ای از ماکولات و نوشیدنی های جایز و حلال برمی خوریم که در عرصه جهانی از اهمیت ویژه ای برخوردارند. در میان سلسله پیامبران عظام الهی و نیز ائمه معصومین (ع) و مهم تر از همه، پیامبر اعظم (ص)، امام الموحدین علی (ع) و نیز سه پیشوای راستین اسلام، امام باقر، امام صادق و امام رضا (ع) بیش از سایر ائمه در عرصه پزشکی، بهداشت، تغذیه و سلامت افزای لطایف فرموده اند؛ هر چند که همه ائمه «کلمه نور واحد» شمرده می شوند، لیک بر اساس مقتضیات زمانی و اوضاع مکانی و عرصه آزادی بیان و تبیین حقایق برخی از ایشان ویژگی هایی دارند. رشد و شکوفایی خردورزی و توسعه تعقل فلسفی و دلایل و براهین عقلانی که اهل آن، همواره با عینک فلسفه و برهان علمی می نگرند، فرآیند توجیهات علمی و طبیبی از سوی معصومین (ع) را ضروری می ساخته است.

شما برای نوشتن این آثار از جمله «نامه زرین سلامت» که به احادیثی از امام رضا (ع) اختصاص دارد، از چه منابعی بهره گرفته اید؟

در رویکرد های تاریخ طب، در میان ادیان و مکاتب و نحله های شبه دینی و برخی آموزه های کاذب دینی، برخی رویکردی سلف سرویسی داشته اند، به این معنا که از دانشوران شاخص، از هر کیش و آیین و دینی در عرصه طب و تغذیه، گزاره هایی اخذ کرده و سرانجام ملغمه ای از آموزه ها و آداب و آرای موجود در آن مکتب را به خورد انسان داده اند، اما درباره بیانات و آموزه های حکیمانه امامان شیعه، ماهیت و هویت فرازها و تحلیل ها، ژرف و گسترده و فراتر این که متصل به سرچشمه فیاض الهی است. کوتاهی متن و گزاره گرای «طب الصادق (ع)» و به ویژه طب الرضا (ع)، روانی، سلامت و سادگی مشترکات مفهومی با طب اصیل و بومی همه اعصار، بهترین امکان را در تاثیر کلام معصوم در عالی و دانی،

اطلاعات از ضروری ترین ابزار هر تحقیق علمی است. یافتن اطلاعات مفید و مورد نیاز هر تحقیق نیز از میان حجم انبوه منابع اطلاعاتی به عنوان کاری دشوار تلقی می شود که از عهده دانش آموختگان رشته کتابداری برمی آید. کتابداران و متخصصان اطلاع رسانی به عنوان میانجی اطلاعات و کاربران آنها، تا حدود زیادی مشکلات اطلاع یابی پژوهشگران را مرتفع خواهند ساخت. اما به نظر نمی رسد این افراد هم بدون آشنایی با علوم روز کتابداری و اطلاع رسانی از عهده چنین وظیفه خطیری برآیند. کارشناسان و صاحب نظران علوم کتابداری معتقدند؛ کتابداران تنها در صورتی می توانند اطلاعات کاربردی مورد نیاز پژوهشگران را در سریع ترین زمان ممکن از میان حجم انبوه اطلاعات در اختیارشان قرار دهند که با فناوری های نوین اطلاعاتی آشنا باشند. آشنایی با این فناوری ها نیز فقط در سایه آموزش هایی میسر خواهد شد که متناسب با پیشرفت علم کتابداری باشد. پیرو چنین ضرورتی جلسه مهرماه انجمن کتابداری و اطلاع رسانی ایران که با حضور دانشجویان و استادان علم کتابداری در کتابخانه ملی ایران برگزار شد به بحث در این باره اختصاص یافت.

گفت و گو با متخصصان علوم کتابداری درباره سیستم های نوین اطلاع رسانی

روز آمد شدن در عرصه کتابداری

حمید علیزاده:

فرا تر از مرزهای کتابخانه سنتی برویم

دکتر حمید علیزاده، متخصص علوم کتابداری و اطلاع رسانی یکی از کارشناسان علوم کتابداری و اطلاع رسانی است که در این جلسه با سخنرانی درباره پایان نامه دکترای خود با موضوع «کارآمدسازی بازیابی اطلاعات بین زبانی فارسی-انگلیسی با استفاده از فنون پردازش زبان طبیعی» آموزش علوم روز اطلاع رسانی را برای کتابداران امری ضروری دانست. دکتر علیزاده با مرتبه استادیاری، مدیر امور پژوهشی در مرکز منطقه ای و اطلاع رسانی علوم و فناوری و عضو گروه پژوهشی زبان شناسی رایانه ای است که با وی گفت و گویی انجام داده ایم.

ضرورت بحث درباره چنین پدیده نوینی در علم کتابداری و اطلاع رسانی چیست؟

بسیاری از اطلاعات مورد نیاز پژوهش های علمی در میان منابع اطلاعاتی به زبان های مختلفی وجود دارد که پژوهشگران با آن زبان ها آشنایی کافی ندارند. همین مسئله یافتن اطلاعات را با مشکل مواجه ساخته و امر تحقیق را به تعویق انداخته است. بازیابی اطلاعات بین زبانی، یکی از مباحث اطلاع رسانی نوین در دنیای امروز است. لازم نیست دیگر کاربران کتابخانه ها موضوع مورد جست و جویشان را به چند زبان به موتورهای جست و جوگر در پایگاه های اطلاعاتی اینترنتی بدهند. آنها می توانند با دادن یک عبارت با زبان مادری خود به سیستم، اطلاعات مرتبط با آن را پس از انجام پردازش های مختلف از میان هزاران منبع اطلاعاتی مختلف بازیابی کنند. کارآمدسازی بازیابی اطلاعات بین زبانی فارسی و انگلیسی با استفاده از تکنیک های پردازش زبان طبیعی نیز یکی از سیستم های مرتبط با این بحث است که در این جلسه به آن می پردازیم. به واسطه چنین سیستمی، کاربران کتابخانه ها می توانند اطلاعات مورد نیازشان را با ارائه یک عبارت فارسی، از میان مدارک اطلاعاتی انگلیسی زبان جست و جو کنند. اگر چنین نظامی محقق شود، تحول عظیمی در مراکز اطلاع رسانی ما رخ می دهد و کاربران کتابخانه ها با دنیایی از اطلاعات تخصصی و غیر تخصصی مواجه خواهند شد.

مدارک اطلاعاتی یافت شده توسط محققان نیز توسط این سیستم ترجمه می شوند؟

سیستم فقط کار ترجمه عبارت مورد جست و جو را انجام می دهد و ترجمه متن های یافت شده بر عهده خود پژوهشگران است. آنها می توانند مدارک پیدا شده را با استفاده از یک عامل انسانی یا ماشین، ترجمه و مورد استفاده قرار بدهند.

این سیستم در همه کتابخانه های تخصصی و عمومی قابل اجراست یا این که فقط کتابخانه های خاصی را دربرمی گیرد؟

این سیستم در کتابخانه ها، محیط های وب و هر جایی که از فرایند دسترسی به اطلاعات صحبت می شود، قابل پیاده سازی است و هیچ نوع محدودیتی ندارد.

یعنی موضوع های عمومی را هم جست و جو می کند؟

بله، شما کاربری را در نظر بگیرید که اطلاعات عمومی درباره بهداشت و رژیم های غذایی از یک منبع اطلاعاتی به زبانی غیر از زبان مادری اش می خواهد. او دیگر یک کاربر تخصصی و دانشگاهی نیست؛ بلکه کاربری عمومی است. این سیستم برای کاربران آماتوری که جست و جوگرهای حرفه ای ندارند و احتمالاً با مشکلات زبانی هم مواجه هستند، کارایی بیشتری خواهد داشت. آنها با کمک این پدیده نوین اطلاع رسانی می توانند

از میان منابع اطلاعاتی که تا دیروز نمی توانستند به آنها دسترسی داشته باشند، اطلاعات مورد نیازشان را بازیابی کنند.

اما به نظر می رسد کاربران آماتور کتابخانه ها که با روش جست و جو در کتابخانه آشنایی ندارند، نمی توانند از این سیستم بهره مند شوند؟ کاربرانی که با اصول اولیه جست و جوی منابع اطلاعاتی الکترونیکی آشنا بوده و استفاده از موتورهای جست و جوگر تخصصی را تجربه کرده باشند می توانند از سیستم های نوین اطلاع رسانی بهره مند شوند. البته در کتابخانه ها همیشه کتابدارانی هستند که به کاربران با تجربه کمتر، مشاوره ارائه دهند.

با توجه به آن که تعداد قابل ملاحظه ای از کتابخانه های ما با سیستم سنتی اداره می شوند، چگونه می توان انتظار داشت چنین سیستمی در همه کتابخانه های ما کاربرد داشته باشد؟

نظام های نوین اطلاعاتی به واسطه اشتراک دانش، بالنده شده و سر پا نگه داشته می شوند. پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (ISC) یکی از این نظام هاست که نخستین بار در کتابخانه منطقه ای شیراز مطرح شد و اکنون در اختیار کل دانشگاه های ایران و حتی ۵۳ کشور اسلامی قرار گرفته است. امروز هم در این سخنرانی هدف ما مطرح شدن یک سیستم جدید در جامعه تخصصی کتابداری ایران است تا با بحث و بررسی، مشکلات احتمالی آن برطرف شده و سپس به همه کتابخانه های کشور انتقال یابد.

این سیستم همه نوع منابع اطلاعاتی را جست و جو می کند یا فقط به منابع خاصی دسترسی خواهد داشت؟

این سیستم مانند شاه کلیدی قفل های بسته زبان های مختلف را باز می کند و چنین قابلیتی به منبع اطلاعاتی خاصی محدود نمی شود. فرقی نمی کند که اطلاعات در یک کتاب، مجله یا پایگاه ثبت اختراعات الکترونیکی یافت شود، مهم آن است که این منابع به واسطه کتابخانه مورد نظر قابل دسترسی باشند. یعنی سیستم کارآمدسازی اطلاعات به آن منابعی در کتابخانه ها دسترسی خواهد داشت که اشتراک آنها گرفته شده باشد.

پدیده های نوین اطلاع رسانی فقط کاربران کتابخانه ها را یاری می رساند یا برای کتابداران هم مفید است؟

کتابدارها همیشه در صددند تا با کیفیت ترین خدمات اطلاع رسانی را در کتابخانه ها به کاربران ارائه دهند که نظام های نوین اطلاع رسانی می توانند در این باره به آنها کمک های موثری کنند. این نظام ها که امروز درباره آنها صحبت می کنیم به کتابدارها کمک می کنند تا جست و جوهای انجام دهند که در صدد موفقیت بیشتری خواهند داشت. بسیاری از منابع اطلاعاتی که تا قبل از این در دسترس کتابدارها نبود به واسطه چنین نظام هایی بازیابی می شوند. تکنیک های پردازش زبان طبیعی، کامپیوترها را تعلیم می دهند تا مثل انسان ها با متن های اطلاعاتی برخورد کنند و همه معانی مربوط به موضوع مورد نظر را از دل آنها بیرون بکشند. به واسطه چنین توانایی، مدارک اطلاعاتی هم که شاید فقط کمی با آن موضوع مرتبط هستند بازیابی می شوند و حاصل جست و جو حجم بالایی از اطلاعات خواهد بود.

عملیاتی شدن نظام های نوین اطلاع رسانی که به تقویت کتابخانه های دیجیتال می انجامد، سبب فراموشی کتابخانه های سنتی نخواهد شد؟

زمانی که شبکه جهانی وب، سازوکارها و تبادل اطلاعات سنتی را تغییر داد، خیلی ها فکر کردند دیگر کتابخانه ای ساخته نخواهد شد و بودجه ای برای خرید نشریات و کتاب های چاپی در نظر گرفته نمی شود، اما آمارهای امروز نشان می دهند نه تنها شمارگان کتاب ها و مجلات چاپی کم نشده، بلکه در حال فزونی است. همچنین بسیاری از تحقیقات نشان می دهند دانشجویانی که برای تحقیقاتشان به منابع اطلاعاتی با حجم بالا نیاز دارند، ترجیح می دهند این اطلاعات را به جای desktop کامپیوترشان، از روی کتاب یا منابع سنتی دیگر مطالعه کنند تا چشمانشان آسیب نبینند. بنابراین مطمئناً اطلاع رسانی سنتی و مدرن به موازات هم

پیش می روند و نظام های جدید، تنها به تکامل فرآیند اطلاع رسانی می انجامد و هیچ یک جای دیگری را نخواهند گرفت.

ابراهیم عمرانی:

کتابداران؛ میانجی کاربران و اطلاعات

ابراهیم عمرانی، عضو هیات مدیره انجمن کتابداری و اطلاع رسانی ایران، آموزش علوم روز اطلاع رسانی به کتابداران را از وظایف انجمن عنوان کرد که در این باره با وی گفت و گو کردیم. عمرانی یکی از اعضای شورای سیاستگذاری تأمین منابع علمی کنسر سیوم وزارت علوم و کتابدار دانشکده علوم دانشگاه تهران است که با همه کتابخانه های وابسته به دانشگاه تهران در ارتباط است.

هدف از برگزاری چنین همایش های تخصصی از طرف انجمن کتابداری و اطلاع رسانی ایران برای کتابداران چیست؟

همه دانشگاهیان نیاز دارند تا پس از پایان دوران تحصیل در دانشگاه همچنان آموزش ببینند و با علوم روز تخصصشان آشنا شوند. انجمن ها نیز در همه جای دنیا مسوولیت بازآموزی پس از تحصیل را بر عهده دارند که انجمن کتابداری و اطلاع رسانی ایران از این قاعده کلی مستثنی نیست. مبحثی که امروز در میان کتابداران مطرح می شود، استناد رشته کتابداری را با یک موضوع جدید در این حوزه آشنا کرده و به دانشجویان ایده های نوینی برای پایان نامه های تحصیلی شان ارائه می دهد.

موضوع جلسه یکی از روش های نوین جست و جوی اطلاعات است که برای کاربران کتابخانه ها کارایی دارد. فکر نمی کنید که باید کاربران هم در کنار کتابداران به این جلسه دعوت می شدند؟

سخنرانی امروز درباره گوشه ای از حرکت هایی است که میلیون ها محقق اعم از کارشناسان کامپیوتر، زبان شناسان و کتابدارها در حوزه بازیابی اطلاعات انجام می دهند. مرکز زبان شناسی رایانه ای شیراز هم از این سه طیف متخصص استفاده می کند تا امکانات جست و جوی فارسی در دل موتور کاوش های چند ملیتی را بالا ببرد. بنابراین آنها برای رسیدن به این هدف علمی مهم نیاز دارند که بدانند پشت جست و جویی که مثلاً موتور گوگل انجام می دهد چه اتفاقاتی می افتد؛ اما چنین اطلاعاتی برای کاربران و جست و جوگران کارایی ندارند. زمانی که بحث های تخصصی حوزه بازیابی اطلاعات کامل شد باید از مراجعان و کاربران عادی گوگل تست بگیریم تا بفهمیم آیا این سیستم ها برای آنها مفیدند یا نه؟ سپس با انعکاسی که از نظرات آنها حاصل می شود مشکلات روش های نوین اطلاع رسانی برطرف خواهند شد. آیا کتابدارها با هر میزان سواد اطلاعاتی می توانند از بحث های تخصصی حوزه اطلاع رسانی بهره مند شوند؟

من هم نظرم این است که دانشجویان رشته کتابداری که در چنین جلسات تخصصی حاضر می شوند نمی توانند همه مطالب ارائه شده را متوجه شوند. مباحث مطرح شده برای این دانشجویان که هنوز نظریه های بازیابی اطلاعات و زبان شناسی را نمی دانند تازگی داشته یا حتی گنگ خواهد بود، ولی همین صحبت ها برای آنها انگیزه ای خواهد شد تا در آینده مطالب بیشتری درباره علوم کتابداری و اطلاع رسانی بدانند.

پس پرداختن به این مباحث فقط به صورت جلسات تخصصی کافی نخواهد بود و شاید باید به عنوان یک واحد درسی به کتابداران در دانشگاه ها تدریس شوند؟

بله. به عنوان یک واحد درسی در مقطع کارشناسی ارشد و دکتری زبان شناسی رایانه ای مفید خواهد بود، اما برای دانشجویان کتابداری باید به عنوان یک بخش از واحدهای درسی در نظر گرفته شوند.

سه شنبه قرقی

فرزام شیرزادی / نشر افق / چاپ اول ۱۳۸۸
۱۱۱ صفحه / ۲۰۰۰ تومان

فرزام شیرزادی در مجموعه داستان «سه شنبه قرقی» داستان‌هایی از سال‌های ۸۲ تا ۷۶ خود را منتشر کرده است. داستان‌های این مجموعه که هر یک براساس دیدگاه‌های خاص و باگزینش

موضوعات متنوع اجتماعی خلق شده‌اند، بیانگر نگاه نویسنده در تحلیل اجتماع و آدم‌های پیرامون آن است. وی ضمن آن که موقعیت و جایگاه انسان معاصر را موشکافی می‌کند، سردرگمی‌های انسان را نیز از قلم نینداخته است. این در حالی است که به نظر می‌رسد نگاه طنزپرداز او، حال و هوایی متفاوت را در این جست‌وجوگری و شرح‌ویروداد هادر قالب داستان به وجود آورده است. نویسنده در این کتاب به وقایع اجتماع‌آموزی بانگاهی طنز پرداخته و با توصیف‌هایی جزئی‌نگر، درصد بوده تا خواننده را از افتادن به دام ذهنیتی تک‌بعدی و یک‌سو نگر برهاند.

داستان‌های کتاب حاضر، جملگی در احراز سه ویژگی موفق به نظر می‌رسند. در همه آنها عنصر طنز، پیدا و پنهان، کارکرد داستانی دارد. هرچند که گاه می‌خنداند و گاه به لبخندی حزن راهبه می‌کنند. در کنار این خصیصه مخاطب‌قصه‌ها درمی‌یابد که بر رفتار و گفتار هیچ‌یک از شخصیت‌ها نمی‌تواند به قضاوتی نهایی، سراسر است و قطعی بنشیند؛ اگر که نگوییم در طول تجربه خواندن در داستان چند بار از این بابت رودست می‌خورد و بر تحکم ذهنی اش قلم قرمز می‌کشد و دیگر این که داستان‌ها پیش‌بینی نشدنی به شمار می‌آیند یا اگر بخواهیم دقیق‌تر بگوییم پایان‌بندی‌های غیرمنتظره رأس دنیای داستانی شیرزادی در این تجربه قلمداد می‌شوند. داستان «گوساله دختر باز» که بخشی از آن هم در پشت جلد کتاب آمده است چنین شروع می‌شود: «گو اینها نامم را پاره کردم. کارت دانشجویی ام را پاره کردم. کارت پایان خدمت ندارم، اگر داشتم آن را هم پاره می‌کردم، بابام داد زد و گفت: هر گوری که می‌خواهی بری برو.»

بابام گفت: اون دختریه به درد زندگی نمی‌خوره. مامانم گفت: دختری که دوست پسر داره زن زندگی نیست.»

«سه شنبه قرقی» شامل ۱۱ داستان کوتاه است که با عناوین سه شنبه قرقی، صدا، حکایتی دیگر، وارونه، گوساله دختر باز، بی‌سند، خطای سوم، مرگ در جنگل و ... نامگذاری شده‌اند.

شباویز

منیژه آرمین
انتشارات سوره مهر / چاپ اول ۱۳۸۸

۳۰۰ صفحه / ۴۸۰۰ تومان
«شباویز» عنوان رمانی از منیژه آرمین است که جلد دوم «شب و قلندر» همین نویسنده محسوب می‌شود.

این رمان در حالی توسط سوره مهر منتشر شده که جلد اول آن با نام «شب و قلندر»

توسط همین ناشر به چاپ پنجم رسیده است. این اثر دربار تاریخ معاصر ایران است که جلد اول آن به وقایع تاریخی از اواخر دوران قاجار تا سال استقرار مشروطیت می‌پردازد. جلد دوم نیز به رخدادهایی از استقرار مشروطیت تا سال ۱۳۳۴، یعنی آغاز سلطنت رضاشاه اختصاص دارد.

وی درباره محتوای رمان «شباویز» گفت: «در این رمان به فضای اجتماعی آغاز دوران مشروطه تا

اواخر حکومت احمد شاه و به تخت نشستن رضاخان اشاره می‌شود. دو شخصیت اصلی «شباویز» خواهر و برادری هستند که در کشمکش‌های روزانه با اتفاق‌های گوناگونی مواجه می‌شوند.

علاوه بر انتشار چاپ پنجم «شب و قلندر»، چاپ ششم «ای کاش گل سرخ نبود» این نویسنده نیز توسط سوره مهر منتشر شده است.

منیژه آرمین سال ۱۳۲۴ در تهران متولد شد. وی کارشناسی ارشد مشاوره تحصیلی از دانشگاه تربیت معلم، کارشناسی روان‌شناسی از دانشکده ادبیات دانشگاه تهران و کارشناس ارشد مجسمه‌سازی از دانشگاه تهران است. آرمین تاکنون بیش از ۵۰ نمایشگاه گروهی و انفرادی در داخل و خارج از کشور برگزار کرده و همچنین خالق بیش از یکصد اثر هنری سفال با طراحی ابداعی بوده است.

«آن روز که عمه خورشید مرد»، «ای کاش گل سرخ نبود»، «بوی خاک»، «برگزیده ادبیات معاصر» (داستان شانزدهم)، «شب و قلندر»، «کیمیایان نقش»، «راه رستگاری»، «لبه تیغ» و «راز لحظه‌ها» از جمله آثار او به شمار می‌روند.

افسانه خودآیین طریق

ارسلان کشوری
انتشارات جهانتاب / چاپ اول ۱۳۸۸

۱۹۷ صفحه / ۲۸۰۰ تومان
منظور از خودآیین، به خودآمدگان است؛ جست‌وجوگرانی که خود را شناخته و می‌دانند انسان منحصر به فرد است و به وسیله خالقی که او هم یگانه واحد است ساخته و پرداخته شده

و مسوول است فرامین و رهنمودهای او و رسولانش را اجرا کند و از این راه به کشف شهود درون خویش پرداخته و در تلاش است تا خود را به خالقش برساند. در علم قدیم، جهان هستی را در چهار عنصر تعریف کرده‌اند: آب، باد، خاک و آتش. در علم نقطه این عناصر را چهار نقطه عمود بر هم فرض کرده که حرف (الف) و عدد (یک) را به وجود می‌آورند و کل هستی بر این پایه استوار بوده و وابسته به خدای واحد است و آن را طریق نامیده‌اند.

بنابراین اکنون می‌توان گفت که این کتاب، افسانه به خودآمدگان است که از خرد جست‌وجوگر خویش به طریق آگاهی، به خودآینی دست یافته‌اند.

کتاب حاضر برداشتی عارفانه از موجودیت انسان پویانده و جست‌وجوگر در جهان هستی است و استفاده از پند و اندرزهای قرآن کریم و رهنمودهای فرستادگان خداوند یگانه.

قفس

محمد حنیف

موسسه چاپ و نشر عروج / چاپ اول ۱۳۸۸
۱۳۷ صفحه / ۱۴۰۰ تومان

«قفس» نام آخرین رمان محمد حنیف است. این رمان در سه فصل با عناوین دل‌تنگ، کوچه‌های کودکی، برودت دل و لرزه درون و شب از ستاره تهی نیست منتشر شده است. نویسنده پیش از شروع هر

فصل بخشی از کتاب سیرت جلال‌الدین منکبرنی، اثر محمد زیدری نسوی را نقل کرده است و این گونه پیوندی درونی میان هر گزیده از این کتاب تاریخی و فصل مورد نظر فراهم آورده است. در کلیت کتاب، داستان به تقابل با سیرت جلال‌الدین برآمده است، زیرا حنیف می‌خواهد با یادآوری رنج‌هایی که ایرانیان پس از حمله مغول کشیدند و نشان دادن زبونی خوارم‌زاهان در مقابل رشادت اخلاف ساکنان آن سرزمین‌های سوخته، غیرمستقیم بگوید که اگر تاریخ دیگر باره تکرار نشد، به این دلیل بود که مجموعه شرایطی که پیش‌تر به تسلیم ایرانیان منتهی شد، این بار تحقق نیافت و در این میان نویسنده به ایستادگی افرادی

چون شخصیت‌های داستان قفس اشاره می‌کند. «قفس» داستان دو سرباز اسیر ایرانی است که گذشته‌هایشان آن دو را در درگیری هم قرار داده است و در این میان زندانبانان عراقی نیز با آگاهی از این تضاد و نقطه ضعف‌های یکی از آن دو به جدال میان ایرانیان دامن می‌زنند.

هرج و مرج

وودی آلن، فرناندو سورتینو و حسین یعقوبی
انتشارات مروارید / چاپ اول ۱۳۸۸

۲۶۴ صفحه / ۴۱۰۰ تومان
این کتاب مجموعه‌ای از داستان‌های طنز است. حسین یعقوبی در مقدمه چند خطی کتاب نوشته است: «این کتاب منتخبی از کتاب «هرج و مرج محض» وودی آلن، «در انتظار راه حل» سورتینو و مجموعه نوشته‌های خود من است. مقدمه هر قسمت به قلم نویسنده در ادامه آمده است.

در این مجموعه داستان‌های طنز با عناوین «میکی ماوس افشامی کند»، «چنین پخت»، «عشق من، چقدر پرزهای چشایی تو مهلک است!»، «حرف «کاف» را به نشانه «کلفت» بگیر»، «این قلم فروشی است!»، «هاله؟؟؟... فروخته شد؟!» و ... منتشر شده‌اند.

در نگاه اول به این کتاب به نظر می‌رسد حسین یعقوبی این کتاب را دربر گرفته از داستان‌های طنز وودی آلن و فرناندو سورتینو است ترجمه کرده است، اما چنین نیست.

فقط اطلاعات فنی‌ای کتاب شما را متوجه می‌کند که یعقوبی مترجم اثر نیست و گویا داستان‌هایی از خودش را همراه آثاری از دو نویسنده دیگر در مجلدی منتشر کرده است! مشخص نیست داستان‌هایی که در این کتاب منتشر شده‌اند نوشته کدام یک از این سه نویسنده (یک نفر ایرانی و دو نفر خارجی) است. در انتهای هیچ‌یک از داستان‌ها نام نویسنده آن نیامده است. علاوه بر این به جز مقدمه‌ای چند خطی و تقدیم کردن کتاب به ایرج پزشک‌زاد، ابراهیم نبوی و ابوالفضل زرویی نصرآباد، هیچ نوشته دیگری نه در ابتدا، انتها، وسط و ... کتاب وجود ندارد تا خواننده ناآشنا با جناب آقای یعقوبی یا احتمالاً وودی آلن و فرناندو سورتینو با این نویسندگان بزرگ و عزیز آشنا شود. ظاهر کتاب زیباست و با توجه به نام ناشر «مروارید» شما گمان می‌کنید خوراکی خوب برای مطالعه به دست آورده‌اید، اما عصبانی شدن شما پس از ورق زدن کتاب محتمل است؛ چون اطلاعات کافی به مخاطب نمی‌دهد.

جسارت امید: تأملاتی در باب باز یابی

رؤیای آمریکایی

باراک اوباما ترجمه آرش عزیز

نشر چشمه / چاپ اول ۱۳۸۸
۳۲۷ صفحه / ۶۵۰۰ تومان

باراک اوباما زمانی این کتاب را نوشت که حداقل علناً صحبتی از نامزدی اش برای انتخابات ریاست جمهوری در میان نبود. شهرت او در زمان نوشتن

«جسارت امید» تنها به عنوان تک سناتور سیاه پوست ایالات متحده بود که در کنوانسیون سراسری حزب دموکرات در سال ۲۰۰۴ سخنرانی اصلی را ایراد کرد و افکاری ظاهراً جدید را جمع به جامعه و تاریخ آمریکا داشت و این گونه بود که کتاب معروف و پرفروش شد. اما شهرت اوباما پس از چاپ این کتاب شتابی صد باره گرفت که به خاطر تلاشش برای کسب بلیت نامزدی حزب دموکرات در انتخابات ریاست جمهوری بود و باعث شد چندین ماه با هیولاری کلینتون بر سر این بلیت درگیر شود تا این که در نهایت در ماه ژوئن او را شکست داد.

ظاهراً این طور که مترجم در مقدمه کتاب آورده است، کتاب را پیش از این که اوباما رئیس جمهور

آمریکا بشود ترجمه کرده است.

او می‌نویسد: «امروز که ترجمه این کتاب را به پایان رساندم و این خطوط را می‌نویسم نزدیک به پنج ماه به انتخابات باقی مانده و در این مدت سناتور اوباما باید با سناتور مک‌کین از حزب جمهوری خواه بر سر ریاست جمهوری ایالات متحده رقابت کند. نمی‌دانم اوباما بر کرسی ریاست جمهوری تکیه خواهد زد یا شکست خواهد خورد...»

حیدرانه‌ها

داستان‌های شیرین و مستند از شجاعت حضرت علی (ع)
محمد صحتی سردودی / انتشارات پرتو خورشید

چاپ اول ۱۳۸۸ / ۱۷۶ صفحه / ۲۲۰۰ تومان

شجاعت حضرت علی (ع) نیاز به بحث و بررسی زیادی ندارد که دوست و دشمن همیشه به آن اقرار کرده‌اند و قولی است که جملگی برآند. کسی را در اینجا تردیدی نیست تا نیاز به شرح و بسط سخن باشد و تنها به نقل قولی

از ابن ابی‌الحدید معتزلی بسنده می‌شود: «در شجاعت چنان است که نام همه شجاعان پیش از خود را از یاد برده است و نام و یاد همه شجاعانی را که پس از او آمده‌اند از صفحه تاریخ زدوده است. پایگاه و پایداری‌های او در جنگ چنان شهرتی دارد که تا روز قیامت به آن مثل هازده خواهد شد. او دلاوری است که هرگز از حریفی نگریخت و از هیچ سپاهی نترسید؛ با هیچ هم‌اوردی هم نبرد نشد مگر این که او را کشت و هرگز ضربتی نزد که نیاز به ضربت دوم داشته باشد... فشرده سخن این که شجاعت هر شجاعی در این جهان بالاخره روزی به سر می‌رسد که هر کسی پنج روزه نوبت اوست. اما شجاعت علی چنان است که اگر از هر نوع شجاعتی در دنیا سخن گفته شود، در نهایت سخن به علی (ع) خواهد رسید. شجاعت در شرق و غرب زمین با نام علی شناخته می‌شود...»

این کتاب در سه فصل تنظیم و تالیف شده است؛ «فصل نخست از کلیات مقدمات سخن می‌گوید؛ فصل دوم شجاعت‌ها و رشادت‌های آن حضرت را در عصر بعثت و در حضور حضرت پیامبر (ص) روایت می‌کند؛ و فصل سوم دوران خلافت امیرمومنان علی (ع) را دربر می‌گیرد و بیشتر از جنگ صفین سخن می‌گوید که حضرتش با این که در آن زمان عمر مبارکش از شصت سال هم گذشته بود، باز در دفاع از حق و عدالت مثل یک مرد جوان و برومند در میدان رزم پیکه‌تاز بود که به راستی جای شگفتی است.

مردی از جنس نور

سید مهدی شجاعی / انتشارات کتاب نیستان

چاپ اول ۱۳۸۸ / ۱۴۸ صفحه / ۲۵۰۰ تومان

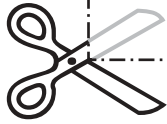

مردی از جنس نور، عنوان فیلمنامه‌ای است از سید مهدی شجاعی، نویسنده معاصر و متعهد که پیش از این آثار متعددی در عرصه داستان‌نویسی از او چاپ شده است.

فیلمنامه چنین شروع می‌شود: «پیرمردی بلند بالا با گیسوان و محاسنی سپید و بالباسی بلند و دندانشه مانند به رنگ آبی، قطعه نوری را در کف دو دست پیش رو گرفته و نرم و آرام و محتاط پیش می‌رود. شب است و فضاییابی است برهوت در نور آبی و غلظت یافته ماه.

موسیقی جنگل‌های قدیمی عرب، با فراز و فرودهای شدید و ناگهانی و کش و قوس‌های رعب‌انگیز، تصاویر را همراهی می‌کند.

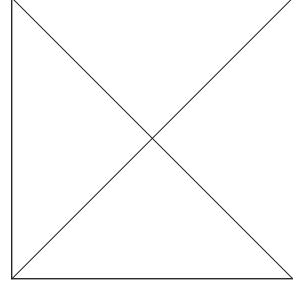
در دو سوی دیگر بیابان، نوجوانی سیزده ساله، آبان‌نام، در نور موضعی بر جای خویش، ثابت ایستاده و دست دراز کرده برای گرفتن نور از دست‌های پیرمرد...»

کتاب هفته

پست جواب قبول

هزینه پستی براساس قرارداد شماره ۹۵ - ۱۳۱۸۹ پرداخت شده است

نیاز به الصاق تمبر نیست

خانه کتاب ایران

نشریه کتاب هفته

تهران - صندوق پستی: ۳۱۳ - ۱۳۱۴۵

نظرسنجی از خوانندگان

محل چسباندن لبه کاغذ

کتاب هفته، باهدف رسیدن به انتظارات و کسب رضایت هرچه بیشتر شما مخاطبان و خوانندگان گرامی، نیازمند آگاهی از نظرات شماست. لطفاً، پس از تکمیل فرم نظرسنجی پشت صفحه، برگه را از نشریه جدا کرده و پس از تا کردن از محل نقطه چین، لبه های آن را باچسبانید و بدون تمبر در صندوق پستی بیندازید.

خواننده گرامی

سلام

با دریافت نظرات شما در فرم زیر، بی تردید بر کیفیت نشریه خواهیم افزود. کتاب هفته را از برکت نظرات و پیشنهادات خود بهره‌مند کنید.

ردیف	عنوان	وضعیت				توضیحات
		عالی	خوب	متوسط	ضعیف	
		۲۰	۱۵	۱۰	۵	
۱	شیوایی مطالب					
۲	جدید بودن مطالب					
۳	پرمحتوا بودن مقالات					
۴	نحوه اطلاع‌رسانی در مورد کتاب‌های جدید					
۵	نحوه اطلاع‌رسانی در حوزه کتاب					
۶	کیفیت طراحی و صفحه‌آرایی					
۷	کیفیت چاپ					
۸	قیمت					
۹	در دسترس بودن					

چنانچه شاهد برخی کمبودها در این رابطه بوده‌اید، لطفا موارد آن را بیان کنید.

نکات مثبت و ویژه‌ای را که در این رابطه مورد توجه شما قرار گرفته و مایل به حفظ و تداوم آن هستید بیان فرمایید.

سایر موارد

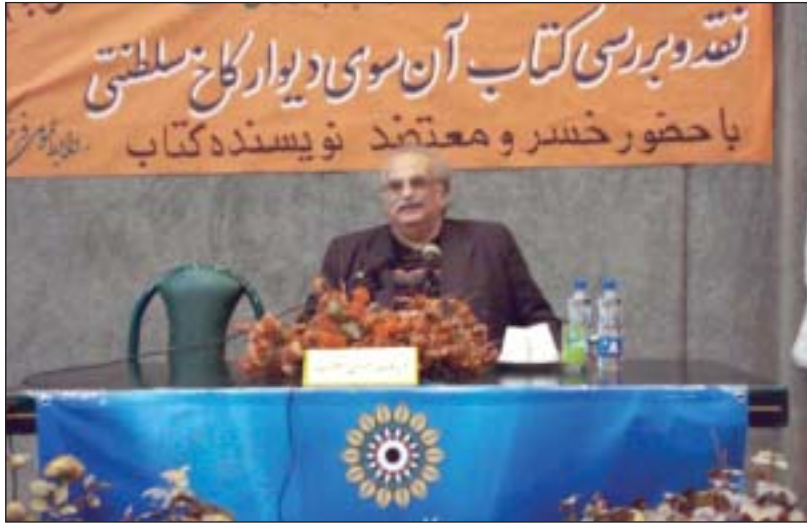
امضاء

تاریخ

تکمیل‌کننده

همه عشق و لذت یک مورخ

نخستین گردهمایی علاقه‌مندان تاریخ معاصر با موضوع نقد و بررسی کتاب «آن سوی دیوار کاخ سلطنتی» نوشته خسرو معتمد، در تالار سپیده فرهنگسرای انقلاب برگزار و مهم‌ترین و کاربردی‌ترین مباحث تاریخ دوره پهلوی با حضور جمعی از استادان، پژوهشگران و صاحب‌نظران تاریخ معاصر تحلیل و بررسی شد.

کتاب «آن سوی دیوار کاخ سلطنتی» سال ۱۳۸۱ توسط نشر البرز به چاپ رسید و تا کنون چند بار تجدید چاپ شده است.

خسرو معتمد، نویسنده کتاب‌های تاریخی، متولد سال ۱۳۲۹ تهران در رشته تاریخ و جغرافیا تحصیل کرده است. او کارشناسی ارشد را از دانشکده ادبیات دانشگاه تهران دریافت کرد و از ۱۶ سالگی به نوشتن در مطبوعات روی آورد. روزنامه‌نگاری و همکاری او با رادیو و تلویزیون از سال ۱۳۳۷ شروع شد و در سال ۱۳۴۶ به استخدام رادیو درآمد و در نوشتن نمایشنامه و تهیه متن‌های فیلم همکاری کرد و این همکاری را تا سال ۱۳۶۰ ادامه داد. وی اکنون بیش از ۱۲۰ جلد کتاب تالیف کرده است. معتمد معتقد است نوشتن کتاب برایش شادی بخش و التیام‌آور است و از هنگامی که بازنشسته شده، یکسره به نوشتن کتاب پرداخته است، چون می‌داند مردم به کتاب نیاز دارند، به ویژه کتاب‌های تاریخی.

ایران با قدمتی ۳۰۰۰ ساله

نویسنده کتاب «معماران عصر پهلوی» در ابتدای نخستین گردهمایی علاقه‌مندان تاریخ معاصر گفت: تاریخ ما ویژگی خاصی دارد و با تاریخ کشورهای دیگر متفاوت است. شما همسایگان ما را نگاه کنید، هیچ‌یک تاریخ و قدمت کشور ما را ندارند. پاکستان کشور جدیدی است که در سال ۱۳۲۶ پدید آمد و ترکیه هم با این که جانشین امپراتوری بیزانس شده، اما تاریخ کهنی ندارد. به همین خاطر است که ترک‌ها آثار بیزانس را به نام خود می‌کنند، اما کیست که نداند بیزانس تاریخ جداگانه‌ای داشته است که نسبتی با پیشینه ترکیه ندارد. یک زمانی آتاتورک به سفیر ایران گفته بود خوش به حال شما ایرانیان که ریشه‌ای ۳۰۰۰ ساله دارید و از زمانی که آریایی‌ها به این منطقه آمده‌اند، در تاریخ بوده‌اید؛ اما ما ترک‌ها مردم مهاجری هستیم که از آسیای میانه آمده‌ایم.

ستایش از مهبان نوازی ایرانیان

در سفرنامه‌های اروپایی

وی به ویژگی‌های تاریخ ایران پرداخت و افزود: یکی از ویژگی‌های تاریخ ما این است که هر قومی به این سرزمین قدم گذاشت، در فرهنگ ایران غرق و مستحیل شد. یونانی، عرب، ترک و مغول؛ هر یک که آمدند، در فرهنگ ایران استحاله یافتند. این راز و رمز ایران است. ما همواره در تاریخ، مردمی بوده‌ایم که مواردی را از دیگران اخذ کرده‌ایم اما این هنر را داشته‌ایم که بیگانگان را در تمدن مان جذب کنیم. مردم ایران با این قدمت و راز و رمز فرهنگی‌شان، صفات عالی و برجسته‌ای دارند که متأسفانه در ۸۰ سال گذشته به این صفات کمتر توجه شده است. یک نمونه آن مهبان نوازی ایرانی است. شما سفرنامه‌های اروپاییانی را که در دوره صفویه به ایران آمده‌اند، بنگرید؛ از «شاردن» گرفته تا «دلواله» و دیگران، همه مهبان نوازی ایرانی را ستایش می‌کنند. به راستی هم که ایرانی متمدن است و مهربانی را آموخته و می‌داند. با دیگران چگونه انسانی رفتار کند.

وی سپس به ذکر یک مثال تاریخی پرداخت و گفت: در زمان ناصرالدین شاه قاجار، زنان ایرانی

آن قدر احترام داشتند و حرف آنها موثر بود که زنی مانند «انیس الدوله» در قضیه تحریم تنباکو، رودرروی شاه می‌ایستاد و به فتوای میرزای شیرازی عمل می‌کند، اما درست در همان زمان در عثمانی بسیاری از زنان را زنده زنده به «بسفور» (دریاچه‌ای در ترکیه) می‌انداختند.

دانشگاه‌های آمریکایی

تاریخ ایران را اشتباه می‌نویسند

معتمد به انگیزه نگارش کتاب‌های تاریخی اشاره کرد و گفت: یکی از انگیزه‌هایی که باعث شد دست به قلم برم و کتاب‌های تاریخی بنویسم، این بود که می‌دیدم تاریخ معاصر ما از چهار طرف تهدید می‌شود؛ نخست از سوی بیگانگان. صد سال است که بیگانگان با ما سروکار دارند. برای مثال در زمان شاه عباس آنها از طمع نداشتند و دنبال لقمه نانی بودند. اما الان به دلایل مختلف، از جمله نفت، آزمونند و حریص شده‌اند. من در حال نوشتن کتابی ۱۰ هزار صفحه‌ای هستم که درباره «تاریخ نفت» است. در آنجا نشان می‌دهم چه ثروتی زیر پای ماست و چطور بیگانگان به این ثروت چشم دوخته‌اند. آنها می‌آیند و برای ما تاریخ می‌نویسند. در دانشگاه‌های آمریکا تاریخ‌هایی درباره ایران نوشته‌اند که سراسر غلط است. جوان ۳۰ ساله‌ای که از دانشگاه پینسیلوانیا آمده بود و درباره ایران کتابی تاریخی نوشته بود، در مقابل محققان ما هیچ حرفی برای گفتن نداشت. اینها همانند «ادوارد براون» نیستند که برای یاد گرفتن زبان فارسی یک سال زحمت کشید و با دشواری به ایران سفر کرد. بیگانگانی کم دانشند و آگاهی و شناخت درستی از تاریخ ایران ندارند. به خاطر همین است که کتاب‌هایشان پر از اشتباه تاریخی است.

وی ادامه داد: دومین تهدید از سوی کمونیست‌هاست. کمونیست‌ها در دوره عظمت شوروی، تاریخ‌های جعلی برای ایران نوشتند و به دروغ از خلق‌های ایران نام بردند و نام‌های ساختگی به بخش‌هایی از ایران دادند. مثلاً قزاق‌ها و قفقاز را «آذربایجان» نامیدند، در حالی که در سراسر تاریخ، هیچ‌گاه آنجا به نام آذربایجان خوانده نشده است. یا در آسیای مرکزی دست به تحریف تاریخی زدند و شخصیت‌ها و نامداران تاریخ ایران را به دیگران نسبت دادند و «ابو سعید ابوالخیر» عارف ایرانی را به نام خود کردند. به گفته معتمد، سومین تهدید و آسیب تاریخی از طرف شاه‌پرست‌هاست. او گفت: آنها تاریخ ایران را تحریف می‌کنند. تهدید چهارم از سوی تاریخ‌نویسان قاجاری است.

می‌بینم و حقیقت را می‌نویسم. به هر حال وقتی اشتباهات تاریخی دیگران را می‌بینم، این کتاب‌ها را می‌نویسم تا هم تاریخ درست و واقعی را به مردم نشان دهم و هم این که آنها را با تاریخ آشتی دهم.

منتی گردن مردم ندارم

معتمد خاطر نشان کرد: کتاب «آن سوی دیوار کاخ سلطنتی» یکی از ۱۲۲ اثر من است. برای نوشتن این کتاب‌ها، منتی بر گردن مردم ندارم. من از نوشتن و مطالعه لذت می‌برم، پس دیگر جایی برای منت گذاشتن نمی‌ماند. دلم می‌خواهد همه ایرانیان به تاریخشان عشق داشته باشند. نخستین مطلب این کتاب «زیر یوغ سانسور» نام دارد. هدف من از نوشتن این بخش آن بود که خواننده از محتوای کتاب به درک تاریخ آن دوره برسد. دومین مطلب در مورد ازدواج فوزیه و زندگی درباری آن زمان است. در این قسمت خصوصیات دربار و جریانات کاخ سلطنتی را تشریح کرده‌ام. تحولات دوره رضاشاه از دیگر مباحث این کتاب است. موضوعات و بخش‌های فراوان دیگری در این کتاب وجود دارد و خواننده را به تاریخ می‌برد. هیچ‌یک از آنها هم قصه‌پردازی و خیالات نیست و واقعیت تاریخ ماست. من کتاب‌هایم را، نوشته‌هایی مقدماتی می‌دانم که خواننده را علاقه‌مند می‌کند تا به سوی منابع و کتاب‌های بیشتری پیش رود.

کتابشناسی خسرو معتمد

«بر دار کشیدن شیخ فضل‌الله نوری»، «کمیته مجازات»، «نقد کتاب پاسخ به تاریخ»، «شهنواز پهلوی»، «دختر فوزیه»، «روایت دلسوختگی، گزند بلبستگی»، «فوزیه حکایت تلخکامی، قصه جدایی»، «سراب جانشین پسر»، «اناکامان کاخ سعدآباد»، «در عصر دو پهلوی»، «از سوادکوه تا ژوهانسبورگ»، «سید ضیاءالدین، سیاستمدار دو چهره»، «جنگ نفت روی شن‌های داغ»، «سپهبد بختیار، سایه سنگین شاه»، «تاریخ ۵۷ ساله پهلوی و جنبش‌های تجزیه طلبانه»، «تنش بزرگ، سیاست خارجی ایران»، «در عصر رضاشاه»، «درون ارتش شاه»، «شبکه نظامی حزب توده»، «رضاشاه، سقوط و پس از سقوط»، «رضاشاه از آلاشت تا آفریقا»، «اشرف از سرای سنگلج تا سریر سلطنت»، «اشرف در آیین بدون زنگار»، «سیاست، زن و حرمسرا»، «دهه شوم شهریور ۱۳۲۰»، «مثل ثریا گریه خواهد کرد»، «مردان و زنان بالماسکه»، «اسی سال جاسوسی در ارتش شاه»، «خاطرات قائم مقام الملک رفیع»، «عروس بخارا»، «مرداویج»، «ظل السلطان»، «ایران در آستانه قرن بیستم»، «روزگار خوش گذشته»، «معماران عصر پهلوی»، «آن سوی دیوارهای کاخ سلطنتی»، «از فروغ السلطنه تا انیس الدوله»، «همسران ناصرالدین شاه»، «ایران در برخوردگاه شرق و غرب»، «یکصدسال فراز و فرود»، «نیروی پلیس و ژاندارمری و ساواک در دوران رضاشاه و محمدرضا شاه»، «منطقه اتمی در شمال ایران»، «علی بن ابیطالب»، «شب سرخ بغداد»، «فردوسی، نایب‌ه توست»، «ابوریحان بیرونی»، «محمدبن زکریای رازی» و... از جمله کتاب‌های این تاریخ‌نگار معاصر است.

وی کتاب‌هایی مانند «۶۱ سال»، «تاریخ نفت ایران» و... را نیز چاپ دارد. کتاب «۶۱ سال» در قالب چهار مجلد، تاریخ دوره‌های پهلوی اول و دوم را روایت کرده است که در آینده‌ای نزدیک منتشر می‌شود. همچنین کتابی با عنوان «تاریخ نفت ایران» که بر اساس آثار تاریخ شفاهی دانشگاه هاروارد، اسناد، مدارک و مصاحبه‌های موجود در موسسه تاریخ معاصر ایران نوشته شده در حال تنظیم برای انتشار است.

نویسندگان قاجاری سعی در عوض کردن تاریخ معاصر ما دارند. مثلاً مشروطیت را که کار و رویداد بزرگی بود، جور دیگری جلوه می‌دهند. در تاریخ نویسی باید دقت کرد. خواننده هم باید بکوشد که تاریخ‌نویسان راستگو را بشناسد، اما متأسفانه بسیاری از نسل جدید نویسندگان و مورخان گذشته را نمی‌شناسند. در حالی که مثلاً فرانسویان نویسندگانشان را از یاد نمی‌برند چون کتاب‌های آنها مدام چاپ می‌شود و هر نسل تازه‌ای خود را موظف می‌داند که آن کتاب‌ها و تاریخ گذشته‌اش را بخواند. نشناختن نویسندگان گذشته به شناخت تاریخ ما ضرر می‌رساند.

شناختن تاریخ ایران و وظیفه هر ایرانی است

خسرو معتمد افزود: هنگامی که بعد از انقلاب شروع به نوشتن تاریخ کردم، دیدم کار پرزحمتی است، اما دریافتم تاریخ ما چه اندازه جذاب و استثنایی است. با آن که در نوشتن تاریخ و سواس دارم، اما خودم را موظف به نوشتن کتاب‌های تاریخی کردم. من نکاتی را در پرونده‌ها و اسناد می‌یابم و همان‌ها را در کتاب‌هایم می‌آورم. می‌خواهم به مردم یادآوری کنم که خواندن و دانستن تاریخ اهمیت دارد. ایرانی وظیفه دارد تاریخش را بشناسد. اگر آمریکایی تاریخ نداند، عیبی برای او محسوب نمی‌شود، چون تاریخ آمریکا بیشتر از ۲۵۰ سال نیست، اما ایران تاریخی بسیار کهن و پرفراز و نشیب دارد. تاریخ‌نگاری من، دلسوزی برای ایران است. وقتی می‌بینم بیگانگان می‌نویسند که ایرانی طماع است و می‌داند که دروغ می‌گویند، متاثر می‌شوم و با نوشتن کتاب تاریخی به آنها می‌گویم اگر هم ایرانی طمع کار باشد، حق اوست. همه عشق و لذت من، در نوشتن خلاصه می‌شود. مردم هم کتاب‌های من را می‌خرند و می‌خوانند.

مسئولیت نویسنده

برای حقیقت‌نگاری تاریخ

نویسنده کتاب «آن سوی دیوار کاخ سلطنتی» در ادامه سخنانش گفت: این کتاب مورد توجه واقع شده، چون زیان‌ش ساده و خواندن آن برای همه میسر است. من چیزهایی را که به چشم خود دیدم و بکر و تازه بود، در این کتاب آوردم. موضوع «فوزیه» (زن شاه) را بهانه کردم تا در حاشیه آن تاریخ ایران را بنویسم. به خاطر همین است که در این کتاب به اشغال ایران و جریان نفت و موضوعات تاریخی دیگر پرداخته شده است. بعد از آن که کتاب «آن سوی دیوار کاخ سلطنتی» چاپ شد، ندیدم که کسی آن را تکذیب کند، چون خودم را در برابر خواننده مسوول

نامه های سهراب و زندگی شفیعی کدکنی

«جای پای دوست» کتابی است شامل نامه های دوستان سهراب سپهری به او که توسط پریدخت سپهری - خواهر شاعر - گردآوری شده است و انتشارات ذهن آویز ناشر آن است. این نامه ها در حقیقت نمودار گوشه هایی از جریان های اجتماعی و فرهنگی دورانی است که سهراب در آن می زیسته و با زیر و بم و افت و خیزهای آن دست به گریبان بوده است. پریدخت سپهری در مورد انتخاب نامه ها در مقدمه کتاب می نویسد: «در گزینش نامه ها بیشتر به متونی توجه داشته ام که به نحوی با نمودها و واقعیت های زندگی سهراب چه از دید عاطفی و چه از نظر فرهنگی و اجتماعی در ارتباط بوده است. «توشه سالکان» یا زادالسالك همراه با ترجمه «الشریعه» تالیف ملامحسن فیض کاشانی که در اعتقادات، عبادات و اخلاقیات است با شرح ولی فاطمی از سوی انتشارات پیام آزادی منتشر شد. این رساله خلاصه مضامین حقه احادیث ماثوره از ائمه معصومین (ع) است که در باب عمل دستور داده اند. «حدود مشارکت سیاسی زنان در اسلام» کتابی به قلم آیت الله محمد مهدی شمس الدین به زبان عربی است که با ترجمه محسن عابدی از سوی موسسه انتشارات بعثت چاپ و منتشر شده است. یکی از مسائل مطرح در عصر ما که مورد اهتمام جدی اندیشمندان و صاحب نظران قرار دارد، جایگاه زن در نظام اجتماعی است. بنابراین اهمیت موضوع دینداران را بر آن می دارد تا نسبت به جوانب مختلف مسأله، موضع خویش را روشن سازند. از این منظر متفکران دینی به تناسب علایق و زمینه های تخصصی خود و جو موجود به تحقیق و تالیف آثاری در این زمینه می پردازند. کتاب «حدود مشارکت سیاسی زنان در اسلام» در همین راستا نوشته شده است.

«عقل و وحی در مثنوی» عنوان کتابی نوشته حوری اذنان وش است که از سوی موسسه انتشارات بعثت به بازار آمد. تعارض میان عقل و وحی همواره محل چالش میان مکاتب مختلف فکری و فلسفی بوده است. مولوی نیز یکی از بزرگ ترین شاعران و متفکرانی است که در اثر سترگ خود مثنوی به صورت گسترده ای به این موضوع پرداخته است. کتاب مذکور ضمن بررسی آراء مولوی در باب انواع عقل و وحی، پرتوی بر این بحث همیشگی می افکند. «روش تحقیق در منطق زیبایی و انسان شناسی» اثری از مهرداد اوستا از سوی انتشارات سوره مهر چاپ و منتشر شده است. این کتاب که به اهتمام بهروز ایمانی به زیور طبع آراسته شده به مباحثی چون انسان و شناخت او، روش تحقیق در منطق توحید، موحد و تعبیر این اصطلاحات در چشم انداز عرفان، تأویل و تفسیر داستان بازرگان و طوطی از مثنوی مولوی، تأویل و شرح منطق الطیر عطار نیشابوری و... می پردازد. «خنده در مراسم تدفین» شامل طرح ها و شعرهای کوتاهی است که از سال ۷۸ خورشیدی تاکنون توسط علیرضا لبش شکل گرفته اند و در گذر سال ها حک و اصلاح شده اند. درونمایه این اثر نمایانگر نوعی نگاه ساده و خودمانی است به زندگی. ناشر این کتاب نیز انتشارات سوره مهر است. «مردی ست می سراید» درباره شعر و زندگی محمدرضا شفیعی کدکنی است که عزت الله

آمریکای شمالی و اروپای دانشگاه تهران برگزار شده است. «بابا لنگ دراز» یکی از معروف ترین رمان های جیبی وبستر است که شهرت جهانی پیدا کرده است و از روی آن برای کودکان و نوجوانان فیلم ساخته اند. این رمان که تلخیص شد، به قلم محسن سلیمانی به فارسی برگردانده و توسط نشر افق به بازار آمده است. کتاب دیگری که نشر افق منتشر کرده «آوای وحش» اثر مشهور و کلاسیک جک لندن است که محسن سلیمانی تلخیص این رمان را به فارسی ترجمه کرده است. این رمان شخصیت سگی را از درون به تصویر می کشد که عشق و دلبستگی خود به انسان را به نمایش می گذارد. انتشارات تهران کتاب «بازنگری تاریخ ایران» (از عهد باستان تا امروز) به قلم محمود طلوئی را منتشر کرده است. در این کتاب، فشرده ای از تاریخ ایران از عهد باستان تا امروز مورد بررسی و بازنگری قرار گرفته است. آنچه در این بازنگری مورد توجه نویسنده بوده، مستندات تاریخی و اسناد تازه یافته و پژوهش هایی است که در دو دهه آخر قرن بیستم و اوایل قرن بیست و یکم درباره تاریخ ایران، به خصوص عهد باستان صورت گرفته و از این جهت با آنچه تاکنون درباره ایران نوشته شده، متفاوت است. کتاب دیگر انتشارات تهران کتاب «تمدن درخشان ایرانیان» نام دارد که ماریا بروسیوس، مورخ و پژوهشگر انگلیسی آن را تالیف کرده و محمود طلوئی آن را به فارسی برگردانده است. نویسنده نزدیک به بیست سال است که به پژوهش درباره تاریخ ایران باستان مشغول است و علاوه بر کاوش و بررسی در موزه ها و کتابخانه ها و مراجعه به صدها منبع درباره تاریخ ایران، چندین نوبت به ایران سفر کرده است. نویسنده در این کتاب به جای استناد به نوشته های مورخان یونانی و رومی و نقل مطالب آنها که غالباً یکطرفه و توأم با غرض ورزی و کینه توزی نسبت به ایرانیان است، به نقد و بررسی این نوشته ها پرداخته و با رد مدعای آنان، تحلیلی بی طرفانه همواره با واقع بینی درباره تاریخ ایران باستان ارائه داده است.

در هفته گذشته از نظر انتشار کتاب های چاپ اول، انتشارات جامعه المصطفی (ص) العالیه با بیست و هفت عنوان کتاب پرکارترین ناشر؛ عبدالحسین سعیدیان با بیست عنوان پرکارترین مولف؛ و مجید عمیق با هفت عنوان پرکارترین مترجم بوده اند.

گزارش آماری هفته

«گزارش آماری هفته» از سوی بخش کتابداری و اطلاع رسانی «خانه کتاب» و براساس اطلاعات ثبت شده در بانک اطلاعات این موسسه ارائه می شود. از شنبه ۸۸/۲/۲۲ تا چهارشنبه ۸۸/۲/۲۴، ۲۷۸ عنوان کتاب در بانک اطلاعات خانه کتاب ثبت شده است. بیشترین تعداد کتاب ها در موضوع علوم عینی و سپس دین بوده است. پس از آن به ترتیب موضوعات ادبیات، آموزشی و کمک درسی، کودک و نوجوان و سایر موضوعات قرار دارند.

گزارش آماری کتاب های منتشره در هفته گذشته (به تفکیک موضوع)

ردیف	موضوع	تعداد کل	تعداد*	ترجمه	چاپ اول	چاپ تجدید	تهران	شهرستان	استان کل	مجموعه
۱	کلیات	۲۹	۲۵	۴	۱۲	۱۶	۲۴	۵	۲۹۸	۲۲۰
۲	فلسفه و روانشناسی	۳۰	۱۸	۱۲	۱۸	۱۲	۶۶	۴	۲۱۹	۲۱۹
۳	دین	۱۱۲	۱۰۰	۱۲	۷۰	۴۲	۴۵	۶۸	۲۲۲۷	۲۵۰
۴	علوم اجتماعی	۶۱	۵۲	۹	۳۵	۲۶	۵۵	۶	۲۰۹۰	۲۵۴
۵	زبان	۲۷	۲۵	۲	۱۲	۱۴	۲۲	۵	۴۷۲۲	۱۸۹
۶	علوم طبیعی و ریاضیات	۳۶	۲۹	۷	۲۱	۱۵	۳۵	۱	۲۴۰۰	۲۲۸
۷	علوم عملی	۱۲۱	۹۴	۲۷	۷۹	۴۲	۱۰۹	۱۲	۱۹۵۶	۲۶۵
۸	هنر	۲۲	۱۲	۱۱	۱۰	۱۲	۲۲	-	۲۴۴۲	۱۲۷
۹	ادبیات	۱۰۵	۸۲	۲۳	۶۴	۴۱	۹۶	۹	۱۷۲۱	۲۵۹
۱۰	تاریخ و جغرافیا	۵۶	۵۲	۴	۴۶	۱۰	۴۸	۸	۲۵۵۱	۱۷۲
۱۱	آموزشی و کمک درسی**	۹۵	۹۲	۳	۳۶	۲۹	۹۲	۳	۲۱۵۶	۲۲۰
۱۲	کودک و نوجوان	۸۲	۸۸	۲۴	۳۹	۴۲	۷۷	۵	۳۹۱۱	۵۰
	مجموع بندی	۷۷۸	۶۴۲	۱۳۶	۴۴۴	۲۲۴	۶۵۲	۱۶۶	۲۸۱۴	۲۱۴

* «تجدید» به معنی آثاری است که ترجمه یا تجدید آثاری چون تصحیح، ترمیم، گردآوری، تحقیق، نقد و نظایر آن.
 ** منظور از موضوع آموزشی و کمک درسی، کلیه کتاب های است که به نحوی با مواد درسی و برنامه های آموزشی نام مطابقت نداشته باشد. راجعاً به این دو معیار در بیانیه های کمیته کتابخانه ها و کتابداری ها، بخش آموزش از پیش دبستانی تا ابریشین، ملاحظه فرمایند.

شاخص های آماری کتاب های کودک و نوجوان

شاخص ها	مقدار	مشخصات کتاب ها
گزارش آماری کتاب	۷۵۰۰۰ ریال	ارزایش های جور واجور با اعلیای بدن، لیک آرنولد، مجموعه مزیانی، ناشر: پیدایش، چاپ ۱، ۱۹۴ صفحه
گزارش آماری کتاب	۱۰۰۰۰ ریال	عالم های خوب، وارنوش زالی، ناشر: عمل نشر، ۲۴ صفحه، ۳۰۰۰ نسخه، ۱۲۰۰۰ ریال
گزارش آماری کتاب	۱۷۰۰۰ ریال	با یک گل بهار نس نسود، سوسن طاهری، ناشر: قله های، کتاب های بنفشه، چاپ ۱، ۱۲۰۰۰ نسخه، ۵۰۰۰ ریال
گزارش آماری کتاب	۳۸۶ صفحه	بوی دست های پدر، مجموعه داستان برای نوجوانان، محمدرضا اسفندی، ناشر: نگاه توسعه کتاب ایران، چاپ ۲، ۱۰۰۰ نسخه، ۴۶۰۰۰ ریال

شاخص های آماری کتاب های بزرگسال

شاخص ها	مقدار	مشخصات کتاب ها
گزارش آماری کتاب	۲۵۰۰ ریال	العنود معراج الحومن شامل: نمازهای واجب و نمازهای مستحب به تسبیح: ده های هفت حیل، ده های معراج، کنج العرش و چند ده های ضروری و زیارات و ادعیه، ناشر: کیمیا ایر، چاپ ۱، ۲۲۰ صفحه، ۱۰۰۰ نسخه
گزارش آماری کتاب	۲۵۰۰۰ ریال	درستانه جامع اصول مراقبت های پرستاری داخلی - جراحی (۳) سیدآشرف جعفری، ناشر: پیرنیا، چاپ ۱، ۸۴۹ صفحه، ۵۰۰ نسخه
گزارش آماری کتاب	۷۰۰۰ ریال	قانون مجازات اسلامی: حدود - قصاص - دیات - تعزیرات و مجازات های بازدارنده با آخرین اصلاحیه ها و الحاقات همراه با قانون تعزیرات... ناشر: دیدار، ۲۳۸ صفحه، ۵۰۰ نسخه، ۱۹۰۰۰ ریال
گزارش آماری کتاب	۱۱۰۰۰ نسخه	کتابخانه بین المللی کاربری کامپیوتر CDL-XP سطح یک، سیدعلی موسوی، ناشر: نشر افق، چاپ ۳۰، ۳۶۰ صفحه، ۵۵۰۰۰ ریال
گزارش آماری کتاب	۵۰۰ نسخه	شرح جامع زمین شناسی ایران زمین شناسی، تألیف درویش، ناشر: ارشد، چاپ ۱، ۱۴۴ صفحه، ۲۵۰۰۰ ریال
گزارش آماری کتاب	۱۹۹ صفحه	مدیریت جامع پسماند (ISWM) اصول مهندسی و مسائل مدیریتی، جورج جوبانتکوس، محمد حسینی، ناشر: خابرن، چاپ ۲، ۲۰۰۰ نسخه، ۲۲۲۰۰۰ ریال
گزارش آماری کتاب	۱۶ صفحه	سرطان لغمان، مهدی نادری، ناشر: کتابچه چاپ ۱، ۲۰۰۰ نسخه، ۱۲۵۰۰ ریال

شاخص های آماری کتاب های کمک درسی

شاخص ها	مقدار	مشخصات کتاب ها
گزارش آماری کتاب	۱۲۰۰۰ ریال	مجموعه سوالات طبقه بندی شده علوم تجربی اول راهنمایی، فرشعلی رضایی، ناشر: نگاه، چاپ ۴، ۱۰۴ صفحه، ۵۰۰۰ نسخه
گزارش آماری کتاب	۱۱۰۰۰۰ ریال	حساب دیفرانسیل و انتگرال چند متغیره (ریاضیات عمومی ۲)، رابرت الکزاندر آدامز، ناشر: پیرنیا، چاپ ۳، ۶۸۴ صفحه، ۲۰۰۰ نسخه
گزارش آماری کتاب	۳۲۱ مرتبه	دفتر برنامه ریزی به روش فلوچ، کلام فلوچ، ناشر: کانون فرهنگی آموزش، ۱۸۴ صفحه، ۵۰۰۰ نسخه، ۳۹۰۰۰ ریال
گزارش آماری کتاب	۲۵۰۰۰ نسخه	کتاب کلر (هوشناگر دی بوترا): ریاضی چهارم «بستان، سیدرضا بنی قباد، ناشر: منشوران، چاپ ۶، ۱۴۲ صفحه، ۱۳۰۰۰ ریال
گزارش آماری کتاب	۵۰۰ نسخه	مجموعه آزمون های ۱۰ سال انگلیز، ارشد (نوشته زمین شناسی) آزمون های سرآزمونی و آزاد، منیر دلوز، ناشر: ارشد، چاپ ۱، ۲۰۴ صفحه، ۴۱۰۰۰ ریال

تعداد ناشران در این هفته	تعداد ناشران در این هفته	تعداد پدیدآورندگان		تعداد کتاب های این هفته	تعداد ناشران در این هفته
		مؤلف*	مترجم		
۳۲۰	۱۱۴	۵۶۰	۲۷	۱۱۲	۲۴
		۵	۳		

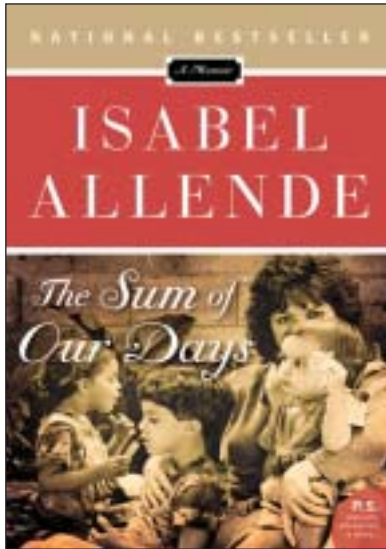
* مؤلف نامی پدیدآورندگان ارائه نویسنده نام، گردآورنده، مترجم و... به جز مترجم

مروری بر آخرین کتاب ایزابل آلمده، «حاصل روزهای ما»

نامه‌هایی به یک شبخ؛ از عمق جادو و خرافات آمریکای لاتین

زندگی و عجایب آمریکای جنوبی به ذن، کلاس‌های مدیتیشن، مشاوران و ستاره شناسان پناه آورده است. بسیاری از منتقدان بر این باورند که با داشتن خانواده‌ای به پرماجریایی آلمده باید شخصی از این بین به ثبت خاطرات بپردازد و چه کسی بهتر از خود ایزابل آلمده؟ در این کتاب هرگونه حادثه‌ای وجود دارد. از اعتیاد و درگیری‌های حزبی گرفته تا کشتار و سحر و جادوگری. از ورشکستگی و سیاست تا موفقیت‌های کاری و شکست‌های ناگهانی. تولد و مرگ، عشق و نفرت نیمی از این داستان را شامل می‌شود. او در بین خطوط کتاب، در قالب بازگویی خاطراتش به دیدگاه‌های فیلسوفانه خود نسبت به جامعه می‌پردازد. از احساساتش می‌گوید و با جملات کوتاه، اما عمیقش خواننده را به فکر وامی‌دارد.

مرگ پائولا، دختر ایزابل آلمده که بعد از دست و پنجه نرم کردن با یک بیماری سخت و طولانی در سال ۱۹۹۲ در ۲۸ سالگی از دنیا رفت دلیل محکمی بود که ایزابل آلمده به نوشتن بیوگرافی ادامه دهد. کتاب سراسر نامه‌هایی است که ایزابل آلمده به دختر مرده‌اش نوشته تا او از اتفاق‌هایی که درون خانواده رخ می‌دهد بی‌خبر نماند. او در این نامه‌ها از ازدواج دوباره همسر پائولا می‌گوید و درگیری‌هایی که حوالی بچه‌دار شدن این زوج در جریان است. در جایی دیگر از ازدواج نیکو (برادر پائولا) خبر می‌دهد و این که آنها نمی‌توانند بچه‌دار شوند.

وی در نوشتن این نامه‌ها عجیب ماهر است، چرا که یک سال تمام هنگامی که دخترش در کما بود این کار را تمام و کمال انجام داده است. اینک پائولا برای این نویسنده از قالب دختر و ابعاد انسانی خارج و تبدیل به روح خیرخواهی شده که به مادرش الهام می‌بخشد. خوانندگانی که با آثار آلمده آشنایی دارند به حضور اشباح در این آثار عادت دارند. اما شاید همیشه جای خالی تله‌پاتی و بینش نسبت به دنیای دیگر به وضوح احساس می‌شد که در «حاصل زندگی ما» جبران شده است. او خود درباره اعتقادش به زندگی ماورایی می‌گوید: «من هم خودم یک لحظه‌اش را باور ندارم، اما این دلیل نمی‌شود که درباره‌اش نویسم. اینها مسائلی است که در ادبیات صورت دیگری پیدا می‌کنند.» در این کتاب، پائولا برای آلمده نقش شفابخشی را ایفا می‌کند که شاید گورو (پیشوای روحانی در آیین هندو) برای پائولو کوئیلو دارد. با این حال همچنان بحث بر سر این اثر آلمده در بین منتقدان داغ است. این که آیا آلمده واقعا قصد برملا کردن اسرار و روابط خانوادگی‌اش را دارد یا تنها می‌خواهد با به تصویر کشیدن زندگی پرماجریاش خوانندگانش را با خود همسو کند؟

کند. آلمده به عنوان یک همسر موفق و نویسنده‌ای مشهور که گاه می‌تواند حتی به سبک و سیاق جوانان زندگی کند توانسته به خوبی از پس نوشتن مجموعه خاطراتش برآید. وی در «حاصل زندگی ما» به نوعی خاطراتش را بازگو می‌کند که به راحتی لحن مادرانه‌اش خواننده را تحت تاثیر قرار می‌دهد. داستان از زمانی آغاز می‌شود که نویسنده، خاکستری را که از پیکر دخترش باقی مانده به جنگل می‌سپارد و سعی می‌کند به زندگی‌اش ادامه دهد.

او که همه سال‌های زندگی‌اش در جدال با مشکلات و جریان‌های متلاطم زندگی بوده اینک با همسر جدیدش زندگی آرامی را شروع کرده و شاید زمان آن رسیده که از زندگی‌اش لذت ببرد. وی از تلخی آن رسیده که از زندگی‌اش لذت ببرد. وی از تلخی آن رسیده که از زندگی‌اش لذت ببرد. وی از تلخی آن رسیده که از زندگی‌اش لذت ببرد.

ایزابل نشان داد. این گونه که در گزارش سازمان سیا آمده، نام او در بین کسانی به چشم می‌خورد که به فرار افراد لیست سیاه این سازمان کمک کرده‌اند (آلمده مسبب فرار مادر و ناپدری خود که دیپلمات سرشناسی در آرژانتین به حساب می‌آمدند شده بود). پس از آن در پی تهدیدهای مکرر به مرگ و نژوتلا گریخت و سکونتش در آنجا ۱۳ سال به طول انجامید. وی برای اولین بار در سال ۱۹۶۲ ازدواج کرد. ازدواج دومش نیز در ۱۹۸۸ هنگامی که به کالیفرنیا سفر کرده بود، پیش آمد؛ ایالتی که اکنون نیز به همراه خانواده و نوه‌هایش در آنجا ساکن است.

طی این سال‌ها وی توانست حدود ۱۸ رمان به رشته تحریر درآورد که اکثر آنها به انگلیسی ترجمه شده‌اند. از میان آثارش می‌توان به «از عشق و سایه‌ها»، «خانه اشباح»، «زورو»، «پائولا»، «داستان‌های اولونا (مجموعه‌ای شامل ۱۹ داستان)»، «کشوری که من اختراع کردم» و «حاصل زندگی ما» اشاره کرد.

ایزابل آلمده در جایی می‌نویسد: «هیچ چیز کسل‌کننده‌تر از گوش دادن به رویاهای اطرافیان نیست». این جمله را آلمده، نویسنده‌ای که با نوشتن در بستر رئالیسم جادویی شهرتش را جهانی کرده هنگامی می‌گوید که از بازگویی رویاهایش دور شده و این بار در کتاب جدیدش به نام «حاصل زندگی ما» از خاطراتش می‌نویسد. کتابی که آلمده در قالب نامه به دخترش، زندگی خود را شرح می‌دهد. یک زندگی پر فراز و نشیب و پیچیده.

زندگی خانوادگی این نویسنده آنقدر پیچیده است که به تصدیق خود باید کمی به عقب برگردد و شخصیت‌های داستانش را بازبینی کند. گاه باید باز هم به عقب‌تر برگردد تا بتواند از این شخصیت‌های پیچیده الهام بگیرد و این کتاب را به رمانی موفق تبدیل کند.

جمله‌هایی به یادماندنی از نویسنده خرافاتی

- اشباح، ساکنان کتابخانه هستند و هنگام شب از لابه‌لای صفحات بیرون می‌آیند.
- نوشتن یک روند است. سفری است در خاطره و روح.
- به گونه‌ای بنویس که هیچ‌گاه فراموش نشود.
- همان گونه که ترسان پا به این دنیا می‌گذاریم، هنگامی که چشم از این دنیا می‌بندیم نیز ترس از ناشناخته‌ها لحظه‌ای تنهایمان نمی‌گذارد. ولی این ترس، حسی است جوشان از درونمان که با حقیقت بیگانه است. مردن دقیقا همان تولد است؛ فقط یک تغییر.
- گاه می‌توانید عمیق‌ترین حقایق را در پس پرده دروغین داستان بازگو کنید.
- مرگی وجود ندارد. مردم تنها هنگامی می‌میرند که ما فراموششان می‌کنیم.
- کودکان را آنگونه بپذیریم که وجود درختان را پذیرفته‌ایم. با احترام، چرا که نعمت‌اند ولی انتظاری از آنها نداشته باشیم همان گونه که انتظار تغییر از درختان را نداریم. ما به آنها همان گونه که هستند عشق می‌ورزیم.
- تنها مالک چیزهایی هستیم که می‌بخشیم.
- هنگامی که عشق هست، مشکلی نیست.

ایزابل آلمده نویسنده‌ای خرافاتی است. این واقعیت زمانی برای خودش مشخص می‌شود که روی تخت دراز کشیده و غرق توهمات و ترس‌های ناشی از خرافاتش است. نیم‌نگاهی به تقویم بالای سرش می‌اندازد. ۸ ژانویه. این تاریخ برای آلمده پر از مفهوم است چرا که هر سال در آن روز شروع به نوشتن کتابی جدید می‌کند. ۲۵ سال است که او در این روز از نو می‌نویسد و همواره این پندار که اگر روز دیگری شروع به نوشتن کند، حتما آن کتاب ناموفق خواهد بود، لحظه‌ای تنهاش نمی‌گذارد.

جدال با خرافات از خصلت‌های منحصر به فرد ایزابل آلمده است. خود در این باره می‌گوید: «در دنیایی پر از ملودرام، خرافات و دلواپسی‌های بی‌دلیل از پیش‌بینی روز آینده زندگی می‌کنم. اولین بار در ۸ ژانویه ۱۹۸۸، زمانی که در نژوتلا زندگی می‌کردم، با خیر شدم که پدر بزرگم در بستر مرگ است. همان لحظه شروع به نوشتن نامه‌ای برای‌اش کردم که بعدها تبدیل به اولین رمان شد. «خانه اشباح» کتابی که من در ۸ ژانویه آغاز کردم و همیشه برآیم‌نمادخوش‌شناسی بوده». و در ادامه می‌گوید: «خانه اشباح مثل اثری‌ای من را برده خود کرد و بعد از آن نتوانستم به خوبی دنیای واقعی و فانتزی را از هم تمیز دهم.»

دختر ایزابل آلمده، در ۲۸ سالگی مرد. حالا مادرش تمام اسرار زندگی عجیب و غریب خود و خانواده‌اش را به صورت نامه به روح دخترش نوشته و در کتاب «حاصل روزهای ما (the sum of our days)» منتشر کرده است. این کتاب سال گذشته میلادی منتشر شد و حالا یک ترجمه فارسی از آن با نام «همه روزهای ما» انتظار انتشار را می‌کشد. این کتاب را صالح واحدی به فارسی ترجمه کرده است.

ایزابل آلمده ۶۷ سال پیش در خانواده‌ای سیاسی در پرو به دنیا آمد. پدرش، توماس آلمده سفیر شیلی در پرو و پسر عموی سالوادور آلمده، دیکتاتور شیلی بود. سالوادور آلمده، سیاستمدار مارکسیست و از بنیانگذاران حزب سوسیالیست شیلی از نوامبر ۱۹۷۰ تا سرنگونی و کشته‌شدنش در کودتای سپتامبر ۱۹۳۷ رئیس‌جمهور این کشور بود. از او به عنوان اولین رئیس‌جمهور مارکسیست که باراً مردم در محیط دموکرات به قدرت رسید، نام می‌برند. ایزابل تا ۱۹۵۳ در شیلی زندگی کرد. پس از جدایی والدینش بین سال‌های ۱۹۵۳ تا ۱۹۵۸ همراه مادرش مدام در سفر بود و در این مدت زندگی در بیروت و آمریکای شمالی را تجربه کرد. ایزابل جوان بین سال‌های ۱۹۵۹ تا ۱۹۶۵ در سازمان ملل مشغول به فعالیت شد. او طی این مدت چند رمان را از انگلیسی به اسپانیایی ترجمه کرد. در سپتامبر ۱۹۷۳ سازمان سیا آن روی سکه را به

هشت سوال از آلمده

عاطفه از امنیت مهم‌تر است

ایزابل آلمده نویسنده‌ای اهل شیلی، که کتاب‌هایش به زبان‌های مختلف ترجمه شده با مرگ دختر ۲۸ ساله‌اش تصمیم به پایه‌ریزی «بنیاد ایزابل آلمده» در سال ۱۹۹۶ کرد. خود در این باره می‌گوید: «این موسسه را فقط و فقط برای ادای احترام نسبت به دختر ۲۸ ساله‌ام که با مرگ خود خراشی عمیق بر قلبم گذاشت تأسیس کردم.» مصاحبه زیر درباره نگرش ایزابل آلمده نسبت به اهدافش حول تأسیس این بنیاد و حقوق زنان و جایگاهشان در جامعه است.

کار بنیاد ایزابل آلمده چیست؟

موسسه‌ای که من تأسیس کردم به تشویق زنان و دختران در حیطه

ادامه تحصیل و تلاش برای سلامت بیشتر و تأمین امنیت آنها می‌پردازد، معتمد که اگر زنان قوی باشند، خانواده‌هایشان را از آسیب‌های اجتماعی محفوظ نگه می‌دارند و در دنیا تغییر بزرگی به وجود می‌آورند. به نظر شما کدام مورد اهمیت بیشتری دارد؛ امنیت یا عاطفه؟
عاطفه. من علاقه‌ای به محتاط بودن و در نهایت امنیت ندارم. برایم کسل‌کننده است. زندگی سراسر ریسک است و هیچ‌گاه کسی امن نیست.

نیروی که شما را به جلو حرکت می‌دهد چیست؟

آرزوی استقلال و آزادی. هم برای خودم و هم برای کودکانم.

قهرمانان زندگی شما چه کسانی‌اند؟

زنانی که به دیگران توجه می‌کنند. از خانواده‌شان محافظت می‌کنند و با فقر و بیماری و آزار و اذیت‌هایی که متحمل می‌شوند مبارزه می‌کنند.

سه مورد را نام ببرید که به قوی شدن زنان کمک می‌کند.

زنان به ادامه تحصیل احتیاج دارد تا بتوانند از حقوق خودشان دفاع کنند. سلامتی نیز شاخصه بسیار قابل‌اهمیتی است. از طرفی دیگر باید

برای زندگی‌شان برنامه‌ریزی کنند و باهم در تماس باشند، چرا که تنهایی آنها را وابسته‌بار می‌آورد.

شعار هر روزتان چیست؟

به کسی آزار و اذیت نرسانم و تا جایی که می‌توانم مفید باشم.

کدام رمان را همیشه در کیف خود حمل می‌کنید؟

من همیشه در سفرهایم، انگیزه‌ام این بود که در همه حال دست و دلباز باشم و اطرافیانم را درک کنم. هیچ‌گاه تنها یک کتاب با خود ندارم. بیشتر اوقات کتاب‌هایی را که می‌خوانم دوباره مرور می‌کنم چون آنقدر نویسنده خوب وجود دارد که زمان کافی برای خواندن تمام آثارشان را به سختی پیدا می‌کنم.

چه چیزی باعث می‌شود مردم بخشنده شوند؟

در بیشتر مواقع، انگیزه بخشنده‌گی همان حس درک متقابل است و دست و دلباز بودن که قبلاً هم گفتم. ولی گاهی فکر می‌کنم شاید مردم برای به رخ کشیدن اموالشان به دیگران به فردی بخشنده تبدیل می‌شوند. گاهی با خودم فکر می‌کنم تا زمانی که بخشنده هستند نیتشان اهمیت ندارد اما نمی‌دانم کدام درست است.

روایت اول شخص

شعر باز هم از حرکت افتاد

■ ابوالفضل پاشا، شاعر

پس از انتشار هفت مجموعه شعر به صورت متداول و معمول، یعنی در کتاب‌های کاغذی، آخرین مجموعه شعرم را توسط نشر الکترونیکی امضا

به صورت فایل (PDF) در پایگاه ادبی امضا منتشر کردم. تعدادی از علاقه‌مندان به حوزه شعر نیز این کتاب را دانلود و از آن استقبال کردند.

شعرهای این مجموعه با عنوان «هر روز اگر از من» همگی در قالب سپید هستند، البته در انتهای کتاب تعدادی غزل با نگاه و زبانی جدید در این قالب گنجانده شده است. در کارنامه من از آخرین کتاب کاغذی ام با عنوان «نام ابوالفضل من پاشاست» که توسط نشر داستان سرا منتشر شد تا این کتاب الکترونیکی ام وقعه‌ای پنج ساله دیده می‌شود. علت این امر همکاری نامطلوب همکاران ناشر و پخش نامناسب کتاب است. البته در حال حاضر دو کتاب را آماده انتشار دارم و در فرصتی مناسب برای انتشار آنها اقدام خواهم کرد.

یکی از این کتاب‌ها با عنوان «سیری در ناگفته‌های شعر» شامل مجموعه مقاله‌های چهار یا پنج سال اخیر می‌شود. برخی از این مقاله‌ها به نقد کتاب اختصاص دارند و برخی دیگر به مباحث تئوریک شعر می‌پردازند. پیش‌تر تعدادی از این مقاله‌ها در نشریات ادبی چون «گیله‌وا» منتشر شده‌اند. حدود ۱۵ مقاله نیز برای انتشار در این کتاب برگزیده‌ام که در نهایت در کتابی ۲۵۰ صفحه‌ای ارائه خواهند شد.

کتاب دیگر جلد دوم کتاب «حرکت و شعر» است که در سال ۱۳۷۹ منتشر شده بود. این کتاب درباره تئوری شعر حرکت بود.

در جلد دوم «حرکت و شعر» به بحث تکمیلی درباره شعر حرکت پرداخته‌ام و نمونه‌هایی از این نوع شعر را همراه توضیح ویژگی درونی هر یک از شعرها آورده‌ام. در انتهای کتاب نیز تعدادی شعر از شاعران معاصر بدون هیچ شرحی گنجانده شده است. این کتاب به احتمال زیاد با عنوان «باز هم از حرکت» منتشر خواهد شد.

ادبیات و معماری

■ محمد منصور فلامکی، مولف و ناشر

در زمینه معماری ایرانی نارسایی‌های بسیاری در بیان مباحث دیده می‌شود. از سوی دیگر مطالبی گسترده اما به صورت ناسنجیده مطرح شده است. در این زمینه پژوهندگان جوان ما منبع مطلوبی ندارند تا با اتکا بر آن سراغ بررسی‌هایی درباره معماری جهانی و سپس معماری ایرانی بروند. بر همین اساس کتابی با عنوان «اصل‌ها و خوانش معماری ایرانی» شامل سه بخش را در دست تالیف دارم و امیدوارم تا پایان امسال منتشر شود.

بخش نخست این کتاب به مستندسازی مطالب معماری و اسرار آن اختصاص دارد. مطالب بخش دوم معطوف به دانش‌هایی چون زبان شناسی، نشانه‌شناسی و شالوده‌شناسی است؛ دانش‌هایی که معماری را در راه‌خوانش بهتر و تحقق اصول پایه‌ای آن‌یاری می‌رسانند تا از اظهار نظرهای سطحی و جداشده از بافت معماری پرهیز شود. بخش سوم این کتاب نیز بحث گسترده‌ای در «هفت پیکر» نظامی است. این بخش کمک می‌کند تا اصل‌های گفته شده را به شیوه‌ای ملموس‌تر دریابیم. همیشه بر این باور بوده‌ام که در زمینه معماری

ایرانی تنها از راه ادبیات منثور و منظوم می‌توانیم فضا و ظرفیت‌های معماری را بشناسیم.

در آینده‌ای بسیار نزدیک، دو کتاب درباره مسائل و ظرفیت‌های معماری با عنوان‌های «معماری رفتاری» و «روان‌شناسی مکانی» که به ترتیب توسط بهروز نظری و امیرحسین آقاخانی ترجمه شده‌اند توسط نشر فضا منتشر و توزیع می‌شوند. این کتاب‌ها از نظر پرداختن به ارزش‌های فرهنگ معماری دارای اهمیت هستند. «باغ‌شازده» عنوان کتاب دیگری تالیف عباس مسعودی است که نشر فضا آماده انتشار دارد و در حال حاضر طرح روی جلد آن در دست تهیه است. به نظرم این کتاب تنها کتاب علمی نوشته شده در زمینه باغ‌های ایرانی است و به صورت مصور و در قطع رحلی منتشر خواهد شد.

شعرهای کودکان

■ اسدالله شعبانی، نویسنده کودک و نوجوان

به تازگی چند کتاب به قلم من منتشر شده است. سه مجموعه شعر «تنگ بلور آسمان» برای کودکان توسط انتشارات منادی تربیت، «تکه‌ای از دریا» و «چشمه ماه» (بر اساس حکایتی از مثنوی

مولوی) برای نوجوانان توسط انتشارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان عنوان این کتاب‌ها هستند. همچنین جلد دوم «قصه‌های شیرین شاهنامه» توسط نشر پیدایش روانه بازار کتاب شد. جلد نخست این کتاب که گزینشی از قصه‌های شاهنامه برای نوجوانان بود ۱۲ سال پیش منتشر شده و جلد دوم آن به تعداد دیگری از قصه‌های شاهنامه اختصاص دارد. «ترانه‌ها» عنوان کتاب دیگری است که توسط نشر افق توزیع شده و حاصل یک کار گروهی است. این کتاب ۸۰ ترانه برای کودکان را شامل می‌شود. در این مجموعه افرادی چون شکوه قاسم‌نیا، جعفر ابراهیمی و مصطفی رحماندوست همکاری داشته‌اند.

از سوی دیگر چندین کتاب در دست انتشار دارم. «خدا، خدای مهربان» مجموعه شعری برای خردسالان توسط نشر به‌نشر به زودی منتشر و روانه بازار کتاب می‌شود. انتشارات مدرسه نیز مجموعه شعر دیگری از سروده‌های من را برای کودکان با عنوان «من یا عروسک من» زیر چاپ دارد.

تایک ماه آینده چند کتاب را توسط نشر توکا منتشر خواهم کرد. «یک نفر رد شد از کنار دلم» مجموعه شعرهای عاشقانه برای نوجوانان و «خرمن قصه خردسالان» مجموعه‌ای شامل گزینشی از قصه‌های جذاب برای خردسالان عنوان این کتاب‌ها هستند. «خرمن قصه خردسالان» در قالب یک مجموعه هشت

جلدی ویژه مراکز پیش‌دبستانی و مربیان آنها تهیه می‌شود. پیش‌تر دو جلد از این مجموعه منتشر و توزیع شده است. عنوان یکی از این کتاب‌ها «خرمن شعر خردسالان» (گزینشی شعر ویژه خردسالان) و دیگری «فعالیت‌های یاددهی - یادگیری» (مباحث نظری و آموزشی برای مربیان مراکز پیش‌دبستانی) است. از این مجموعه «خرمن بازی خردسالان» و «خرمن کاردستی خردسالان» را در دست تالیف دارم. همچنین گزیده‌ای از اشعار «دیوان شمس»، «غزلیات سعدی»، «دیوان حافظ» و دیگر بزرگان شعر فارسی را برای نوجوانان در دست انتخاب برای انتشار دارم. هر یک از این گزیده‌ها در قالب مجموعه‌ای از ادبیات کهن توسط نشر توکا منتشر خواهند شد.

مدیریت انتشارات توکا بر عهده من است. به زودی نیز توسط همین انتشارات مجموعه ترانه‌هایی برای خردسالان با عنوان «اتاتی تی تی» سروده افسانه شعبان نژاد منتشر می‌شود. این مجموعه به نوعی ادامه مجموعه شعر «بزرگراه» از همین شاعر است. هفته آینده نیز مجموعه شعری برای نوجوانان سروده طیب زاده با عنوان «خورشید ما من است» منتشر و روانه بازار کتاب می‌شود. «هیس بی‌هیس» داستانی برای کودکان نوشته سحر انوری از دیگر کتاب‌های انتشارات توکا است که به زودی روانه بازار کتاب می‌شود.

غزل‌های انگلیسی

■ سعید سعیدپور، مترجم

آخرین کتابی که با ترجمه من توسط انتشارات البرز منتشر شد، «دیوان حافظ» با ترجمه انگلیسی ۷۷ غزل از غزل‌های حافظ بوده است.

از سوی دیگر انتشارات کتاب سرا، چاپ دیوان غزلیات سعدی را همراه ترجمه انگلیسی من از ۲۰ غزل سعدی در دست انتشار دارد که این کتاب تا پایان امسال روانه بازار کتاب خواهد شد. این انتشارات ترجمه من از ۳۰ غزل شمس تبریزی را نیز در آینده‌ای نزدیک منتشر خواهد کرد.

گزیده‌ای از شعرهای احمد شاملو با ترجمه انگلیسی ۷۷ قطعه از این سروده‌ها به صورت دوزبانه به زودی توسط نشر جیحون منتشر می‌شود. همچنین تصمیم دارم توسط همین انتشارات گزیده اشعار فروغ فرخزاد را به صورت دوزبانه منتشر کنم. البته سروده‌های منتخب این کتاب در دست ترجمه است. شعرهای ترجمه شده در این مجموعه‌ها با رویکردی زیباشناختی انتخاب می‌شوند. از سوی دیگر تلاش کرده‌ام شعرهای انتخابی محتوای بومی زیادی نداشته باشند و طیف‌های مختلف شعر هر شاعری را دربرگیرند. می‌توانم بگویم بیشتر جنبه جهانی و انسانی این سروده‌ها در نظر گرفته شده تا قابل انتقال باشند. هر چند ذوق شخصی من در انتخاب شعرها برای ترجمه به انگلیسی نیز موثر بوده است. به تازگی دو کتاب دیگر از کارهای پیشین من که برگردان شعر انگلیسی دو شاعر آمریکایی به فارسی بوده توسط انتشارات مروارید به چاپ پنجم رسیده است. یکی از این کتاب‌ها ترجمه گزیده اشعار سیلویا پلات با عنوان «در کسوت ماه» و دیگری «گزیده نامه‌ها و اشعار امیلی دیکینسون» است.

سیلویا پلات شاعر، رمان‌نویس و نویسنده داستان‌های کوتاه و مقاله‌نویس آمریکایی است. البته شهرت و محبوبیت او ریشه در شعرهایش دارد. امیلی دیکینسون نیز از شاعران آمریکایی قرن نوزدهم بوده و از او به عنوان شاعر معتکف نیز یاد می‌کنند؛ چراکه بسیار با ابهام سخن می‌گوید.

اما این روزها سرگرم ترجمه نمایشنامه «هملت» اثر ویلیام شکسپیر هستم. سفارش ترجمه جدید این نمایشنامه از سوی نشر جیحون ارائه شده است.

نرگس‌دان صفوی

■ ابوالفضل حبیبی، کارشناس ادبیات

کتابی که این روزها توسط انتشارات مسجد جمکران در دست چاپ دارم، منظومه «نرگس‌دان» سروده ملا اسماعیل ذبیحی یزدی از شاعران عصر صفوی، معاصر با علامه مجلسی، سرگذشت نرگس بانو مادر حضرت مهدی (عج) است که بر اساس کتاب «بحارالانوار» تالیف علامه مجلسی و به تشویق وی توسط این شاعر در بیش از ۶۰۰ بیت به بحر هزج به رشته نظم کشیده شده است.

شرح حال ذبیحی را شادروان ذبیح‌الله صفار در جلد پنجم کتاب سترگ خود با عنوان «تاریخ ادبیات ایران» نگاشته و به «نرگس‌دان» و زندگی پرماجرای مادر امام زمان (عج) و سخن روان و دلکش ذبیحی نیز اشاره کرده است. سال‌ها پیش به تشویق میرهاشم محدث، مصحح ارجمند، این منظومه را بر اساس نسخه‌های موجود در کتابخانه‌های ملک، دانشگاه تهران و مدرسه عالی شهید مطهری آغاز کردم. علاوه بر شرح حالی که استاد صفا بر ذبیحی نوشته، از دو منبع دیگر نیز شرحی از احوالات ذبیحی را در کتاب گنجانده‌ام.

همچنین توضیحاتی درباره ابیات از جمله اشارات، تلمیحات و بازگشایی تصاویر شعری را برای جوانان علاقه‌مند به متون نظم کلاسیک فارسی در این کتاب آورده‌ام تا خوانندگان آن بتوانند زبان دلنشین این شاعر را در بیان سرگذشت ماجرای مادر امام زمان (عج) به شیوه منظوم و داستانی، بهتر و بیشتر درک کنند.

یادداشت

علی خاکبازان ویراستار

نقش کمرنگ و ویراستار

متأسفانه این روزها هیچ‌یک از ناشران نه تنها ویراستاری کتاب‌های کودک و نوجوان را جدی نمی‌گیرند، بلکه به‌طور کلی ادبیات و کتاب کودک در معرض توجه آنها قرار ندارد.

کاری که صورت می‌گیرد برحسب ادعا است و بر این اساس ویراستاری کتاب‌های اینچنینی در وضعیتی بسیار نامطلوب قرار دارد.

افرادی مدعی در این راه قدم گذاشته‌اند، اما نه آموزشی دیده‌اند و نه تجربه‌ای دارند. گاه تنها ملاک توانایی برای ویراستاری بودن، داشتن مدرک کارشناسی زبان و ادبیات فارسی است. این در حالی است که هیچ استاندارد و تعریفی برای آن وجود ندارد.

برای پانهادن به هر حرفه‌ای مرحله‌ای طی می‌شود، اما توانایی‌ها و استعدادها مترجمان، نویسندگان و ویراستاران ماهر گز محک‌زده نشده‌اند. کتاب‌های علمی بیشتترین ضربه را از این منظر خورده‌اند. سرشار از غلط‌های مختلف هستند، درحالی‌که گاه برخی از این کتاب‌ها به نوعی مرجع و منبعی در برخی از مباحث علمی روز دنیا به حساب می‌آیند. جابه‌جایی چند جمله و اصطلاح در کتاب تمام آن کاری شده که ویراستاران انجام می‌دهند. فراموش نکنیم نقش مهم ویراستار در ابتدا تشخیص مناسب بودن یک کتاب برای انتشار و سپس اگر آن کتاب ترجمه است، تطبیق متن ترجمه شده با متن اصلی است. گاه دیده شده کتابی را برای ویراستاری به ویراستاری سپرده‌اند، بی‌آن‌که ویراستار از زبان اصلی کتاب ترجمه شده آگاهی داشته باشد.

چه اندازه مطالب کتاب کهنه، تکراری یا جدید و مطابق با نیاز جامعه هستند تشخیصی است بر عهده ویراستاران که می‌توانند از سویی کمک کار ناشر باشند و از سوی دیگر وکیل مدافع خوانندگان.

بخش آرمانی این قضیه پرتنگ شدن نقش ویراستار پس از انتشار کتاب است. او می‌تواند نقدهای مرتبط با هر کتاب را گردآوری کند و این نظرات را در تجدید چاپ‌های بعدی کتاب به کار گیرد. هر چند آرزویی محال است؛ چراکه ما در آغاز این راه پریچ و خمیم.

به همان نسبت که نیاز به ویراستار در کتاب‌های ترجمه دیده می‌شود، کتاب‌های تالیفی ما نیز از این قضیه بی‌نیاز نیستند. همکاری میان ویراستار و مترجم یا ویراستار و نویسنده همانند تعاملی فرهنگی است اما متأسفانه در حال حاضر اغلب نویسندگان و مترجمان ماروی خوشی به ویراستار نشان نمی‌دهند. شاید به این دلیل که نمی‌خواهند دیگری اشتباهات رایج و تکراری‌شان را به آنها گوشزد کند.

گاه ناشران بیش از آن‌که به کیفیت بها دهند، کمیت را ارجح می‌نهند. اعلام می‌کنند در سال ۵۰۰ تا ۶۰۰ کتاب منتشر کرده‌اند و اگر به این کتاب‌ها نگاهی بیندازیم در میان آنها به سختی ۳۰ کتاب ارزشمند دیده می‌شود. برخی اوقات با خود می‌اندیشم بسیاری از این آثار پیش پا افتاده حتی دلیلی برای انتشار ندارند. اگر کتاب را طبق همان تعبیر همیشگی غذای روح بدانیم کتاب‌هایی از این دست همچون تقلاقی غیر مغذی هستند و سیری کاذب به دنبال دارند.

بهتر است ناشران در شورا‌های خود از حضور یک ویراستار حرفه‌ای نیز بهره‌گیرند. اگر به فرهنگ بهامی دهیم، پس باید قدری سختگیرانه‌بان رویه‌رو شویم و ویراستاری را ضابطه‌مند کنیم. اگر کتابی به‌ویژه در حوزه ادبیات کودک و نوجوان با اشتباه منتشر و در بازار کتاب توزیع شود، معلوم نیست اثر این مسئله به کجا خواهد کشید؛ چراکه کتاب در یک فرهنگ سازی و جاری می‌شود.